

የግእዝ ቅኔያት

የስነ ጥበብ ቅርስ

LAPSLEY/BROOKS FOUNDATION, INC.
1701 N. GREENVILLE AVE. ST. 810
DALLAS, TEXAS 75081, USA

ሁለተኛ ክፍል

ንባቡ ከነትርጓሜው

-- *Ex Libris* --
B. N. Lapsley
375 Willow Wood
Murphy, Texas 75094

ከአ.ትዮጵያ ቋንቋዎች አካደሚካ
ባህልና ስፖርት ጉዳይ ሚኒስቴር

መፅሃፉን በከፊልም ሆነ በሙሉ ለማሳተም
መብቱ የኢትዮጵያ ቋንቋዎች አካዴሚ ነው

ክፍል ሁለት መጀመሪያ እትም 1984

ዝግጅት :

አለቃ አፈወርቅ ዘውዴ፤
በትርጉማ፤ ምስጢራና ትረካ

ቀፀላ መንግስቱ
ዝግጅትና ቅንብር

መልክአ ክርስቶስ ነቢዩ
በግእዝና አማርኛ ታይተ ሰራ

ክንፈርግብ አታለል
እርግትና ሀትመት ክትትል፤

መታሰቢያነቱ

ለመንግስቱ ለማና ለቀፀላ መንግስቱ

ብርሃና ሰላም ግተጊያ ዪት
አፋላ አበባ

መግቢያ

የግእዝ ቅጂያት ከነትርጉማቸው

የባለቅጂዎች አጫጭር የህይወት ታሪክ

የባለቅጂዎቹ ስም ከነትርጉማቸው ተራ ቁጥር ጋር

ገፅ

5

7

389

መግቢያ

የዚህ መጽሀፍ አንደኛ ክፍል በ1980 አ.ም ታትሞ ለህዝብ መቀረቡ ይታወቃል። የመፅሀፉ መታተም ዋና አላማ ዘመናዊ ትምህርት ያላቸውን አንባብያንን ከግእዝ ቅጂ ቅርስ ጋር ማስተዋወቅና ደረጃ በደረጃ ማለማመድ መሆኑ በዚህ በአንደኛው ክፍል መግቢያ ላይ ተገልጧል።

በዚሁ መሰረት አንደኛው ክፍል

1. ለዘመናውያን የስነ ግጥም ደራስያን ከሙያው አንፃር የቅኔን ቴክኒክና መንገድ በመመርመር አያሌ ቁም ነገሮችን አስጨብጧል።

2. የሀገራችንን ባህላዊ ቅርሶች ለአዲሱ ትውልድ ማስተላለፍ በባህል እድገት መስክ ከፍተኛ አስተዋፅኦ አድርጓል።

3. የመፅሀፉ መታተምና መሰራጨት ለስነ ግጥማችን እድገት አጋዥ ሆኗል።

4. ወጣቱን ትውልድ የሀገሩን የስነ ግጥም ቅርስ ገንዘቡ አድርጎ ዘመናዊውን ከጥንታዊው ጋር ለማገናዘብና ለማዛመድ አስችሏል።

ስለዚህ በዚሁ መፅሀፍ መግቢያ ላይ እንደተገለፀው ጌኛውን ክፍል “የግእዝ ቅጂ የስነ ጥበብ ቅርስ” መፅሀፍ አዘጋጅተን ለህትመት አቅርበናል። ወደፊትም አቀም በፈቀደ መጠን ጓኛው ክፍል የሚቀጥል መሆኑን ለመግለፅ እንወዳለን።

የግእዝ ቅጂ ተተርጉሞ በዘመናዊ የስነ ፅሁፍ ስልት ተዘጋጅቶ ተቀናጅቶና ተቀናብሮ መቀረብ ለልሳነ ግእዝ እንግዳ የሆኑ አንባብያንን ከቋንቋውና ከስነ ፅሁፉ ጋር ለማስተዋወቅ የሚጠቅም ነው። ለደራስያን የቅኔ ጥበብን፣ ለቋንቋ ባለሙያዎችም ለስያሚ ስራ የሚያገለግሉ ቃላትን እንደሚያበረክት ታምናበታል።

በተጨማሪም መፅሀፉ የግእዝ ቅጂን በነፃ በማስተማር፣ ይህ ታላቅ የቋንቋና የስነ ፅሁፍ ቅርስ ከትውልድ ወደትውልድ ሲተላለፍ መጥቶ ከእኛ ደርሶ ታትሞ ለህዝብ እንዲቀርብ ከፍተኛ ጥረት ላደረጉ ሊትዮጵያውያን ሊቃውንት ታሪክ የመታሰቢያ ዛውልት ነው።

ከዚህ ላይ አቶ መንግስቱ ለማና አቶ ቀፀላ መንግስቱ ታላቅ ምሳሌዎች ሊሆኑ ይችላሉ። ሁለቱም ዛሬ በህይወት የሉም።

1. አቶ መንግስቱ ለማ የዚህ መፅሀፍ አንደኛ ክፍል
 ሀ.ክፊቱ የተጋረጡትን ልዩ ልዩ መሰናክሎች አልፎ ለህትመት እንዲበቃ
 ያላቋረጠ ጥረት አድርገዋል።
 ለ.የቀኔውን ተርጉም አንባብያን በቀላል ዘዴ እንዲረዱት ዘመናዊ
 የአተረጓጎም ዘዴን የያዘ መመሪያ አውጥተዋል።
 ሐ.መፅሀፉ ዘመናዊ የሰነፅ ፅሁፍ ስልተና አሰራር እንዲኖረው የቀርብ
 ክትትል በማድረግና መመሪያ በመስጠት ታሪክ ሊረሳው የማይችል
 ስራ ሰርተው አልፈዋል።
 2. አቶ ቀፀላ መንግስቱ ለአንደኛውና ለዚህ ለሁለተኛው ክፍል
 ሀ.በተረካቸውና በምስጢራቸው ለዘመኑ ተውልዶ የሚጠቀሙትን
 ቀኔያት በመምረጥ
 ለ.ዋቢ መፃህፍትን በማሰባሰብ
 ሐ.ግለሰብና አማርኛው ትክክለኛ ተርጉም መያዛቸውን በማገናዘብ፤
 መ.መፅሀፉ ዘመናዊ የሰነፅ ፅሁፍ ውበት እንዲኖረው አድርጎ በማዘጋጀት
 ትና በማቀናበር የነበራቸውን የሰነፅ ፅሁፍ ችሎታ ለተውልዶ ተተው
 አልፈዋል።
 እንዲያውም ይህንን ሁለተኛውን ክፍል ህይወታቸው ልታልፍ
 የሰድስት ሰአት ጊዜ ብቻ እስክሚቀራት ድረስ በቢርላቸው ሆነው
 በማዘጋጀት ከፍተኛ የሰራ ፍቅር የነበራቸው ምሁር መሆናቸውን
 በተገባር ለስመስክረዋል።
 ስለዚህ ይህ ሁለተኛ ክፍል መታሰቢያነቱ ለአቶ መንግስቱ ለማና
 ለአቶ ቀፀላ መንግስቱ ዓንሊል እንዲሆን አድርገናል።

የኢትዮጵያ ቋንቋዎች ለካደሚ

1. ግለሀገ ጉባኤ ቃና ስ
 ዘንብረ ሰላሴ ክንፉ (መምህር ፡ ዘኤልያስ)
 አድጎነት ዕፅ እምተወክሮ ዝናም ክግሃ ፡
 ዙላ አንስተ እለ አጽለላ ታሕቴሃ ።

ትርጉም

እንጨት እንደርሷ ዝናብን ከመቀበል
 ከበታቿ ያረፉትን ሴቶች ሁሉ አዳነች ።

ምስጢር

እንጨት (ዛፍ) በእርሷ ላይ የሚዘንበው ዝናብ እንዳይዘንብባቸው
 መንገዶችን እንደምታድናቸው በእንጨት የተመሰለች ቅድስት ማርያ
 ምም በዝናብ የተመሰለውን የእግዚአብሔርን ቃል ወለደች ። ሌሎች
 ሴቶች ግን እንደርሷ ሊወልዱት አልቻሉም በማለት ባለቅኔው አመስጥረ
 ዋል ። ታሪኩ በ1980 አ.ም. በታተመው በአንደኛው መፅሃፍ በገፅ 35
 —36 ተተርጉሏል ።

2. ዘእምላኪየ ስ
 ዘጥፋነህ (አሊቃ ፡ ዘቦታ ኪዳን ምህረት)
 ነሢአኪ ሣዕረ ምግብ አፋኪ በሊሐ
 መርድዕ ዕዋለ እድግት ኢትንበረ በሀ ፡
 አኮኑ ይትመዋዕ በምግብ አፋኪ ጽርጎ ።

ትርጉም

የአሁያ ውርንጫ በሃ እንዳትኖሪ
 የአፍሽ ምግብ የሆነ ሳርን ይዘሽ ጨኸትን ተግሪ ፤
 በአፍሽ ምግብ ሳር ጠላት! ሃ ይሸነፋልና ።

ምስጢር

ፊደል ቀጣሪ ልጅ ፊደሎቹን አላይ (አላጠና) ስትል መምህሯ
 “ሁልጊዜ ሃ ስትዩ እንዳትኖሪ በሳር የየፊደሉን እግር እግሩን እየነካሽ

ልብ ብለሽ ተማሪ” ይላታል ። እንዲሁም ባለቅኔው የአህያ ምግብ ሳር መሆኑንና ጨካኝቷም” ሃ ፡ ሃ ፡ ሃ ...” መሆኑን በልጇቱ ትምህርት አንፃር አስረድተዋል ።

3. ሥላሴ (85) አ

ዘንሉ (ቄስ ገበዝ ፡ ዘዲማ)

ለሳኦል ይላህም

ሳሙኤል ሐረ ፍና ንዘን ፤

ውእቱ ሳኦል መሲሑ እስመ ኢኮነ መሲሐ

ወመፍትሔ ከማሁ ከመ ትግበር ላሐ

ለደብረ ድማኅ ቤትክ ሰማዕተ ዝየ ወከሃ ፤

ሀየንተ ዘወርቅ ቀጸላሃ

አምጣኑ ብርሀት ወዕኦ ላዕሌሃ

ወድማኅ ኢኮነት ድማኅ ።

ትርጉም

ለሳኦል ያለቅበለት ዘንድ

ሳሙኤል የአዘንን መንገድ ሄደ ፤

ርሱው ንጉሱ ሳኦል ንጉስ አልሆነምና ።

የዚህና የዚያ ሰማእት ጊዮርጊስ ፤ ለዲማ ደብር ቤትህ እንደርሱው

ልቅሶን ታደርግ ዘንድ ተገቢ ነው ፤

በወርቅ ቀፀላዋ ፈንታ በራነት በርሷ ላይ ወጥቷልና ፤

ዲማም (አናትም) ዲማ አልሆነችምና ።

ምስጢር

አምላክ የእስራኤል ንጉስ ሳኦልን ሲንቀውና ሲጥሰው ተብቶ ያነገሰው ነቢይ ሳሙኤል እንዳዘነለት ቅዱስ ጊዮርጊስም በስሙ ለተሰራቸው ለደብረ ድማህ ቤተ ክርስቲያን ማዘን ይገባዋል ። ሳኦል ከመንግስቱ እንደወረደ የደብረ ድማህ ድማህ ቤተ ክርስቲያንም ቅፈኛ የሆነውን ገጠር ማስገበሯ ቀረ ። መሃል ራስ በራስ ጠጉር እንደምትከበር በመሃል ራስ የተሰየመችው ፡ የቅዱስ ጊዮርጊስም ቤተ ክርስቲያን የሚገኝባት ዲማ በደብርነቷ የምትከበረው ቅፈኛ በሆነው በገጠሩ ብዛት ነበር ። የገጠሩ

ቅፈኛ ከቀረ ግን በደብርነቷ መከበርን አታገኝም ማለት በቅኔው ተመስጥሯል ።

ታሪክ

የእስራኤል መስፍንና ነቢይ የነበረው ሳሙኤል ከነገደ ብንያም የተወለደ የቄስ ልጅ ሳኦልን በእግዚአብሔር ትእዛዝ ቀብቶ በእስራኤል ላይ አነገሰው ። ሳኦል ግን የእግዚአብሔርን ትእዛዝ በየጊዜው በመጣሉና የሳሙኤልንም ምክር ባለመቀበሉ እግዚአብሔር የንጉሱነት ስልጣኑን ከነገደ ይሁዳ ለተወለደ ለዳዊት ሰጠበት ። ሳሙኤልም ቀብቶ ያነገሰው የእስራኤል ንጉስ ሳኦል ሃጢአተኛ በመሆኑ ስለእርሱ አልቅፏል (1ሳሙ. 8—15) ።

ራስ አሊ ኀጃምን ወረው ሲያስገብሩና ሲገዙ የኀጃም ባላባት የሆኑት የሃይሉ ዮሴፌቅ ልጅ ደጃች ብሩ ለራስ አሊ ሊታጠቁ ስላልፈቀዱ ሶማ ከተባለው አምባ ውስጥ ገቡ ። እዚያ ሆነው በሶማ አካባቢ ያለውን የደብረ ድማህን ቅፈኛ ጨምረው የገጠሩን ህዝብ ያስገብሩ ጀመር ። ከዚያ በፊት የደብር ቅፈኛ የሆኑት ገጠኖች ለዚያው ለደብራቸው ይገብሩ ነበር እንጂ ለመሳፍንነትና ለመኳንንት አይታዘዙም ነበር ። ስለዚህም “ደብሩ ተደፈረብን ፡ ደብርህን አስክብር” ሲሉ የዲማ ተወላጅ የሆኑት ቄስ ገበዝ ንሉ ለሰማእቱ ለቅዱስ ጊዮርጊስ ይህን ቅኔ አበርክተዋል ።

4. ሥላሴ (283) አ

ቶማስ ሐዋርያ

ወቶማስ ሊቅ አመ ወረዱ

ለጸቢት በደርግ ባሕረ ተመትሮ ስሩሐ

ቶማስ አሐዱ ግርማዝ ኢፈርሀ ፤

ለኀዲገ እግር ወእድ እስመ አልጸቀ ወበጽሐ ፤

ካልኡስ ቶማስ ኢተበውሐ

ላዕለ ግብረ ጸቢት በዝየ ወበከሃ ፤

እስመ ዓዲ መስነቅቶ ኢፈትሐ ።

ትርጉም

በፊ ባህር/መቄረጥን
በአንድነት ለመዋኘት
ሃዋርያ ተግስና ሊት ተግስ በወረዱ ጊዜ
አንዱ ተግስ የዚህ ገርግን አልፈራም !
እጅንና እግርን ለመጣል ፈፅሞ ደርሷልና !
በዚህና በዚያ ለመዋኘት ስራ ግን
ሁለተኛው ተግስ አልሰለጠነም !
ገና አትግዳውን አልፈታምና ።

ምስጢር

ሁለት ጓደኞች ለውሃ ዋና ወደወንዝ ወርደው ሲጥኙ አንዱ ጓደኛ
ዋናውን ሲለግመደው እጁን ጣለ ይዳላል ። የመርአስ ኤሊስ ቆዳስ
ተግስም በሰማእትነት ሲበቃይ እጁንም እጉንም ተቆረጠ ። ደግሞ
ሁለተኛው ጓደኛ ዋና እስኪለግመድ አትግዳውን ከወገቡ አይፈታም ።
የሀንደኬው ሃዋርያ ዲዲሞስ የሚባለው ተግስ እንደበግ ተገፍፎ አትግዳ
የሆነ ቆዳውን ከአሸዋ ጋር ተሸከመ በግለት ባለቅኔው የሰማእታትን
ስቃይ ፅናት በቅኔያቸው ምስጢር ገልጠዋል ።

ታሪኩ በአንደኛው መፅሃፍ በገጽ 52 ተተርጉሏል ።

5. አጭር ዘይእዚ (306) አ

ጽጌ ለወይን ታስተፈሥሐ ፡

ወመንግሥተ ዮሐንስ ወይን ለዓለመ ጽልመት ከግሃ ።

ትርጉም

አበባ አይንን ታስደስታለች !
የዮሃንስ መንግስት/ወይንም የጨለማ አለምን እንደርሷ ታስደስታ
ለች።

ምስጢር

አበባዪቱ በወይንቱ ላይ ፈክታ ስትቃይ ወይንቱም በአበባዪቱ
አስደላች ሆና ትታያለች ። ባለቅኔውም የአፄ ዮሃንስ መንግስት

በድንቁርና ውስጥ የነበረችውን አለም አሰለጠናት በግለት ለአፄ
ዮሃንስ ዘመን መንግስት ያላቸውን አስተያየት በቅኔያቸው አመስጥረ
ዋል ።

6. መወድስ (98)ገ

ዘወልደ ጊዮርጊስ (ሊቀ ጠበብት)

ገብረ ሥላሴ ፈድፈደ ፍድፋዴ ሕግግ
ለዘወሀብከኒ ምድር ወኢጥዕየት እምደዌሃ !
አምጣን ሰናፔ ትመስል መንግሥተ ሰማያት ሰፍሐ
ወዲናር ቆማ የአክል እራጋ !
ወእክለ ሲሳይ ኢታበቁል
ገዳፍያነ ሐብል ሕዝብ እስመ ሐፋ ላፅሌሃ ።
ይትርፍሰ ዘነገርኩክ ሕግመ ዚአሃ
ኮነት እብኑ አፍሐ ብእሲተ ሎጥ ዙለንታሃ !
ወበዛ መሬት ከመ ኢይግበር ፍሥሐ
በምርዋጽ አፍራስ ተቀብረት ራሔል ጽነፈሃ ።

ትርጉም

ገብረ ሰላሴ! የሰጠኸኝ ምድር የባሽታዋ
ብዛት በረከተ ፡ ከበሽታዋም አልዳነችም ፡
መንግስተ ሰማይ/ስፋቷ ሰናፍቄን ትመስላለችና ፡
አላድ/ቁመቷም መዳፍ ያህላልና ፡
የምግብ እህልንም አታበቅልም
ቀላድ (ገመድ) ጣዮች ህዝብ በርሷ ላይ ስለሄዱ ።
የነገርኩህስ በሽታዋ ይቅርና
የሎጥ ሚስት ሁለንተናዋ የውጭ ድንጋይን ሆነች ፡
በዚችም መሬት ደስታን እንዳላደርግ
ራሄል ዳርቻዋ በፈረሶች መሮሜ ተቀበረች ።

ምስጢር

በሽታዋ እየጠናባት የሄደ ሴት የቅርብ ዘመዶቿን ተስፋ እንደምታስ
ቆርጥ ፀሀፊ ትእዛዝ ገብረ ሰላሴ ለባለቅኔው የሰጧቸው መሬትም

ተውሳካም ሆነች፤ ከዘረ ቆርጥምነቷ አልወጣችም። መንግስተ ሰማይ በሰናፍጭ ቅንጣት እንደምትመሰል የባለቅኔው መሬት ስፋት እንዲሁ ጠበበች። የብር አላድ እንደ መሀል እጅ ጠባብ እንደሆነች የባለቅኔው የመሬት መጠንም ትንሽ ሆነ። የህዝብ መመላለሻ የሆነ መሬትም (አውራ መንገድ) እህል እንደማያበቅል ቀላድ የሚጥሉ ሰዎች የለኳት መሬት ለእህል የማትሆን ናት። የሎጥ ሚስት የጨው ሃውልት እንደሆነች የባለቅኔው መሬት ድንጋያማ ሆነች። ራሄልም በፈረሶች መራወጫ እንደተቀበረች ድንበሯ የፈረሶች መጋለቢያ ነው በማለት በቅኔው ተመስጥሯል።

ታሪክ

ባለቅኔው ለፀሀፌ ትእዛዝ ገብረ ስላሴ ይህን መወድስ ያበረከቷቸው የተሰጣቸው መሬት የማይጠቅም መሆኑን በቅኔያቸው ምስጢር አስገንዝበው ሌላ አንድ ጋሻ መሬት እንዲሰጣቸው የፈለጉ ይመስላል።

ያእቆብ ከሴኬም ምድር ወደቤቴል እንዲወጣ እግዚአብሔር በነገረው ጊዜ ወደቤቴል ሄደ። ከቤቴልም ተነስቶ ወደኤፍራታ ሊደርስ ጥቂት ሲቀረው ሚስቱ ራሄልን ምጥ ያዛትና በወሊድ ሞተች። ስለዚህም ወደ ኤፍራታ በምትወስድ በቤተ ልሄም መንገድ ዳር ቀበሯት። ያእቆብም በመቃብሯ ላይ ሀውልት አቆመ። የግእዙ መፅሃፍ መቃብሯን “በምርዋፀ አፍራስ፤ በፈረስ መፎጫ” ስላለው ባለቅኔው” በምርዋፀ አፍራስ” በማለት ተቀኝተዋል። (ዘፍ. 35፡1—21)

7. ግእዝ ክብር ይእቲ (7)ን

ዘሀብቴ (ደብተራ፡ ዘሽንኩርት ሚካኤል)

ንሕለወ አብ በግማደ ሥጋ ኤልያስሀ

ወበአሐዱ በግዕ አብርሃምሃ መሢሐ፡

እመሰ ነቤን መክሊተ ፍቅሩ አርብሐ።

ወልዶ አምሕክ፡ ለቤዛ ዙልን እስመ ጠብሐ።

ትርጉም

አብ በስጋ ቁራጭ ኤልያስን ሸነገለ

በአንድ በግም ሹም /አብርሃምን ሸነገለ፡

በእኛ ዘንድ ግን ፍቅሩ/ወርቅን ባረባ ጊዜ
ለልጁ አላዘነም፤ ለሁላችን ቤዛ አርዷልና።

ምስጢር

አንዳንድ ሃብታም ድሃውን እንግዳ ትንሽ ስጋ አቅምሶ ይሸኘዋል፤ የተሾመ ሃብታም እንግዳ ሲመጣበት ደግሞ የበግ ሙክት አርዶ ያስተናግደዋል። እግዚአብሔር አብም ለነቢይ ኤልያስ በቁራ አመላላሽነት የመገበው ስጋ ለሌላው አልተረፈም፤ ለይስሃቅ ቤዛ ሊሆን ለአብርሃም የወረደለት በግም ቤዛነቱ ለይስሃቅ ብቻ ሆኖ ቀረ። ቸር ሃብታም የልብ ወዳጁን በየጊዜው እየጠራ እንደሚጋብዘው የእግዚአብሔር አብም የባህርይ ልጁ ክርስቶስ የሰጠን ስጋና ደም ለሁሉም የዘላለም ህይወት ናቸው። እግዚአብሔር አብ አብርሃምንና ኤልያስን ከመውደዱ ይልቅ እኛን ሁዋለኞችን መውደዱ በለጠ ይላሉ ባለቅኔው።

ታሪኩ በአንደኛው መፅሃፍ በገፅ 88 ተተርጓል።

8. ዋዜማ ስ

ዘተዋነይ

የአምን ወይገኒ

ዙሉ ዓለም በዘፈጠረ ለሊሁ

ብዙኃን እንዘ ይገንዩ ይስግዱ ቅድሚሁ፤

ለነጽሮ ዝኒ ነገር ከመ እስራኤል ይፍርሁ

ሙሴ ፈጠረ ፈጣሪሁ

ወፈጣሪ ፈጠረ ኪያሁ።

ትርጉም

አለም ሁሉ

ብዙዎች እየተገዙ በፊቱ ይሰግዱ ዘንድ

እርሱ ራሱ በፈለሰፈው ያምናል ይገዛልም፤

ይህንም ነገር ለመመልከት እስራኤል ይፈሩ ዘንድ ሙሴ ፈጣሪውን

ፈለሰፈ (ወደደ)

ፈጣሪም እርሱን ፈጠረ (ወደደ)።

ምስጢር

የአርቶዶክስ እምነት ተከታዮች በእል እየሳሉና ታቦት እየቀረፁ ስለሉንና ታቦቱን የፈጣሪያቸው አምልኮትና ፍቅር መግለጫ፤ እንደረቶ ግራፍ ግስታወሻ ያደርጋሉ። ነቢይ ሙሴም “እገሌ ቅኔ ፈጣሪ ነው” እንደሚባል ፈጣሪውን በልቡ ምርምር ግወቁን፤ ፈጣሪውም የሙሴን ታማኝነት ግረጋገጡን በመግለጥ የቅኔ አባት ተዋነይ ቅኔውን አመስጥሯል።

9. ዋዜማ/ገ

ወልደ አብ ይፈውሶ

ጽዋዕ ወርቁ ምሉዕ እንዘ ይክው ላዕሌሁ

ለነዳይ ብእሲ ዘየብሰት እዲሁ፤

ወአመ በንባብ ፈጠረ ዓለመ ትርጓሜ ለሊሁ

ይፀዕቁ ሕዝብ ይስምው በጉባኤሁ

ምገሰ ቃሉ ወጣዕመ ነገሩ ወሣዕሣዕ አፋሁ።

ትርጉም

ወልደ አብ

የወርቁ ጽዋን በላዩ ላይ እያፈሰሰ

እጁ የደረቀች ድሃ ሰውን ይፈውሰዋል፤

ትርጓሜ/አለምንም በንግግር እርሱ በፈጠረ ጊዜ

የቃሉን ምገስና የንግግሩን ጣእም የአፋንም ቅልጥፍና በጉባኤው ይሰሙ ዘንድ ህዝቡ ይጨናነቃሉ።

ምስጢር

የታመመ ሰው በካህን ፀሎት በተቀደሰ ፀበል በመጠመቅ እንደሚፈወስ ወልደአብ የተባሉት የጎንደር ሊቅ ድሃውን ሰው በመጠጥ አረኩት። አምላክ አለምን በመናገር እንደፈጠረ ሊቁ መምህር ወልደአብም የመፃህፍትን እንድምታ ትርጓሜ ፈለሰፉ ይላሉ ባለቅኔው። በዚህም ላይ ኢየሱስ በአይሁድ ምክራብ ገብቶ ሊሰብክ የአይሁድ ሊቃውንት እንዳደነቁትና ህዝቡም ትምህርቱን ለመስማት

እንደተጋፉ የአለቃ ወልደ አብ ጉባኤ ሰፍቶ ለህዝቡ ተዳረሰ። የአተረጓጉግቸውም ስልትና የተሰጣቸው ሃብተ ምስጢር አስገራሚ ሆኑ ግለት በቅኔው ተመስጥሯል።

ታሪክ

አለቃ ወልደ ሰብ በጣም ቸር ስለነበሩና የመፃህፍትን እንድምታ ትርጓሜ በጎንደር ስላስፋፉ ከደቀ መዛሙርታቸው አንዱ ቸርታቸው ነና የትርጓሜ ስጦታቸውን በዚህ ዋዜማ ቅኔ ገልጧል።

10. ዋዜማ(14)አ

ለኢየሱስ በፋሲካሁ

እለ አልህምተ ሦዑ ወአባግዕ ዘጠብሐ

ኢያትረፉ ለሣኒታሁ ወበልዕዎ አሜሁ፤

በግዕ ፋሲካነሰ እንዘ አሐዱ ለሊሁ

የም ይትበላዕ ዙለንታሁ

ወጊሠመ ይትረከብ ከግሁ።

ትርጉም

በኢየሱስ ፋሲካ

በሬዎችንና በጎችን ያረዱ ሰዎች

ለማግስቱ አላተረፉም በዚያው ጊዜም በሉት፤

የፋሲካችን በግ ግን እንድ ሲሆን

ሁለንተናው ዛሬ ይበላል፤

በነጋውም እንደዚያው ይገኛል።

ምስጢር

የኢትዮጵያ ፋሲካ ምንም ታላቅ ቢሆን የተሰውት (የታረዱት) በሬዎችና በጎች ብዙዎች ሲሆኑ፤ በአንድ ቀን ተጨርሰው ተበሉ እንጂ እንደብዛታቸው ስጋቸው አልተትረፈረፈም ነበር፤ የእኛ የፋሲካችን በግ እግዚአብሔር ወልድ ግን እንድ ሲሆን ስጋው ዛሬም ነገም ይገኛል።

ከአለም መፈጠር በፊት ከአብ በባህርይ ተወልዶ ከአለም መፈጠር በሁዋላ ከድንግል ማርያም በስጋ ሲወለድ ተቀዳሚና ተከታይ የለውም እንድ ነው ስጋው በህብስት ፣ ደሙ በወይን ሲሰጥ ጉድለት የለበትም የዘላለም ህይወት አለው ይላሉ ባለቅኔው ።

ታሪክ

ኢዮስያስ ከዳዊት ወገን ከነገሱት ነገስታት አስራ ስድስተኛው የይሁዳ ንጉስ ነበር ። በዘመነ መንግስቱ በግዛቱ ውስጥ አምልኮ ባለድን አጠፋ ። የእግዚአብሔርን ቤት ሲያሳድስ ጠፍቶ የነበረው የህግ መፅሀፍ ተገኘ ። በዚህም ምክንያት ፋሲካን በታላቅ ክብር አከበረ (ኤር፡1፡2፤22፤ 15፤16) ።

11. ሥላሴ (29)አ

ዘአድማሱ ጀንበሬ (መልአክ ብርሃን)

ሰአልዎ እስራኤል

ለሙሴ ይትገልበብ በሰንዱናት

ገጠተ ብርሃን ንስቲተ በገጹ አመ ነጽሮተ ፈርሁ ።

ይእዜሰ እምነበ ኢኮነ ብርሃኑ ከማሁ

እግዚአ ሙሴ ክርስቶስ ለዘሀለው ምስሌሁ

በምንት ይትገልበብ ገጸ ዚአሁ ?

እስመ ከመመብረቅ በረቀ አልባሲሁ

እስከ ሰዕነ ነጽሮ ኪያሁ ።

ትርጉም

እስራኤል ትንሽ

የብርሃን ቅንጣትን በፊቱ

ማየትን ቢፈሩ በበፍታ (ነጭ ልብስ) ፊቱን ይሸፍን ዘንድ ሙሴን ለመኑት ፤

ዛሬ ግን ብርሃኑ እንደርሱ ካልሆነ ዘንድ

የሙሴ ጌታ ክርስቶስ ከርሱ ጋር አብረው ላሉት

ፊቱን በምን ይሸፍን?

እርሱን ማየትን እስኪሳናቸው ድረስ

ልብሱ እንደ መብረቅ በርቋልና

ምስጢር

ሙሴ በፊቱ ነፃብራቅ ቢያስፈራቸው ነፃብራቅ በሌለው ልብሱ ፊቱን ቢሸፍነው ከፊቱ ነፃብራቅ እንደሚድኑ እስራኤል ተስፋ አደረጉ ። ከክርስቶስ ጋር በደብረ ታቦር የነበሩት ሙሴ ፣ ኤልያስ ፣ ጴጥሮስ ፣ ዮሐንስና ያዕቆብ ግን ከፊቱ ነፃብራቅ በልብሱ ሽፋን እንዳይድኑ ፣ ልብሱም የመብረቅ ብልጭታ ያለበት ስለሆነ ፊቱን በልብሱ ቢሸፍንላቸውም ያው ነው ። ስለዚህ እንደ እስራኤል ከፊቱ ነፃብራቅ በልብስ ሽፋን የመዳን ተስፋ የላቸውምና ሶስቱ ሐዋርያት (ጴጥሮስ ፣ ዮሐንስና ያዕቆብ) በግንባራቸው ወደቁ ፤ ሁለቱም ነቢያት (ሙሴና ኤልያስ) ሸሹ በማለት ቅኔው ተመስጥሯል ።

ታሪኩ በአንደኛው መፅሃፍ በገፅ 50 እና 207 ተተርጉሏል ።

12. ዘይእዜ (300)አ

ዘአድማሱ ጀንበሬ (መልአክ ብርሃን)

ይቶስሑ ማየ በውስተ ወይን

መያስያኒሃ ለጽዮን ለዘረፈቁ ይምስሑ

እንዘ ይብል ነቢይ ከመ ገሠጸ

አመ ደምፀ በእዘኒሆሙ ለነቢይ ጽራሑ

መያስያኒ ወልድ ኃይላት እምነውረ መያሲ ከመ ይንጽሑ ፤

ውስተ ማይ ወይን እንዘ ይቶስሑ

ጥዑመ ወይን ለእለ ረፈቁ ቀድሑ

ውስተ ማይ ወይን እንዘ ይቶስሑ ።

ትርጉም

የፅዮን ጠጅ አሳላፊዎች

ምሳ ሊበሉ ለተቀመጡት በወይን ውስጥ ውሃን ይቀላቅላሉ

እያለ ነቢይ እንደገሰፃት

የነቢይ ጩኸት በጆሮዎቻቸው ቢሰማ

የወልድ ጠጅ አዳዮች (ተአምሮች) ከጠጅ አዳይነት ነውር ይኖር

ዘንድ ፤

በውሃ ውስጥ ወይንን እየቀላቀሉ
የጣፈጠ ወይንን ለተቀመጡት ቀዱ ።

ምስጢር

ወንጀለኛ ሲቀጣ ያየ ሰው እንደወንጀለኛው እንዳይቀጣ በክፉ
ፈንታ መልካምን ይሰራል ። የፅዮን ጠጅ አሳላፊዎች በወይኑ ውስጥ ውሃን
መቀላቀላቸው ወይኑን ውሃ ቢያደርገው የክርስቶስ ተአምሮች በውሃ
የቀጠነውን ወይን አወፈሩት ። ውሃውንም የወይን ጠጅ አደረጉት
በግለት ቅኔው ተመስጥሯል ።

ታሪኩ በእንደኛው መፅሃፍ በገጽ 196 ተተርጓል ።

13. መወደስ (42) አ

ለዘመጽአ ፈርዖን መንገል ኤርትራ

ኢይስድሶ መልአክ ወኢያወፅአ እምውሳጢሁ ፤

እስመ ገበ ሦስ ዳታን ሐዋርያሁ

ውስተ ልቦን ምድር ይበውእ ምስሌሁ

ወእንዘ ለውስጥ አውፃኢሁ

ለእንተ አፍአ ጣኔዎስ ሚካኤል አባኢሁ ።

ባሕርኒ መፍቀሬ ሰብእ ሰራዊተ ግብጽ ሐራሁ

እምከመ እምድር ተለዐለ ይስሕብ መንገሌሁ ፤

ወድኅረ ኩሉ ፈጸመ በትሕትናሁ

ገብአ ወተመይጦ ገበ ዘትካት ህላዌሁ ።

ትርጉም

ወደኤርትራ የመጣ ፈርዖንን

መልአክ አያባርረውም ፤ ከውስጡም አያወጣውም ፤

ሐዋርያው ዳታን ወደገባበት

በምድር ልብ ውስጥ ክእርሱ ጋር ይገባልና ፤

የውስጥንም አውጪው ሲሆን

የውጪውን ፈርዖንን ሚካኤል አግቢው ነውና ።

ሰውን ወዳጅ ባህርም የግብፅ ሰራዊት ወታደሮችን
ከምድር ከፍ ካለ በሁዋላ ወደእርሱ ይሰባል ፤
በትህትናውም ሁሉን ከፈፀመ በሁዋላ
ወደቀድሞ ኑሮው ተመልሶ ገባ ።

ምስጢር

ኢየሱስ “ወደእኔ የመጣውን አልሰደውም ፤ ወደውጭም አላወጣ
ውም” እንዳለ የኤርትራ ባህርም ወደርሱ የመጣውን ፈርዖንን አላሻገረ
ውም በውስጡ አስጠመው እንጂ ፤ ሐዋርያትም “ክርስቶስ ወደገባበት
እንገባለን” እንዳሉ ቀደም ያለው ዳታን በተዋጠበት የምድር ልብ
ውስጥም ፈርዖን ተዋጠ ።

እንዳንዱ ሰው ከተሾመ በሁዋላ ወዳጆቹን እንደሚጠቅማቸውና
ጠላቶቹን እንደሚጎዳቸው ፤ ባህር እስራኤልን እንደ ገድገዳ ቆሞ
ካሻገራቸው በሁዋላ የግብፅ ንጉስ ፈርዖንንና ሰራዊቱን አሰጠማቸው ።
ትጉህ ሰራተኛም ሰራውን ፈፅሞ እንደሚመለስ የኤርትራ ውሃ ከተከፈለ
በሁዋላ እንደነበረ ሆነ በግለት ቅኔው ተመስጥሯል ።

ታሪኩ በእንደኛው መፅሃፍ በገጽ 125 እና 190 ተተርጓል ።

14. መወደስ (54) አ

ዘወልደ ኢየሱስ (ሊቀ ጠበብት)

እብነ ቢታንያ ይትካፈል ቅድመ ሆሣዕና

ምህርክ ይሁዳ ስብሐተ ምስለ ሕፃናት አገደሁ ፤

ወዘእንበለ ያእምር ቅድመ ሰምየ ፈጣሪ አቡሁ

ጎይለ ሕዝበ አይሁድ ከመ ይንሣእ

ሕፃን እብነ ቢታንያ ከሠተ አፋሁ ፤

መንግሥት ጥበበ ልብ

እም ኤፍሬም ባዕድ ትጠፍፅ በጊዜሁ ።

ካህንሂ ሆሣዕና ህልወ መስቀል ለሊሁ

ይባርክ ቅንዋተ ሰፍሐ እደዊሁ ፤

ወእለ ቡሩካነ ኮኑ ቅንዋቲሁ

ተመጠጪ ተመጥዎ ደሞ ምስለ ሥጋሁ ።

ትርጉም

የቢታንያ ድንጋይ በሆላእና ፊት
የይሁዳ ምርኮ / ምስጋናን ከሀፃናት ጋር ይካፈላል ፤
ፈጣሪ / አባቱን መጥራትንም ቀድሞ ሳያውቅ
የአይሁድ ህዝብ ሃይልን (መሳሪያን) ይቀበል ዘንድ
ህፃን / የቢታንያ ድንጋይ አፋን ከፈተ ፤
መንግስት / የልብ ጥበብም
ከኤፍሬም ባእድ በጊዜው ትጠፋለች ።
እርሱ መስቀል ያለው ሆላእና / ካህንም
ችንካሮችን ሊባርክ እጆቹን ዘረጋ
የተባረኩ የሆኑ ምእመናን / ችንካሮቹም
ደሙን ከነስጋው መቀበልን ተቀበሉ ።

ምስጢር

“ህፃን አባባና እማማ ማለትን ሳይችል ፡ “የደማስቆን ሃይል
ይወስዳል ፤ የሶርያንም ምርኮ ይካፈላል” ተብሎ ስለክርስቶስ መወለድና
እጅ መንሻን መቀበል ተተንብቷል ። እንዲሁም በአንፃሩ ይሁዳ
ሊፈፅመው የሚገባውን ሆላእናን ማመስገንን የቢታንያ ድንጋይ ፈፀመ ፤
በማመስገኑም ከሀፃናት ጋር ተባበረ ። ህፃኑም አበና እመ ማለቱን ሳይችል
የደማስቆን ሃይልና የሶርያን ምርኮ እንደወሰደ አምላክን ለማመስገን
ያልተፈጠረው ድንጋይ ለማመስገን የተፈጠሩትን አይሁድን በማመስገን
ላቃቸው (በለጣቸው) ይላሉ ባለቅኔው ።

ያንድ ቤተ ክርስቲያን ቄስ ምእመናንን በመስቀል ለመባረክ
እጆቹን ይዘረጋል ። ምእመናኑም በመስቀል ከተባረኩና ንስሃ ከገቡ
በሁዋላ የክርስቶስን ስጋና ደም ይቀበላሉ ። እንዲሁም ኢየሱስ ክርስቶስ
በእለተ አርብ በመስቀል ላይ እጆቹን ዘርግቶ በችንካሮች ተቸኑክረ ።
ችንካሮችም ደሙን አፈሰሱ ፤ ስጋውንም በጣጠሱ በማለትም አመስጥረ
ዋል ።

ታሪኩ በአንደኛው መፅሃፍ በገፅ 62 እና 90 ተተርኳል ።

15. መወድስ (24) ገ

ዘገብረ ኢየሱስ (ቅኔ ፈጣሪ)

ስቁለ ዐይነ ሰቅል ምንትከ ሰቅለ ሜዶናዊ
በሰቅለ ቀራንዮስ ትድሉ መክሊተ ዘጌላቡሂ?
ሕጹጽኑ በኩሉ ወበኩለሄ
ዘጎቱም በማጎተመ እዝራ ዕንቁክ ሰባሐ
እስመ በፀሐይ ወበብናሴ

ፍትሐ ሰሎሞን ፈታሕክ ኢትፍታሕ ፍትሐ ዮፍታሐ ።
ትትላጸይሰ ጽሕመ ዘኮነ ጎበ ርእስክ መራሐ
አራዊተ ዳርዮስ በአሐቲ መላጼ አሐቲ ጽሕመ ፋቁሐ ።
እስመ በዘአምተ ለክ ዘነገሥተ ፋርስ እማኔ
ወቦ እለ ጸዐኑ አፍራሰ ዘቴቁሐ ።

ትርጉም

እንደሚዛን ቋት የተሰቀለህ (ክርስቶስ) ! የሚዶኑ ሃማ ሚዛን
ምንህ ነው?

የጌላቡሂን ወርቅ በቀራንዮ ሚዛን ትመዝን ዘንድ
በእዝራ መቁጠሪያ የተቆጠረ ወርቅህ / ምስጋና
በሰው ሁሉና በአገሩ ሁሉ ትንሽ ነውን?
በፀሃይና በጨረቃ

የዮፍታሂን ፍርድ እንዳትፈርድ የሰሎሞንን ፍርድ ፈርደሃልና ።
ግን በአንዲት ያንዲት የፋቁሄ ጢም ምላጭ
የዳርዮስን አራዊት ወደ ራስህ መሪ የሆነ የይሁዳን ጢም
ትላጫለህ ፤

የፋርስ ነገስታትን እጅ መንሳትን እጅ የነሱህ አሉና ፤
የቴቁሂንም ፈረሶች የጫኑልህ አሉና ።

ምስጢር

የሚዛን ቋት በመመዘኛው እንጨት እንደሚንጠለጠል እንዲሁም
ክርስቶስ ሆይ ! በእንጨት ላይ ተሰቀለህ ። የሚዶኑ ሃማ የተሰቀለው
ስቅላት ምንህ ነው? አይገባህም ነበር ። ሳኦል በጌላቡሂ በገዛ እጁ
የሞተውን ሞት በቀራንዮ ትሞት ዘንድ ወርቅ በማህተም እንደሚታተ
ምና እንደሚቆጠር በእዝራ የሰመረ ምስጋናህ በየሰውና በደገሩ አይጓደ

ለም = እውነተኛ ፈራጅ የመድሐኛ ፈራጅ ፍርድን እንደግዴፈርድና የእውነተኛውን ፈራጅ ፍርድ በተፋራጁት ላይ እንደሚፈርድ ሁሉ የተቀበሉትን ወገኖቹን እንደተበቀለ እንደ የፍታሄ የሰቀሉህን አይሁድን አልተበቀልሃቸውም = እንደየፍታሄም ሌላን አልሰዋህም ራስህን ሰዋህ እንጂ = ሰሎሞን ሲተኛ አይኑ እንደሚገለጥ እንዲሁም አንተ ሞተህ ስትገነዝ አይኖችህን አገለባበጥህ = ሰሎሞን አንዱ ልጅ ለሁለት እንዲከፈል እንዳዘዘ አንተም የሰቅላትህን ቀን ጨለማም ብርሃንም አደረግሽው =

ጢምን በምላጭ እንደመላጩት ራስህን በዘንግ ያስመታህን የይሁዳን ሀይወት አጠፋህ = የዳርዮስን አማናውያን (ለማጀች በሀይወት ያሉ) ዝሆንና አንበሳ ከእስክንድር የአንበሳና የዝሆን ምስሎች መድፎች ጋር ተጋጭተው በምስሎቹ ተኩስ እንደሞቱ የእነርሱ ድርጊት በአንተ ላይ ተደረገ = ፋቄሄም የጦር ምክርን እንዳካሄደ በአንተም ምክረ ሞት ተፈፀመብህ በጦርም ተወጋህ =

ሰብአ ሰገል እንደሰገዱልህና እንደገበፋልህ የአይሁድ ጦሮች ሰገዱልህ ከርቤን ከሀምት ጋር ጠጣህ ለወርቅ ተሸጥህ =

ቴቄሄ የልቅሶ አገር እንደሆነች እናትህና ሌሎች ሴቶች አለቀሱልህ = ይሁዳ የዳርዮስን አራዊት ወደራስህ መራ በማለት የዳርዮስ ገዳይ ተሰቅሎ እንደሞተ በመስቀል ላይ ሞትህ ይላሉ ባለቅኔው =

ታሪክ

እገራ በእንዚራ ሲዘምርና አምላኩን ሲያመሰግን ኖሮ ከዚህ አለም በሀይወቱ (ሳይሞት) ወደ ገነት ገብቷል ይባላል =

ሰሎሞን ሲተኛ አይኑ ይገለጣል ሲነቃ ደግሞ ይጨፈናል እየተባለ ይተረካል = ክርስቶስም ሞቶ የአርማትያስ ሰው የሴፍና ኒቆዲሞስ ሲገንዙት አይኑን እያገለባበጠ “ለምን ዝም ብላችሁ ትገንዙኛላችሁ? ቅዱስ እግዚአብሔር ፣ ቅዱስ ኃያል ፣ ቅዱስ ሕያው ዘሊይመውት” እያላችሁ ገንዙኝ እንጅ ግለቱን የቤተ ክርስቲያን ሊቃውንት ይተርካሉ =

በሚዶን ዳርዮስ እየተባሉ በመጀመሪያው ዳርዮስ ስም የነገሱ ነገስታት አሉ = ከእነርሱም መካከል በእስክንድር ንጉስ ፅርእ ዘመን የነበረው ዳርዮስ አንዱ ነው = ለማዳዎች የሆኑ ዝሆንና አንበሳ ነበሩት = በዘመኑ የፅርእ ንጉስ የነበረው እስክንድር የበላይ ሊሆንበት (ሊያስገብ

ረው) ይፈልግ ነበር = ስለዚህም እስክንድር በዳርዮስ ዝሆንና አንበሳ አምሳል የሚተኩሱ የመድፍ አንበሳና ዝሆን አሰርቶ ዘመተበት = እስክንድርና ዳርዮስ ሲሰለፉ የዳርዮስ አንበሳና ዝሆን የእስክንድርን የአንበሳና የዝሆን መድፎች ሲገጧቸው ጊዜ ተተኩሰው ገደሏቸው =

ዳርዮስንም የገዛ አሽከፋ አዘናግቶ መታውና ሊሞት ሲያጣጥር እስክንድር ደረሰበት ፤ እንደግዴድን ሰላወቀ አዘነና “እኔ የበላይነቱን እንጂ መሞትህንስ አልፈለግሁም ነበር አለው” እርሱም በመልካም ቃል ሰላነጋገረው እንዳዘነለት አወቀና “የገደለኝ የገዛ አሽከሬ ነው ፤ እባክህ ጌታዬ ሆይ ተበቅልልኝ” አለው = ስለዚህም እስክንድር “የዳርዮስን ገዳይ ባውቀው ከሁሉ በላይ አደርገዋለሁ” የሚል ቃል አወጀ = ገዳዩም እሾማለሁ ብሎ “እኔ ነኝ” አለና ከእስክንድር ፊት ቀረበ = እስክንድርም የዳርዮስን ገዳይ በእንጩት ላይ አሰቀለው = (ዜና እስክንድር) =

16. ዕዝል ጉባኤ ቃና (489) አ

እሳት ወዕፀ ገዳም ሰፋሕ

ጊዮርጊስ ሰግዕት ወካህደ ልቡና ርሱሕ =

ትርጉም

ሰማእት ጊዮርጊስና የተጠራጣሪ ሰው ልብ

እሳትና የሰፊ ዱር እንጩት ናቸው =

ምስጢር

እንጩቱን እሳት እንደሚባለው ከህደትን ጊዮርጊስ አጠፋው ግለት በቅኔው ተመስጥሯል =

17. ዘአምላኪየ (106) አ

ዘአድማሱ ጀንበሬ (መልአክ ብርሃን)

አ ጠቢብ ለፍቅረ ዓለም ፍርሆ ፤

ዓለም አመ ቀርበተክ ወትብለክ አሆ

እስመ ትክህደክ ሥልሰ እስክነ ይነቁ ዶርሆ =

ትርጉም

ብልህ ሆይ! የአለምን ፍቅር ፍራው፡
አለም ብትቀርብህና እሺ በጀ ብትልህ
ዶሮ እስኪጮህ ድረስ ሶስት ጊዜ ትክድሃለችና።

ምስጢር

ሰውን ለማጥመድ ያህል የወደደ የሚመስል ሰው አለ፤ እንደዚህ ያለው ሰው ተለዋዋጭ ስለሆነ እርሱን መራቅ እንጂ መቅረብ አይገባም። ስለአለም ፍላጎት ያለመጠን መንሰፍሰፍም “ከሁለት ያጣ ጎመን” ያደርጋል። ጴጥሮስ ዶሮ ሳይጮህ ክርስቶስን ሶስት ጊዜ እንደካደው ሁሉ ሰው ተወልዶ በህፃንነቱ ሲታመም፤ ካደገም በሁዋላ አግብቶ ሲጣላና ሲፋታ፤ ተሾሞ ሲሻር፤ ወይም እንደተወለደና እንዳገባ፤ እንደተሾመም ወዲያው ሲሞት በመወለዱና በማግባቱ፤ በመሾሙም የነበረችው የአለም (ደስታ) ትቀርቦታለች። ዶሮ እስኪጮህ በማለትም ባለቅኔው ክርስቶስ በዳግም ምዕክቱ (ሁለተኛ ጊዜ ሲመጣ) ወዴት ነበራችሁ? ምንስ ሰራችሁ?” ብሎ የሚጠይቅ መሆኑን ያስረዳሉ።

ታሪኩ በአንደኛው መጽሀፍ በገጽ 76 ተተርጓል።

18. መወድስ (30)ኛ

ዘዘወልዴ (አለቃ)

ቀለመ ኢሳይያስ አብ ሶበ አማሰ፤
ወልደ አንበሳ ኀይል ስምዖን አረጋጭ ፍርሃት መርሆ
ሞተ ወልደ ምውት ብልጣሶር እንበለ ይርእይ መሢሐ
ታላታ አቡሁ ኢሳይያስ
አቦየ ኢንቤ ወኢንብል አሆ፤
እስመ ለጽልመት ያበርሆ
ወያጽልም ለበርህ እስከ ድምፁ ያፍ ወድምፁ ዶርሆ፤
ወእስከነ ይወፅእ ባሕረ እዝራ አልባስ ነፋሳት አንጸሐ
መካሕ ብእሴ ኀይል ከመ ኢሳይያስ ተመክሐ
በድምፁ አንበሳ ለላሕም እንዘ ያፈርሆ
ወለአንበሳ በድምፁ ላሕም እምንዋመ ባሮክ ያነቅሐ።

ትርጉም

የፍራት መከፈቻ ሽማግሌ የሆነ
የሃይል (አንበሳ ልጅ) ስምአን የኢሳይያስን ቀለም ባጠፋ ጊዜ
የሙት ልጅ ሞት /ብልጣሶር መሲሁን (ክርስቶስን) ሳያይ
የአባቱ ኢሳይያስን ቃሎች
እንቢ አለ አንልም እሺም አለ አንልም፤
ጨለማን ያበራዋልና
ብርሃንንም እስከወፍ ጫጫታና እስከዶሮ ጨኸት ያጨልመዋልና፤
እንደ ኢሳይያስም መመካትን የሚመካ የሃይል ሰው
የነፋሶች ልብሶችን አንፅቶ ከእዝራ ባህር እስኪወጣ
በአንበሳ ድምፅ ላምን እያስፈራው ነውና
አንበሳንም በላም ድምፅ ከባርክ እንቅልፍ ያነቃዋል።

ምስጢር

አንድ የቁም ጸሃፊ ልጅ አባቱ የሚፅፍበትን ቀለም ከቀለም ቀንዱ ውስጥ ባፈሰሰ ጊዜ፤ የአባቱን ቃል የማያከብር ባለጌ ይባላል። አባቱ የሚፅፍበትን ቀለሙን፤ ብእሩንና ብራናውን በጥንቃቄ ሲያስቀምጥ ግን ታዛዥ፤ የአባቱን ፈቃድ ፈፃሚ መሆኑ ይረጋገጣል። ነቢዩ ኢሳይያስ “ድንግል ትፀንሳለች ወንድ ልጅም ትወልዳለች” ያለውን ቃል ስምአን የተባለው አረጋጭ የአሪት ካህን “ሴት ልጅ ትፀንሳለች” ብሎ በመለወጥ ፅፋል። በዚህ አፃፃፉ ስምአን የነቢዩ ኢሳይያስን ቃል ማስተሃቀሩ (ማቃለሉና መናቁ) ሲሆን ባለቅኔው ግን አጠፋም አለማም አንልም ይላሉ። ምክንያቱም እርሱ ራሱ ከድንግሊቱ የተወለደው መሲህ ክርስቶስ ጨለማውን በብርሃን፤ ብርሃኑን በጨለማ የሚለውጥ ነውና። አንድ ጀግና ሰው ልዩ ጀብዱ ሰርቶ ከጦር አደጋ እንደሚወጣ መሲሁ ክርስቶስም በእዝራ በኩል ባህርን የሚገስፅ ነፋስ ሆኖ ታይቷል። በኢሳይያስም በኩል በመመኪያ አርበኛ አምሳል ተገልጧል ይላሉ ባለቅኔው (ኢሳ. 7:14)።

19. ግእዝ ጉባኤ ቃና ሰ

ድንግል ጠየቀት ዘአበዊኑ አምሳለ፤

ጸዋሬ ዜና መልአክ አምጣኑ አበልዐ ቃል።

ትርጉም

ድንገል የአባቶቻችንን ምላሴ ተረዳች ፤
ወረን የተሸከመ መልአክ ገብርኤል ቃልን አልበላምና ።

ምስጢር

አባቶች የአንድን ሰው ሃቀኛነት ሲመሰክሩ እገሌ “ቃሉን አይበላም” ይላሉ ። በአንፃሩም የተበላ እንደግይገኝ የተናገረውን የማይፈፅም ሰውን ቃለ-በል ይሉታል ። ያልተበላ እንደግይገኝ እውነትም እያደረ ይገለጣል ። መልአኩ ገብርኤልም ቅድስት ግርያምን ያበሰራት ብስራት ትክክለኛነት በእግዚአብሔር ቃል ወልድ ሰው መሆን ታወቀ በማለት ባለቅኔው ያስረዳሉ ።

20. ዕዝል ጉባኤ ቃና (108)አ

ለበሊዕ ገብስተ ሮምያ መስቀለ
በአ ቃል እንግዳ ዐውደ ቀራንዮ መርጡል ።

ትርጉም

የሮምያ እንጀራ መስቀልን ለመብላት
ቃል/እንግዳ ወደ ቀራንዮ አደባባይ ቤት ገባ ።

ምስጢር

እንግዳ ሰው ምግብን ለመብላት ወደጋባዥ ቤት ይገባል ። ቃል የተባለ ክርስቶስም በመስቀል ለመስቀል ወደ ቀራንዮ ሄደ ግለት በቅኔው ተገልጧል ።

21. እዝል ጉባኤ ቃና (111)አ

ዘአፈወርቅ (መምህር ፡ ዘአክሱም)
አብ በታቦር እመ ኅሠሥክ ዳግማየ ቃል ቃለ
ኢንረክብ ለክ ይእዚ ዳግሚተ ድንገል ድንገል ።

ትርጉም

አብ! በታቦር የቃል ሁለተኛ ቃልን ብትሻ
የድንገል ሁለተኛ ድንገልን እናገኛለሁም ።

ምስጢር

አንድ ዝንጉ የሆነ ሰው የጣለውን እቃ ዘመዶቹ ፈልገው ከሰጡት በሁዋላ “አንተ ሰው የሰጠንህን እቃ ደህና አድርገህ ያዝ ፤ እንደገና ብትጥለው እናገኛለሁም” ይሉታል ። እግዚአብሔር አብም በደብረታቦር ቃሉን ለቃሉ ለእግዚአብሔር ወልድ ቢያስማም ከድንገል ግርያም የተወለደውን ቃሉን ሌላዪቱ ድንገል በድጋሚ ልትወልደው አትችልም ይላሉ ባለቅኔው ።

22. ሞዜማ/ስ

ዘጥሩኑህ(አለቃ ፡ ዘቦታ ኪዳነ ምህረት)

በትልመ ገራህቱ ከመ ይረድ
ማየ ነቅዕ አቤል ሞት ዘእምነ አብን ፈልፈለ
አቢብ በዐለ አትክልት ዘለመደ ተክለ
ገበ ታሕት ወላዕል እንዘ ያንሶሱ ወዐለ ፤
ግገበረ ሕፃናት ድቀተ ዘመሴ አገጉለ
እስመ ወልድ በዓመት ከፈለ ።

ትርጉም

ከድንጋይ የመነጩ የአቤል
ምንጭ ውሃ/ሞት በእርሻው ትልም ይወርድ ዘንድ ፤
ተክልን የለመደ በአለ አትክልት/አቢብ
ወደታችና ወደላይ ሲመላለስ ሞለ ፤
መሴ ያስታጉለውን የሀፃናት ግገበር/ውድቀትን
ወልድ በእመት ከፍሏልና ።

ምስጢር

የተክልን ጥቅም የለመደ ገበረ ከድንጋይ ስር የፈለቀ የምንጭ ውሃ በእርሻው ትልም እንዲወርድለት ለማድረግ ወደታችና ወደላይ ይመላለ

ባል = የአትክልተኛው ምሳሌ አቡነ አቢብ በዛፍ ስር ሰይፍን ተክለው ከዛፉ ላይ ወደሰይፉ ተወርውረው ወደቁ = እንደ እርሻም ቦይ ሰውነታቸውን በሰይፍ ሸነተራቸው (ወጋቸው) = ከድንጋይ ስር የመነጨ ውሃ በእርሻው ትልም እንደሚወርድ በሰይፍ በተሸነተረው በአቢብ ሰውነት በድንጋይ ጭፍለቃ የተፈጠረ የአቤል ሞት ደረሰበት ።

አንድ የህፃናት ማገበር (አለቃ) ሙሴ ያስታገለውን የህፃናትን ማህበር አንዱ ልጅ በአመት እንደሚከፍል የድንግል ማርያም ልጅም ህፃናት የሚወድቁትን መውደቅ ኮቲባ በተባለች አገልጋይ እጅ ወደቀ ። የማህበሩ ሙሴ ማህበሩን እንደማያስታገለው የእስራኤል ነቢይና መስፍን ሙሴ በደብረ ታቦር አልወደቀም ይላሉ ባለቅኔው ።

ታሪክ

የክርስቶስ ተከታይ የሆኑ ፃድቅ አቡነ አቢብ ክርስቶስ በእንጨት መስቀል ላይ ተሰቅሎ በዕለተ እርብ የሞተውን ሞት በማስታወስ እርብ እርብ ከእንጨት ስር ሰይፍንና ጦርን እየተከሉና ከዛፍ ላይ እየወጡ ከዛፉ ላይ እየተወረወሩ በሰይፍና በጦሩ ላይ ይተከሉ (ቁልቁል ይወድቁ) እንደነበር በገድላቸው ተፅፏል ።

ቅድስት ማርያም ህፃናት ክርስቶስን ከሄሮድስ ሰይፍ ለማዳን ወደ ግብፅ በተሰደደች ጊዜ ችግር ስለፀናባት ከመንገዷ ወደ መንደር ጎራ ብላ ቁራሽ ብትለምን ኮቲባ የተባለች አገልጋይ ልጇ ክርስቶስን ነጥቃ በመሬት ላይ ጣለችው ይባላል ። ስለዚህም ባለቅኔው “ወልድ በአመት ከፈለ” ብለዋል (ነገረ ማርያም) ።

23. መወድስ (193)አ

ዘዋሴ (አለቃ ፣ ዘድንግራ ማርያም)

ዘካርያስ አብ ቅድመ አቅልሎታ

ጸረ ከዊኖቱ ጎቱመ አውሥኦት ቃል ኢክህለ ፤

ዘሰ ጽድቅ ማገፀን ማርያም ሐብለ ፤

ኢኮኑ በኢያቅልሎ

ክቡደ ጸረ ተደንግሎ አውሥኦት ቃል ፤

ወበእንተዝ ቃል አውሥኦ

በዘሰሎሜ ሰሌዳ ፈደለ ኑፋቄ ተሥዕለ ።

ላዕለ ደብርሂ ከዊኖታ ማርያምን ድንግለ

እሳተ መለኮት ዘተዋሐደ ማገፀን ማርያም ሐመልማለ
ይጠይቅ ቀርቦ ወኢተአንተለ

ወልደ ዕንበረም እደ ሰሎሜ ዘተፍዕመ ነበልባል ።

ትርጉም

አባት ዘካርያስ ዝግ መሆኑ/ሸክምን

ከማቃለሉ በፊት ቃልን ማውሳትን አልቻለም ፤

ይህን እውነት ግን የማርያም ማህፀን አበለ(ዋሽ) ፤

ከባድ ሸክም/መደንገልን

ባለማቅለል ቃልን አውስቶናልና

ስለዚህም የማውሳት ቃል

በሰሎሜ (ብራና ፊደል) ጥርጣሬ ተሳለ (+ፃፈ)።

ነበልባልን የጎረሰ የእንበረም ልጅ/የሰሎሜ እጅም

ድንግል ማርያምን በመሆኗ/ተራራ ላይ

የመላእክት እሳትን የተዋሀደ

የማርያም ማህፀን/ልምላሜን ሊረዳ ቀረበ ፤ ቸልም አላለም ።

ምስጢር

ከባድ ሸክምን ተሸክሞ በጣም የደከመ ተሸካሚ ሸክሙን አውርዶ እስኪያርፍ ድረስ ቢያናግሩትም መልስ አይሰጥም ። እንዲሁም የተሸካሚው ምሳሌ የሆነው ዘካርያስ በመልእክ የተዘጋው አፉ እስኪፈታለት ድረስ ሊናገር አልቻለም ነበር ። ግን አንዳንድ ሰው እውነቱን እንደሚያስተባብል የቅድስት ማርያም ማህፀን እንደ ዘካርያስ አፍ ዝግ ሲሆን የዘካርያስን በዝግነት አለመናገርን ነቀፈ ፤ ድንግልነትን ያለማቅለል የእግዚአብሔር አብ ቃል እግዚአብሔር ወልድን በድንግልና መውለድ ቻለ ። ብርቱ ጎበዝ ከባድ ሸክምን እንደተሸከመ ሳያወርደው በቃሉ በመዝፈንና በማቅራራት ከድካሙ እንደሚፀናና ጉዞውን እንደሚቀጥል የቅድስት ማርያም ማህፀንም እግዚአብሔር ወልድን ከወለደ በሁዋላ በድንግልነት ኖረ ። የሰብአዊ ቃል ፊደል በብራና ወይም በወረቀት እንደሚፃፍ ሁሉ ድንግሊቱ ማርያም ሰማያዊ ቃል እግዚአብሔር ወልድን

መፅኅደ በሰሎሚ ልብ ጥርጥርን ፈጠረ ። ከዚህም ሌላ ሙሉ በደብረ ሲና የተሞላደች ለምለም እንዲትን እንዳየና ሊረዳ እንደቀረበ ፣ ቅድስት ግርያም አምላክን በመፅኅደ የተነሳ ተጠራጥራ ሆኗን የጸሐበችት የሰሎሚ እጅ በግህፅነ ግርያም በተፀነሰው በመለኮት እሳትነት ተኩማተ ረች ይላሉ ባለቅኔው (ነገረ ግርያም) ።

ታሪክ

የአራት ቤተ መቅደስ ሊቀ ካህናት ዘካርያስ የመጥመቁ የሃንሰ እባት ነው ። ሚስቱ ኤልሳቤጥ መከነችበት ። ባልና ሚስት ስላዘኑ አምላክ ሰጣቸውና የሃንሰን እንደሚወልዱ የሚነግራቸውን መልእክ ላከላቸው ። መልእኩም ይህን ለዘካርያስ ቢነግረው የመውለድ ጊዜያቸው ከግለፉ የተነሳ የመልእኩን ቃል አላመነውም ። ስለዚህ መልእኩ “ይህ የተጠራጠርከው ነገር ሆኖ እስክታየው ድረስ አፈ ድዳ ሁን” አለው ። መልእኩ እንዳለውም ዘካርያስም የሃንሰ እስኪወለድ ድረስ አፈ ዲዳ ሆኖ ቆየ (ዘፀ.3:1-7፤ ሉቃ.1:5-25) ።

24. ግእዝ ጉባኤ ቃናስ

ተማየጡ ጸዉ ገባእተ ታሕቱ ወላዕሉ ፣

በገዳጥ ጸዉ አምጣነ ይትቂሰም ዙሉ ።

ትርጉም

የታችና የላይ ገበሬዎች ጨውን ገዙ ፣

በጥቂት ጨው ሁሉ ይጣፍጣልና ።

ምስጢር

በርበሬና ቅመግ ቅመም ሁሉ በጨው ይጣፈጣል ። የሰማይ ሙላእክትና የምድር ሰዎች ሁሉም በጨው በተመሰለው አምላክ በእግዚ አብሃር ወልድ እውቀትን አገኙ ግለት በቅኔው ተመስጥሯል (ማቴ.5: 13) ።

25. ግእዝ ጉባኤ ቃናስ

በመካን ሰላም ከመ ንትዋነይ ይደሉ ፣

ሰላም ርስት እስመ ተከፍለ ለዙሉ ።

ትርጉም

በሰላም/ቦታ እንዲወት ዘንድ ይገባል ፤

ሰላም/ርስት ለሁሉ ተከፍሏልና ።

ምስጢር

ርስት ለሁሉ ሲከፈል ያገኙት ሁሉ በደስታ እርስ በርሳቸው ይዋደዳሉ ። ክርስቶስም ለአለሙ ሁሉ ሰላምን አደለ (ሰጠ) ይላሉ ባለቅኔው ።

26. ሚበዝኑስ

ዘምሥራቅ (አለቃ ፣ ዘኤልሻማ)

አዝማዶ ሱራፊ አክናፍ

ተወከፍዎ ደርገ ለተክለ ሃይማኖት መፍቀሬ ዙሉ

ምንት እግር ገደፈክ እንዘ ይብሉ ፤

አኮኑ ርእይዎ ዘምስለ ዕሥራ ካህናት ወአርባዕቱ ዘላዕሉ ።

ትርጉም

የሁሉ ወዳጅ ተክለ ሃይማኖትን

ምን እግር ጣለህ እያሉ የሱራፊ

ዘመዶች/ክንፎች በአንድነት ተቀበሉት ፤

ከሃያ አራት የላይ ካህናት ጋር አይተውታልና ።

ምስጢር

ተወዳጅ የሆነ ዘመድ በድንገት ከተፍ ሲል ዘመዶቹ “ዛሬስ ምን እግር ጣለህ እያሉ” በአንድነት ይቀበሉታል ። የሱራፊ ክንፎችም ለተክለ ሃይማኖት ስለተሰበረው እግሩ ምትክ ተሰጡት ። ከሃያ አራት የሰማይ ካህናት ጋርም እንዲያመሰግን አደረጉት በግለት ባለቅኔው የአኩን ተክለ ሃይማኖትን ተጋድሎና በተጋድሎአቸውም ያገኙትን ሰማያዊ ዋጋ አስረድተዋል ።

ታሪኩ በአንደኛው መጽሃፍ በገፅ 111 እና 237 ተተርጓል ።

27. ዋዜማ (42)ገ

ጸውዐ ሕማማት

እመ ሕሊናሁ ፈቀደ መጥዎት ርእሰ ለእሱ
ቃል በጸጋ ዘኢኮነ ብዕሉ ፤

ቅንዎትሂ ጸድቃን ቀዊመ አእጋር ዘክህሉ
በሰፊሐ አእዳው ቆሙ ጎበ መስቀሉ
እስከ ይቤ ተፈጸመ ኩሉ

ትርጉም

ራሱን ለነርሱ

መስጠትን ቢወድ ቃል ብልፅግናው

በአይደለ ፀጋ መከራዎችን ጠራ ፤

የእግሮች ቁመትን የቻሉ ችንካሮች/ገድቃንም

ሁሉ ተፈፀመ እስኪል ድረስ እጆችን

በመዘርጋት በመስቀሉ ዘንድ ቆሙ ።

ምስጢር

አንድ ጌታ ሎሌዎቹን በቃሉ እንደሚጠራቸው የአብ ቃል እግዚአ
ብሄር ወልድ መከራዎቹን በፈቃዱ ተቀበላቸው ፡ ራሱንም አሳልፎ
ለእነርሱ ሰጠ ። ገድቃንም በእግሮቻቸው ቆመው እጆቻቸውን በመዘር
ጋት እንደሚፀልዩ ችንካሮች በክርስቶስ እግሮች ገቡ ፡ እጆቹንም
ከመስቀሉ ጋር ጠረቋቸው (አጥብቀው አሰሯቸው) ። ያተጀመረ ስራ
ተሰርቶ እንደሚፈፀም በክርስቶስም በመከራው ፍፃሜ ነፍሱን በስልጣኑ
አወጣ በማለት ባለቅኔው የክርስቶስን (ሕማማት መስቀል ፡ በመስቀል
ላይ የተቀበላቸውን መከራና ስቃይ) በቅኔያቸው ምስጢር ተርክዋል ።

28. ሥላሴ (47)ጎ

አዳም በትረ ተክህኖ

እንተ ቅርጹታ በትረ መንግሥት

እምነ አሐዱ ወሂኦ ማእከሉን ትሄሉ ፡

ወተቀሥፈ ባቲ ጸላኢነ ኩሉ ።

እመኒ ንኤብስ በታሕተ ሰማይ ዘላዕሉ

አበሳ ለሞት እንተ ይደሉ

ብነ ህየ ጸራቅሊጦስ ቃሉ

እንተ ነሥኦ ማቴዎስ አምሳሉ ።

ትርጉም

ቅርፅዋ የመንግስት ዘንግ

የሆነ ያማረች የክህነት ዘንግ

ከአንዱ ማርቆስ ወጥታ በመካከላችን ትኖራለች ፤

በርሷም ጠላታችን ሁሉ ተገረፈ ።

ለሞት የሚገባ በደልንም

ከላይኛው ሰማይ ብንበድል

አምሳያው/ማቴዎስ የያዘው (የተቀበለው)

ቃሉ/ ጸራቅሊጦስ በዚያ አለን ።

ምስጢር

ቁመትዋ ቀጥ ያለ አንዲት ልምጭ ከአንድ ዛፍ ተቆርጣ ያጠፉ
ልጆች ሁሉ ይገረፉባታል ። እንዲሁም ከቤተ መንግስት እኩል የሆነች
የቤተ ክህነት ስልጣን ከወንጌላዊው ማርቆስ ተያይዞ መጥታ በኢትዮጵያ
ገነነች ። ተቃዋሚም ሁሉ ይረታባታል ። በጸራቅሊጦስ (በመንፈስ
ቅዱስ) ርዳታ ሃጢአት እንዲሰረይ የኢትዮጵያ ጳጳስ የነበሩት ግብፃዊው
አቡነ ማቴዎስ ከማርቆስ በተቀበሉት ስልጣን ክህነትም ይቅርታ ይገኛል
ማለት በቅኔው ተመስጥሯል ።

29. አጭር ኩልክሙ (240)አ

አስቁቀወ ወልድ ዕፄ መቃብር በቃሉ ፡

እስመ ይመስሉ ዘይትበላዕ ኩሉ ።

ትርጉም

የመቃብር ትል/ልጅ በቃሉ አለቀሰ ፡

ሁሉ የሚበላ ይመስለዋልና ።

ምስጢር

ልጅ ያየው ሁሉ የሚበላ ይመስለዋል ፡ የሌላውን ሰው ገንዘብም
ካልወሰድሁ ብሎ ያለቅሳል ። በቅድስት ማርያም መቃብር የተቀበረለትን
የማርያምን ስጋ ትል አላፈረሰውምና ልማዱን ለወጠ ይላሉ ባለቅኔው
(ስንክጥር 21 ፡ ነሃሴ 16) ።

30. ዘአምላኪየ/ስ

ዘአፈ ወርቅ ዘውዴ (አሊቃ)

በመልዕልተ አእባን ተሐውሮ እንዘ ፀብረ ክረምት ትሌሊ
ወልድኪ እንተ የዐቅባ መቅደስኪ ጠሊ
አ ባዕልት እመ ኖላዊ ከሃሊ ።

ትርጉም

የቻይ ጠባቂ እናት/ባለፀጋ ሆይ! ልጅሽ የሚጠብቃት
መቅደስሽ ፍየል የክረምት ጭቃን እየለየች
በድንጋዮች ላይ ትሄዳለች ።

ምስጢር

ልጅ የሚጠብቃት የባለፀጋ ፍየል በክረምት ጭቃ ላይ አትሄድም፤
ጭቃውንም እየዘለለች በድንጋዮች ላይ ትራመዳለች ። የቅድስት ማርያም
ልጅ ክርስቶስ የመሰረታትና ያፀናት የማርያም ቤተ መቅደስም በጭቃ
ሳትገነባ በሶስት ድንጋዮች ብቻ ተሰራች ማለት በቅኔው ተመስጥሯል
ስንኩ ሰኔ 20 ፣ 21/ ።

31. መድሰ (289) አ

ዘወርቅ አገኘሁ (አሊቃ)

መጠነ ህላዌየ ኮነ በመጠነ ቆሙ
ለመጸብሐዊ ዘኬዎስ ዘዐርገ ዲበ ሰግላ
ጊዜ ረገቡ ደሴሰይ ነጽሮተ አምላክ አስካላ
እነ እስመ ኮንክዎሙ በዓለም ኩላ
ለዐበይተ ጊዜ ከመ ኳሂላ
ከግሆሙ እኩን ገበ ኢተውሀበኒ ተድላ ።
ልብየሰ አገዳዚት በምክረ ጸድቅ ክፍላ
ታንሶሱ ውስተ ደብር አክሊለ ስብሐት ተቀጸላ ፤
አምጣን ምስሌሁ አቀመት ጽንዐ ተፋቅሮ መሐላ
እንዘ ትፋቄ ዐረፍተ ጽልዕ ኢይትሐነጽ ማእከላ ።

ትርጉም

በራቡ ጊዜ አምላክን ማየት/ፍሬን
ይመገብ ዘንድ በሾላ ላይ በወጣ በገበሬ ወገን ዘኬዎስ
ቁመት ልክ የኑሮዬ ልክ ሆነ ፤
ለጊዜ ታላላቆች እንደጥንግ (ኳስ)
በሁሏ አለም እኔ ሆኛቸዋለሁና ፤
እንደነርሱ እንድሆን ድልድል ካልተሰጠች ዘንድ።
ልቤ/እመቤት ግን በእድሏ/የፃድቅ ምክር
ምስጋና/ አክሊልን ተቀዳጅታ ወደ ደብር ትመላለሳለች ፤
የጠብ ግድግዳ በመካከሏ ሳይሰራ
የመፋቀር ጥናት/መሃላን ከእርሱ ጋር አቁማለችና።

ምስጢር

የራበው ሰው በራቡ ጊዜ ፍሬ ለመብላት እሾላ ላይ ይወጣል ።
ዘኬዎስም በሾላ ላይ ኢየሱስን ለማየት ወጣ። የእንዳንድ ሰዎች ቁመት
እንደሚተካከል የባለቅኔው ኑሮም እንደ ዘኬዎስ ቁመት አጭር ሆነ ።
ምክንያቱም ኳስን ተጫዋቾቹ ወዲያና ወዲህ እንደሚያገኙት ባለቅኔው
ንም ዘመናዮች አጉላሏቸው ።

ኳስ ተጫዋቾች እንዳደረጉት እንደሚሆን የባለቅኔውም እድል
በጊዜያቸው በነበሩ ባለስልጣኖች አሳብ ተወሰነ ። ኳስ በደልዳላ ቦታ ላይ
ካላኖሩት እንደሚንከባለል ባለቅኔውም ዘመናዮችን ለመምሰል እድል
አላጋጠማቸውም ።

ንግስት አክሊልን ተቀዳጅታ (አክሊል በራሷ ላይ ደፍታ) በቤተ
መንግስት ውስጥ እንደምትዘዋወር የባለቅኔው ልብም እድሏ በሆነ
በመኖሩ ዓድቅ ምክር ፀናች ። እግዚአብሔርንም ማመስገንን አዘውትራ
በደብር መኖርን መረጠች ። የሚተማመኑ ሁለት ጓደኞች መሃላን
ከተማማሉ በሁዋላ እንደማይከዳዱ የባለቅኔው አእምሮም እግዚአብሔርን
በማመስገን ፍቅር ፀና ። የእንዳንድ ሰው ቤት የእንግዳ መቀበያ ክፍል
በግድግዳ እንደማይከፈል የባለቅኔውም ልብ በመጠራጠር አይወላውልም
በማለት ባለቅኔው ቤተ ክርስቲያንን ማገልገልንና ማስተማርን መርጠው
የትውልድ ቦታቸውን ሳይለቁ መኖራቸውን በቅኔያቸው ገልጠዋል ።

32. አጭር ዋዜማ (301) አ

ዘገብረ ሥላሴ (መምህር : ዘኤልያስ)

ክርዳድ ብረሎተ በልዎ ለዮሴፍ ድንጋሌ

አርጌ ግብጽ ዮሴፍ በልሳነ አይሁድ ስንዳሌ ።

ትርጉም

ዮሴፍ ድንግልናን የግብፅ አውሬ ዮሴፍ

በላው ማለት እንክርዳድ በአይሁድ አንደበት ስንዴ አለ ።

ምስጢር

እንክርዳድ ስንዴውን ዋጠው ማለት በገበሬው አንደበት : ዮሴፍን የግብፅ አውሬ በላው ማለት በወንድሞቹ አንደበት እንደ ተነገረ የድንግል ማርያም ዘመድ ዮሴፍ የቅድስት ማርያምን ድንግልና አማሰን ማለት በአይሁድ አንደበት ተነገረ ይላሉ ባለቅኔው ።

ታሪክ

ኢየሱስ ክርስቶስ በድንግልና ተፀንሶ : በድንግልና ከቅድስት ማርያም ሲወለድ ምቀኞች አይሁድ የዮሴፍ ልጅ ነው ብለውታል (ማቴ. 1 : 18 25 : 2 : 13 15 : 19 23)።

33. ግእዝ ጉባኤ ቃና ስ

ዘደለለ (መሪጌታ : ዘዋሽራ)

ተጋብሎ ሕዝብ በቤተ ስሞዎን ባዕል

አምጣነ የአምር ስምዎን አስተራክቦ ሰብእ ወእክል ።

ትርጉም

ህዝብ በስምእን ባለጠጋ ቤት ተሰበሰቡ :

ስምእን ሰውንና እህልን ማገናኘትን ያውቃልና ።

ምስጢር

እነዝ ቸር ሰው ድግስ ደግሶ የመንደሩን ሰው ጠርቶ ሲያበላና ሲያጠጣ “እነሱ ሰውና እህልን ማገናኘት ያውቃል” ይባላል ። በአንፃሩም

በላኤ ሰብእ የሚባለው ስምእን እህልን በበላበት ሆዱ ሰውንም በላበት በማለት ባለቅኔው ያስረዳሉ ።

34. ዕዝል ጉባኤ ቃና/ስ

አይሁድ እግዚአ ኢረሰይዎ ለወልደ አምላክ ልዑል :

እስመ ምስለ ኖሎት ይውዕል እንዘ ይሰክብ በጎል ።

ትርጉም

አይሁድ የልኡል አምላክ ልጅን ጌታ አላደረጉትም :

በበረት እየተኛ ከእረኞች ጋር ይውላልና ።

ምስጢር

የአንድ በሃብቱና በእውቀቱ የታወቀ ሰው ልጅ ከእረኞች ጋር በከብቶች በረት ውስጥ ተጋድሞ ሲውል የአባቱን ፈለግ አልተከተለም : እንደአባቱም ትልቅ ሰው አልሆነም ይባላል ። አይሁድም ኢየሱስ ክርስቶስ በበረት ውስጥ ተወልዶ ባዩት ጊዜ አምላክ አልመሰላቸውም ይላሉ ባለቅኔው (ማቴ. 1) ።

35. ግእዝ ጉባኤ ቃና (10) ይ

ዘደስታ (አለቃ)

ይትወላወል ሰብእ ልበ ፈሪሳዊ ቀሊል

እምጊዜ ልደቱ አሪት እስከ ጊዜ ሞቱ ወንጌል ።

ትርጉም

ከመወለዱ ጊዜ/አሪት እስከ ሞቱ ጊዜ/ወንጌል

የፋሬስ ወገን የኒቆዲሞስ ልብ/ሰው ይወላውላል (ይዋልላል) ።

ምስጢር

አንዳንድ ሰው ከልጅነቱ እስከሞቱ ጊዜ ሲዋልል ይኖራል : ባቀደውና በሚሰራው አይወጥም ። የጀመረውን ሳይጨርስ ሌላ ይወጥናል። የአይሁድ አለቃ ኒቆዲሞስም በሌሊት የወንጌል ትምህርት : በቀን የአሪት ትምህርት ተከታይ በመሆን ዋለለ (ዋዠቀ) በማለት ባለቅኔው ያስረዳሉ። ታሪኩ በአንደኛው መፅሃፍ በገፅ 288 ተተርኳል ።

36. ዘአምላኪያ (405)አ

ዘገብረ ሥላሴ (መምህር ዘኤልያስ)

ፍቱላ ክሣዱ ለይስሐቅ መጥባሕተ አብርሃም ሐብል

ኮነ ማዕሠሮ ለበግዕ ዘሐቅል

መቃብሪሁ ለዮሴፍ በከመ ኮኖ ለቃል ።

ትርጉም

የዮሴፍ መቃብር ለቃል (ለእግዚአብሔር ወልድ)

እንደሆነ ሁሉ ለይስሐቅ አንገት

የተፈተለ የአብርሃም ቢላዋ/ገመድ የዱር በግ ማሰሪያ ሆነ ።

ምስጢር

ለአንዱ በግ አንገት ማሰሪያ የተፈተለው ገመድ ለሌላው በግ አንገት ማሰሪያ ይሆናል ። እንዲሁም ለይስሐቅ አንገት ማረጃ በተቃጣው የአብርሃም ቢላዋ ለይስሐቅ ቤዛ የወረደው በግ ተሰዋበት ይላሉ ባለቅኔው።

ታሪክ

ባለፀጋ የሆነ የአርማትያስ ሰው ዮሴፍ የኢየሱስ ክርስቶስ ደቀመዝሙር ነበር ። ከአለት ድንጋይ የወቀረውን (የሰራውን) አዲስ መቃብር ለራሱ አዘጋጅቶ ሲኖር የስቅላት ሞት የተፈረደበት መምህሩ ኢየሱስ በመስቀል ተሰቅሎ ሞተ ። ቀኑ ሲመሽ ዮሴፍ ከአገሩ ከአርማትያስ መጥቶ የኢየሱስን ስጋ እንዲሰጠው ዲላጦስን ለመነው ። ዲላጦስም የኢየሱስን ስጋ እንዲሰጡት ዘበኞችን አዘዘለት ። ዮሴፍም የኢየሱስን ስጋ ከመስቀሉ አውርዶ ፣ በንፁህ በፍታ ገንዞ በዚያው ለራሱ ባዘጋጀው አዲስ መቃብር እንደ ቀበረው መቃብሩንም በታላቅ ድንጋይ ገጥሞት ወዳገሩ እንደሄደ ተዕፍሎ ። (ማቴ. 27 ፡ 57-61) ።

37. ዋዜማ (511) አ

ዘኒጋሽ ንይሉ (አሊቃ)

ሰይፍ መስተገብር

እምተገብሮ አፅረፈ በምድረ ጊዮርጊስ አካል ፣

ሳብዒት ዓመተ ገድገት አኮኑ በግል ፣

ወአመ ተፍጻሚት ብዙላ ንጉሠ ባቢሎን ገድል

“አኮኑ ሠለስተ ወደደነ ውስተ ነበልባል”፤

ራብዑስ ገብርኤል አክሊል ።

ትርጉም

ሰይፍ/ገበሬ

ከማረስ በጊዮርጊስ ምድር/አካል አረፈ ፤

ሰባተኛዬቱ የመተው አመት በአል ናትና ፡

በፍፃሜው ጊዜ የባቢሎን ንጉስ/ገድል

“ከእሳት ውስጥ ሶስት ሰዎችን ጨምረን አልነበረምን?” አለ፡ አራተኛው ግን ገብርኤል/አክሊል ነው ።

ምስጢር

በአራት ዘመን ገበሬው ምድሩን ስድስት አመት እርሶ በሰባተኛው አመት ያሳድረዋል (ምድሩ አይታረስም) ። ስለዚህ በሰባተኛዬቱ አመት የአመተ ህድገት በአል (ምድርን ከእርሻ የማሳረፍ በአል) ይደረጋል ። ሰይፍ የጊዮርጊስን አካል በሰባተኛው የስቃይ አመት ቆርጦ አሳረፈው ። የባቢሎን ንጉስ ናቡከደነፆር ሶስቱን የመንግስት ልጆች በእሳት ጉድጓድ አስጥሏቸው በማግስቱ ቢያያቸው አራት ሆኑበት ። ስለዚህ “የጣልናቸው ሰዎች ሶስት አልነበሩምን? አራተኛ አያለሁ እርሱም የእግዚአብሔርን ልጅ ይመስላል” እንዳለ ገድልም ሶስት ጊዜ ጊዮርጊስን አስገደለ ። ከሞት በሁዋላም አክሊልን አወረደ ይላሉ ባለቅኔው (ጳጉ-3) ።

ታሪኩ በአንደኛው መፅሀፍ በገፅ 55 ፡ 61 እና 101 ተተርጋል ።

38. ዋዜማ (510) አ

ዘወልደ ማርያም ሀብቱ (አሊቃ)

አ.መልአ ከመ ትካት

በርደተ መና ዝናም ዐውደ ዘካርያስ እክል ፡

ፋኑኤል ደመና አኮኑ ቀሊል

ወአመ በናዝሬት ይትገበር ከብካበ መርዓሁ ለቃል

ዑዕፍተ ልብሰ ወርቅ ይእቲ አጽባዕተ ድንግል ፡

ወሥዕርታ ዘሚላት ፍቱል ።

ትርጉም

የዘካርያስ እህል/

አውድማ በዝናብ/መና አወራረድ እንደቀድሞ አልሞላም ፡

ፋኑኤል/ደመና ቀላል ነውና ።

የቃል ሙሽርነት ሰርግም በናዝሬት በተደረገ ጊዜ

የድንግል ጣት/ሙሽራ የወርቅ ልብስን የተጎናፀፈች ሆነች ፡

ሃር የመሰለ ዐጉሯም የተሸረበ ነው ።

ምስጢር

ዝናብ ሲያንስ (ድርቅ በሆነበት ዘመን) የነበረው አውድማ እንደ ድሮው በእህል ምርት አይሞላም ። የዘካርያስም ሆኖ መና አልገባበትም ። አውድማው በምርት ያልሞላው ደመናው አነስተኛ ሆኖ ዝናብን ባያዘንብ እንደሆነ የዘካርያስ ሆኖም መናን ያልተመገበው መልእክት ቅዱስ ፋኑኤል መናውንና ወይኑን እንደያዘ ወደላይ ስለተመለሰ ነው ።

የወንድ ሙሽራን መምጣት የምትጠባበቅ ሴት ሙሽራ በአዳዲስ ልብስና ጌጥ አሸብርቃ እንድትታይ ፡ የወልድ ሰው መሆን በገሊላ በተበሰረ ጊዜ የቅድስት ማርያም ጣት ሃርንና ወርቅን በማስማማት ፈተለች ። የሙሽራዬቱም ጠጉር ሃር ይመስላል እንደሚባል ማርያም የፈተለችውም ንቡዝ ሃር ነው በማለት ባለቅኔው የማርያምን ፍፁም ድንግልናና የእጅ ስራ ባለሙያነት በቅኔያቸው ምስጢር ገልጠዋል ።

39. ዋዜማ (513) አ

ቀለም ዘርአ ብእሲ

እንዘ አይቀድም ምንተ በዘፍጡራን ባህል

እምድንግል ጦማረ ብእሲ ተሠገወ ቃል ፡

እንዘ አይትረጎው ምንተ ማንተመ ጦማር ድንግል

እስመ ለሕይወት መጽአ ቃለ ሚካኤል

ዘጸውዖ ገብርኤል አምሳል ።

ትርጉም

ቀለም/የሰው ዘር

በፍጥረቶች ባህል ምንም ሳይቀድም

ከድንግል/የሰው ደብዳቤ ቃል ሰው ሆነ ፤

የድንግል/ደብዳቤ መዝጊያ ሳይክፈት

ገብርኤል/ምሳሌ የጠራው

የሚካኤል ቃል ለህይወት መተቷልና ።

ምስጢር

ቅድስት ማርያም የእግዚአብሔር አብ ቃል እግዚአብሔር ወልድን በድንግልና ያለወንድ ዘር እንደፀነሰች የባህራን ጦማረ ሞት (የሞት ደብዳቤም) ላትገለጥ ፡ በውስጧ የተፃፈውም የሞት መልእክት ሳይነበብ ለባህራን ህይወት የሆነ የጋብቻ ቃል ተፅፎ ተገኘባት ። መልእክት ቅዱስ ገብርኤል የእግዚአብሔር አብ ቃል እግዚአብሔር ወልድ አዳምን ፡ ሄዋንንና የእነርሱንም ዘር ለማዳን ሰው እንደሚሆን ምስራች እንደተናገረ የቅዱስ ሚካኤል ቃልም ስለባህራን ህይወት ተነገረ ይላሉ ባለቅኔው (ስንክሳኔ 12) ።

40. ዋዜማ (72) ኀ

አባግዕ በዘነጸራ

በትረ ሌዋዊ ያዕቆብ በአምሳል በትር ጥሉል

ተጽሕፈ ቀለመ አርአያ ዘበግዕ ፊደል ፤

ወእምዐጽቀ ዝንቱ ነገር ለነሢአ ጽጌ አምሳል

ብሉዩ መዋዕል ወለደት ድገረ መዋዕል

አረጋዌ ዘርእየት ድንግል

ትርጉም

የሌዋዊ ያእቆብ

በትርን በጎች በአዩ በሽልምልም በትር አምሳያ

የበግ (ፊደል አርአያ) ቀለም ተፃፈ ፤

ከዚህም ነገር ቅርንጫፍ አበባ/ምሳሌን ለመውሰድ

ሽማግሌን ያየች ድንግል ከዘመን በሁዋላ

የዘመን ሽማግሌን ወለደች ።

ምስጢር

የያእቆብ ሽልምልም በትርን ያዩ በጎች በበትሪቱ አምሳያ (እንደ በትሪቱ የተሻገረው) ግልግሎችን እንደወለዱ ቅድስት ማርያምም

መልአኩ ቅዱስ ገብርኤልን በሽቦታም ሽማግሌ አምሳል አይታና በርሱ ተበስራ (ክርሱ የምስራች ቃልን ሰምታ) ከአለም በፊት ያለ አምላክን ወለደች ይላሉ ባለቅኔው (ዘፍጥ-29-30) ።

41. ዋዜማ (73)ገ
ንግረን ተክለ አሚን
ለእመ አንተሁ ክርስቶስ እማየ ሕይወትክ ገድል ፤
ዳግመ ተወልዶ እስመ ሰብእ ይክል ፤
ወአመ ተወለጥከ ለን በርእየተ ኪሩብ አካል
እም ደመና ሰማይ ልብስክ መጽአ ቃል
ሰብሐቲሁ ወልድየ ዘይብል ።

ትርጉም

ተክለ ሃይማኖት! አንተ
ክርስቶስ እንደሆንህ ንገረን ፤
ከህይወትህ ውሃ/ገድል ዳግመኛ መወለድን ሰው ይችላልና ።
በኪሩብ አካል አምሳልም በተለወጥህልን ጊዜ
ከሰማይ ደመና በምስጋናው ልጄ የሚል
ልብስህ/ቃል መጣ ።

ምስጢር

አይሁድ መጥመቁ የሃንስ “አንተ ክርስቶስ እንደሆንህ ንገረን” እንዳሉት ፃድቅ ተክለ ሃይማኖትም የክርስቶስን ስራ ሰሩ ። ክርስቶስ የሰውን ከውሃ መወለድ እንደተናገረ እንዲሁም ፃድቅ ተክለ ሃይማኖት በተሰጣቸው ፀጋ የተማፀነባቸውን ህመምተኛ ሁሉ በፀበል ውሃ ጥምቀት እንደቀድሞው ጤነኛ አደረጉት ይላሉ ባለቅኔው ።

የክርስቶስ መልክ በደብረ ታቦር እንደተለወጠ ተክለ ሃይማኖትም ከሰው አምሳል የተለየ የመልአክን መልክ ያዙ (የፀጋ ክንፎች አበቀሉ) ። ክርስቶስ በደብረ ታቦር ሲገለጥ “ልጄ ይህ ነው” የሚል ቃል ከደመናው እንደተሰማ ከተክለ ሃይማኖት ልብስም የምስጋና ቃል ተሰማ በማለት ባለቅኔው የተክለ ሃይማኖትን ተአምራታዊ ሃይል በቅኔያቸው ገልጠዋል።

42. ሥላሴ (523) አ

ዘአልታሰብ (አለቃ ፣ ዘደብረ ገይል)

ቀዳሜ ጸጋ

ገይሉ ለአብ ወጥበቢሁ!

ቤተ ክርስቲያን ቅድስት አሐቲ ትዌድሰክ ወትብል

ወልድየ ገይሉ ወእትየ ቃል ፤

ከመኒ እምኔር ባሕርያ ባሕርየ ጌሩትክ ብዕል

ወአካል ጸጋክ ዘእም አካል

ተዘከር ሥጋ ሀብተ መዋዕል

ዘነሣእክ እም ቅድስት ድንግል ።

ትርጉም

የልግስና ደገኛ

(ቸር) የአባት ሃይሉና ጥበቡ!

“ልጄ ሃይሉ ወንድሜም ቃል” እያለች

የተቀደሰች እንዲት ቤተ ክርስቲያን ታወድሰሃለች ፤

የቸርነትህ ባህርይ/ብልፅግናም ከቸር ባህርይዋ እንደተገኘና

አካል/ልግስናህ ከአካል የተገኘ እንደሆነ

ከቅድስት ድንግል የነሳሽውን

የዘመን ስጦታ/ሰጋን አስብ ።

ምስጢር

ክርስቶስን መፅሃፈ ኪዳን የአብ ሃይሉና ጥበቡ የሆንህ የልግስና ደገኛ (ቸር) ይለዋል ። ከንቲባ ሃይሉ የተባሉት የጎንደር ከተማ ሹም ስጦታ ታላቅ ነው ፤ ጥበበኛም ናቸው ይላሉ ባለቅኔው ።

እንዳንድ መሽሪት መሽራዋን (ባሏን) ወንድሜ እንደምትለው ቤተ ክርስቲያንም ከንቲባ ሃይሉን እንደ ወንድም ታመሰግናቸዋለች ። የእግዚአብሔር ወልድ ቀዳማዊ ልደቱ ከአካል ከተገኘ አካልና ከባህርይ ከተገኘ ባህርይ እንደሆነ ፡ የከንቲባ ሃይሉ የቸርነታቸው ብልፅግናም ከቤተ ክርስቲያን ልግስና የተገኘ ነው ። ካህናት በፀሎት ጊዜ “ከቅድስት እናትህ የነሳሽውን ሰጋ አስብ” በማለት ክርስቶስን እንደሚግልጹት

ከንቲባው ሃይሉም በዘመናቸው ያገኙት ሃብት በቤተ ክርስቲያን ፀሎት የተገኘ መሆኑን ማስታወስ ይገባል በማለት ቅኔው ተመስጥሯል ።

43. ሥላሴ (521)አ

በዕለት ዘሊተዐውቀ
እምዶባእ ፈርዖን ብሔረ ባዕድ
ቀሊል ውእቱ በስቁረተ መርፍዕ ማዕበል
ይገልፍ ዘምስለ ንዋዩ ብንያም ገመል ፡
ወኩሉ ዘፈትሐ ማገፀን ኤርትራ ድንግል
ቅዱስ ውእቱ ለእሥራኤል ፡
እምጣን ህየ ብንያም ወራዛ በጎይል
ወትእምርቱ ሚካኤል መስቀል ።

ትርጉም

ባልታወቀ ቀን
ፈርዖን ወደባእድ አገር ከሚገባ
ብንያም/ገመል ከነገንዘቡ በመርፌ ቀዳዳ/ማእበል
ያልፍ ዘንድ ቀላል ነው ።
የኤርትራ/ድንግል ማህፀንንም የፈታ ሁሉ
ለእስራኤል ቅዱስ ነው ፤
ብንያም በዚያ በሃይል ጎልማሳ ነውና
ምልክቱም ሚካኤል/መስቀል ነውና ።

ምስጢር

ክርስቶስ “ባለፀጋ መንግስተ ሰማይ ከሚገባ ገመል በመርፌ ቀዳዳ ቢያልፍ ይቀላል” እንዳለ ብንያም ከነሃብቱ ኤርትራን ተሻግሮ ሲሄድ ፈርዖን ኤርትራን ተሻግሮ አልሄደም በኤርትራ ሰጠመ ። በእስራኤል ዘንድ የእናቱን ማህፀን የፈታ ሁሉ (መጀመሪያ የተወለደ ሁሉ) ለእግዚአብሔር የተለየ (የተሰጠ) እንደሆነ የኤርትራን ባህር የተሻገረ እስራኤልን አመሰገነ ። ጎልማሳም በሃይሉ እንደሚመጣ ብንያም በተእምር ዳኑ ። የባህታዊ በትርም በመስቀል ምልክትነት እንደሚታወቅ ለብንያም

የተደረገው ተእምርም በሚካኤል የተፈፀመ ነው ይላሉ ባለቅኔው ። ታሪኩ በእንደኛው መፅሃፍ በገፅ 108-109 ተተርጓል ።

44. ሥላሴ (529)አ

ሰማዕትን ገላውዴዎስ
ነዳየ ዘመን ወመዋዕል
እንዘ ይረውጽ አልጸቀ እስከ አንቀጸ ቁሣር ገድል’
ወተርገወ ሎቱ ሙባኡ መስቀል
ገበ ፍርፋረ ሞት ተርፈ ወስቱ መከራ ጥሉል
ዐፃዌ ፕገት አማኑኤል
አኮኑ ቀዊሞ በዴዴ አካል
ዘርገብከ ዘርገብከ ይብል ።

ትርጉም

የዘመንና የወራት ችግረኛ
ሰማእታችን ገላውዴዎስ
እየሮጠ እስከ ቄሳር በር/ግድያ ድረስ ደረሰ ፤
መግቢያው/መስቀልም ተከፈተለት ፤
ሞት/ፍርፋሪ ፡ የሚያለመልም መጠጥ/ መከራም ከተረፈ ዘንድ ደጃፍ ዘጊ/አማኑኤል
በአካል/ደጅ ቆሞ
የተራብህ! የተራብህ! ይላልና ።

ምስጢር

ዘመን የጣለው ችግረኛ መብልና መጠጥ ለድሆች ወደተዘጋጀበት ቤት እየሮጠ ሄዶ በተከፈተለት በር እንደሚገባ ሰማእት ገላውዴዎስም የክርስቶስን ወንጌል እየሰበከ በቄሳር በር አደባባይ ተሰቃየ ፡ ሞት ። የቸር ሰው መልእክተኛ በደጅ ቆሞ “የተራብህ! የተራብህ!ና እንደሚል እግዚአብሔር ወልድ (አማኑኤል) ሰው ሆኖ የተቀበለውን መከራ በስሜ አምኖ የተቀበለውን ሁሉ “ወደ እኔ ኑ” ይላል ማለት በቅኔው ተመስጥሯል (ገድለ ሃዋርያት) ።

45. ሥላሴ (532)አ
 ገላውዴዎስ ሊቀ ጉባኤ
 አልቦ ዘይብል በጉባኤክ
 አልቦ ለጽዮን አሐቲ እምሊቃውንቲሃ ዘይብል
 ባዕል ሥጋ ወነዳይ ቃል
 ለባዕል ቃል ፤ ወሥጋ ነዳዩ ቀዋሚ አካል
 እስመ ይሰለፍ ስኢነ ኀይል
 ወኢይትከሃሎ ግብረ ኢክሂል
 ተዋሕዶ ዘቀለም ፈትል ።

ትርጉም

የጉባኤ አለቃ ገላውዴዎስ!!
 በጉባኤህ ስጋ (የሰው)
 ባለፀጋ ነው ፤ ቃልም ችግረኛ ነው
 የሚል ከእንዲት ፅዮን ሊቃውንት የለም ።
 የቋሚ አካል ድሃ የሆነ ስጋ የሃይል መድከምን
 ይደክመዋልና ፤ ለባለፀጋ/ቃልም
 የቀለምና የፈትል መዋሃድን
 ያለመቻል ስራ አይቻለውምና ።

ምስጢር

ባለፀጋውን ድሃ ድሃውንም ባለፀጋ ብሎ መናገር ልክ እንዳይደለ
 ከተዋህዶ በፊት ስጋ በቅድምና ነበር ፤ ቃልም ፍጡር ነው ማለትን
 የአክሱም ፅዮን ሊቃውንት አይቀበሉም ። ምክንያቱም የቀለምና የፈትል
 ተዋህዶ (መጣማት) እንደማይለይ ከአለም በፊት ከአብ የተወለደው
 የእግዚአብሔር ቃል (እግዚአብሔር ወልድ) ከስጋ ጋር የተዋህደው
 ተዋህዶ የማይለይ ሆነ በማለት ባለቅኔው በቅድሚያው የእግዚአብሔር
 ወልድን ሰው የመሆን ምስጢር ያስረዳሉ ።

46. ሥላሴ (517)አ

ተማለቀ
 አርፎ ላዕለ አዳም

አመ እደ ፍትወት ሰፍሐ በምግብ አሐቲ አባል
 ከመ ያጽግብ ነፍሶ እምገርምት እስካል ፤
 እእዳወ ክርስቶስ ፍዳ ተአስሩ በፈትል
 ተአስረ ሞት በሰናሰል ፤
 ወመልአክ ስሕተት ወረደ ውስተ ግብ ሀጉል
 ሶበ ርእዮ ጥብሉለ በቂጽል ።

ትርጉም

ከተከለከለች ፍሬ ሰውነቱን
 ያጠግብ ዘንድ የእምሮት እጅን በእንዲት አካል/ምግብ
 በዘረጋ ጊዜ አውሬ በአዳም ላይ ተሳለቀ(ተዘባበተ) ፤
 የክርስቶስ እጆች ግን በፈትል በታሰሩ ብድራት
 ሞት በሰንሰለት ታሰረ ፤
 በቅጠል ተጠቅልሎ ባየው ጊዜም
 የሰህተት መልአክም ወደ ጥፋት ጉድጓድ ወረደ ።

ምስጢር

አንድ ሰው ሲሰርቅ በተያዘ ጊዜ ጠላቶቹ ይዘባበቱበታል ። አዳምም
 በእጁ የበለሰን ቅጠል በበላ ጊዜ የጠላቱ የዲያብሎስ ተገዢ ሆነ ። ንፁሁን
 ሰው በአስት ያሳሰረ ወስላታ ሰው በእርሱ ገመድ እንደሚገባም የክርስቶስ
 የውዋሊት (የፊጥኝ) መታሰርም ሞትን ድል ነሳው ። በጨለማ የሚሄድ
 ሰውም በጉድጓድ እንደሚወድቅ ዲያብሎስም መጥፋትን አደረገ (ጠፋ) ።
 ክርስቶስም በበረት ተወልዶ በቅጠል ተጠቅልሎ በታየ ጊዜ ለዲያብሎስ
 “ዕሩቅ ብእሲ ፡ ባዶ ሰው” መሰለው ይላሉ ባለቅኔው ።

47. ሥላሴ (519)አ

መልክአ ልደትኪ
 ማርያም ምስብኢተ ሞአ ሕብረ ፀዳል
 እም ብርሃናቲሁ ለሰማይ ልዑል ፤
 ለበዓለ ዝንቱ ፋሲካ ዘኢቀደሞ አምሳል

ትሰነቁ ምድር መስንቆ ቃል
ባሕርኒ ትዘብጥ ከበሮ ማዕበል
በእዴሁ ለነፋስ ገያል

ትርጉም

ማርያም! የውልደትሽ
መልክ ከከፍተኛ ሰማይ ብርሃኖች ይልቅ
በብርሃን አይነት ሰባት እጅ አሸነፈ ፤
እምሳያ ላልቀደመው ለባለዚህ ፋሲካ
ምድር የቃል/መስንቆን ትሰነቁታለችና (ትመታለችና)
በሃይለኛ ነፋስ እጅም
ባህር ከበሮ/ማእበልን ትመታለችና ።

ምስጢር

ሃይለኛ ሰው ብዙዎቹን ሰዎች ይደመበሳቸዋል ። እንዲሁም
የቅድስት ማርያም መልክ ብርሃን የሰማይ ብርሃኖችን በለጣቸው ። ደግሞ
በአል ላደረገ (ድግስ ላደረገ) ባለፀጋ ሰው አንዲቱ በመስንቆ ፣ ሌላዬቱ
በከበሮ እንደሚዘምሩ (እንደሚዘፍኑ) እንዲሁም ሞቶ ለተነሳው ክርስቶስ
ምድር ስልል እልል ትላለች ። ባህርም በነፋስ ማእበልን ታራሽለች
በማለት ባለቅኔው ቅኔያቸውን አመስጥረዋል (ሰንክ. ፲፩. 21) ።

ታሪኩ በአንደኛው ፣ መፅሃፍ በገፅ 207 ተተርጓል ።

48 ሥላሴ (516) አ

ጥምቀተ ኢየሱስ መድኃኒን
መሃይምናን ገዘረ በመጥባሕተ መንፈስ ስሑል ፤
ወቤተ ንዴት ሐነጸ በብዕል ።
ጥምቀተ አሪትሰ መንፈቀ አሐቲ አባል
ኢያድገነት ሕዝበ ለእስራኤል ፤
እስመ አርቡታ ክቡድ ወአኮ ቀሊል ፤
ወአሥልጦ እምቅኔ ኢትክል ።

ትርጉም

የመድሃኒታችን የኢየሱስ ክርስቶስ ጥምቀት
አማኞችን በተሳለ በመንፈስ /ምላጭ ገረዘ ፤
ችግር/ ቤትንም በብልፅግና አነፀ ።
የአንዲት አካል ግማሽ /የአሪት ጥምቀት ግን
ለእስራኤል ህዝብን አላዳነችም ፤
ቀንበሯ ቀላል ያልሆነ ከሳድ ነውና
ከግዛትም ማምለጥን አትችልምና ።

ምስጢር

አንድ ወጊሻ ጨቅሎች ልጆችን በምላጭ እንደሚገርዝ የክርስቶስ
ጥምቀትም ሰዎችን በመንፈስ ቅዱስ አደሳቸው ። አናጢ ቤትን በድንጋይ
እንደሚገነባ የክርስቶስም ጥምቀት ልጅነትን በማሰጠት ምእመናንን
አከበረ ። ቅዳጅ (ቁራጭ) ልብስ አካልን ከመራቆት እንደማያድነው
የአሪታዊ የሃንስ ጥምቀት ልጅነትን አላሰጠችም ። ከባድ የሆነ ቀንበርም
ለመሸከም እንደሚያቅት የአሪት ህግ “በለአይን አይን ይጥፋ” በማለት
የምትደነግግ ስለሆነ አስቃቂ ናት ። የዘላለምንም ህይወት አታስገኝም
በማለት ባለቅኔው ስለአሪትና ስለክርስቶስ ጥምቀት ያላቸውን እምነት
ገልጠዋል ።

ታሪኩ በአንደኛው መፅሀፍ በገፅ 105 ተተርጓል ።

49 ሥላሴ (526)

ዘያምሮት (አሊቃ)

አመ ኮነ ተጋእዞ

አሐዱ ይፈዲ ፍዳ አካሉ ፤

እስመ እመ ሰወረ ዮሴፍ ጽዋዖ በልብሰ ሕሳዌ አምሳል

ብንያምሃ ሐመዮ አሕባል ።

ወእንተ ዳዊት ዘርዐ በገራገተ ሥጋ አካል

ለእመ ትበልፅ ሚልኮል

እንበለ ትትወከፍ ዘርዐ ወሊዶተ ቃል

በንጽሕና ፈደየት ድንግል

ትርጉም

ክርክር በሆነ ጊዜ
አንዱ የሌላውን ብድር ይከፍላል ፤
ወገኖች ብንያምን አምጥተዋልና ።
የሴፍ ዕዋውን በውሸት /ልብስ ቢሸሽግ
ዳዊትም በሰጋ እርሻ አካል የዘራውን
ሚልኮል ብትበላ
ዘርን ሳትቀበል ቃልን መውለድን
ድንግል በንፅህና ከፈለች ።

ምስጢር

አንድ ሰው ብድሩን ሳይከፍል ሲሞት ወይም አገር ጥሎ ሲሰደድ
ዋሱ ይከፍላል ። እንዲሁም የሴፍ የወርቅ ዕዋ በወንድሙ በብንያም
ሰልቻ ተደብቆ በመገኘቱ ወንድሞቹ ብንያምን በሌብነት ጠረጠሩት ።
የእስራኤል ንጉስ የዳዊት ሚስት ሚልኮል ዘረ ቆርጥም ብትሆንም
ድንግል ማርያም የአብን ቃል ያለዘር ወለደች ይላሉ ባለቅኔው ።
ታሪኩ በአንደኛው መፅሃፍ በገፅ 119 እና 159 ተተርጓል ።

50 ሥላሴ (74) ን

ዘሀብተ ድንግል (ራቅ ማሰፊ)

በጽዮን በዓልክ
ነዐ ዳዊት ! ውስተ ጽዮን
ወመሰንቆክ ኢትርሣዕ እግዚአ ፤ እስመ ዘይእዚ በዓል
ዚአክ ዕፃ ወዚአክ ክፍል ፤
ሐሜተ ሚልኮልኒ ለእመ እፈርህ ትብል
እምእመ ተቀብረት ሚልኮል
ብዙኅ ውለቱ ኦኅ መዋዕል
ወኪያሁ ጐልቆ ኢንክል ።

ትርጉም

በፅዮን በአልሀ
ዳዊት ! ወደ ፅዮን ና
አቤቱ ! ጌታ ሆይ ! መሰንቆህንም አትርሳ ፤ የዛሬ በአል
ያንተ እጣ ናትና ያንተም እድል ናትና ፤
የሚልኮልንም አሜት እፈራለሁ ብትል
ሚልኮል ከተቀበረች
የዘመን ርዝመት ብዙ ነው
እርሱንም መቁጠርን አንችልም ።

ምስጢር

የእስራኤል ንጉስ ዳዊት በፅዮን በተባለ አምባ ላይ ከትሟል (ከተማ
ሰርቷል) ። ለታቦተ ፅዮንም በበገናው ዘምሯል ። በዚህ ጊዜ ሚሸቱ
ሚልኮል ነቅፋዋለች ።

የጎንደሩ ንጉስ አፄ ዳዊት ግን ለታቦተ ፅዮን በአል በመሰንቆው
ቢዘምር አይነወርም ። ምክንያቱም እንደ እስራኤል ንጉስ እንደ ዳዊት
ነቃፊ ሚልኮል የለችበትምና ይላሉ ባለቅኔው ።

ታሪኩ በአንደኛው መፅሃፍ በገፅ 159 ተተርጓል ።

51. መወደስ ስ

ዘሐዲስ ኪዳናት (ቄሰ ገበዝ ፡ ዘጽላሎ)

እግዚአ ምድረ ግብጽ የሴፍ ለእመ አድለወ
አመ አኅዊሁ አንበረ በመንበረ መንግሥት ክፍል
በመንበረ ታሕት ሰወሮ ለመንበረ ብንያም ላዕል ፤
ታሕታዊስ ምድረ እለ ነበሩ
ልዑላን አኅወ ዚአሁ ለየሴፍ ድንግል ።
አንተስ አማኑኤል

ጸረ አድልዎቱ ለየሴፍ እመ ንቤዝ ቀለል
ፈቀድክ ከመ ደንበሩ ለምህሮ ሐዳስ ወንጌል
ላዕል እስራኤል አሕዛብ ወላዕል አሕዛብ እስራኤል ፤
ወዘፈነውኮ ሕማም ሐዋርያ ሞት ኢይብል
ዝ ቤተ ነዳይ ወዝ ቤተ ባዕል ።

ትርጉም

የግብፅ ምድር ጌታ የሴፍ ቢያደላ
በመንግስት ዙፋን ክፍል ወንድሞቹን ባስቀመጠ ጊዜ
በታች ዙፋን የላይ ብንያም ዙፋንን ሸሸገው ፡
ታላላቅ የሆኑ የድንግል
የሴፍ ወንድሞች ግን በታችኛው ምድር ተቀመጡ ።
አማኑኤል ፤ አንተ ግን
የሴፍ ማድላቱ ሸክም ባንተ ዘንድ ቀላል ቢሆን
በእስራኤል ላይ አህዛብ ፡ በአህዛብም ላይ እስራኤል
አዲስ ወንጌልን ለማስተማር ይቀመጡ ዘንድ ፈቀድህ ፡
የላክኸው ህማም/ የሞት ሃዋርያም
ይህ የድሀ ቤት ነው ፡ ይህም የሀብታም ቤት ነው አይልም ።

ምስጢር

በግብፅ ምድር ተሾሞ የነበረ የያዘቀብ ልጅ የሴፍ ቀንተውበት
ለነጋዴዎች የሸጡት ወንድሞቹ እህል ለመግዛት ከክነአን ወደ ግብፅ
ዛሬ ጊዜ ለታናሽ ወንድሙ ለብንያም ከሌሎች ወንድሞቹ የተለየ ስጦታ
ሰጠው ። አማኑኤል የምትባል ኢየሱስ ክርስቶስ ፤ አንተ ግን በተነገረው
ትንቢትና በተቆጠረው ሱባኤ መሰረት ወገኖችህ እስራኤል ትምህርትህን
አንቀበልም ቢሉህ ፡ ትንቢት ያልተነገረላቸው ፡ ሱባኤ ያልተቆጠረላ
ቸው አህዛብን ወንጌልህን ተቀብለው እንዲያስተምሩ አደረግህ ።

ወንጌልን ለማስተማር የተላከ ሃዋርያ በትምህርቱ ሃብታምንና ድሃን
እንደሚያስተካክል አንተ የፈጠርኸው ሞትም ሃብታምንና ድሃን አይለ
ይም ይላሉ ባለቅኔው ።

ታሪክ

ብንያም የሴፍ ታናሽ ወንድም ነው ። የሴፍና ብንያም የአንድ
አባትና የአንዲት እናት ልጆች ናቸው ። አባታቸው ያዘቀብ እናታቸውም
ራሄል ይባላሉ ። እናታቸው ራሄል ብንያምን በጭንቅ እንደተገለገለች
ቤንአን ብላ ሰየመችው ። ቤንአን ማለት የጭንቀቱ ልጅ ማለት ነው ።
ራሄል ወዲያውኑ ሞተች ። አባቱ ያዘቀብ ግን ስሙን ብንያም ብሎ

ለመጠው ። ብንያም ማለት የቀኝ እጄ ልጅ ማለት ነው ። የሴፍ ያለእናት
ያዘገ ታናሽ ወንድሙ ብንያምን በጣም ይወደው ነበር (ዘፍጥ.35:16-20;
43-45) ።

52. መወደስ (178) አ

ዘአድማሱ ጀንበሬ (መልአክ ብርሃን)

ጽውዓን በዓል ወፅኦ እንዘ ይትባህሉ
ሥርዐተ ቤቱ ለኔሮን ሥርዐተ ኢይትባህል ፡
ሶበ ለአርድእት ተሠርዐ ማዕደ ሮምያ መስቀል
ሊቀ ካህናት ሕዋሳት አካል
እንዘ ታሕተ ይነብር
ዘይቲሐት እግር እስመ ነበረ በላዕል ።
ዘንተሰ ተዋርዶ ከመ ኢንበል
ተዋርዶ ጳውሎስ አረጋዊ ለተናግሮ ኢይትባህል ።
እስመ ተጽውዐ ይብላዕ ዘአመ ኔሮን በዓል
ሕፃናት ድገረ ፀግቡ ትራፈ ሕፃናት ሰይፈ በቀል ።

ትርጉም

የኔሮን የቤቱ ስርአት ስርአት አይባልም
እየተባባሉ የበአል ተጠሪዎች /እድምተኞች ወጡ ፡
የሮም ማእድ /መስቀል ለሃዋርያት በተሰራ ጊዜ ፡
የካህናት (ሰውነቶች አለቃ) አካል
እታች ሲቀመጥ
ዝቅ ያለ እግር ከላይ ተቀምጧልና ።
ይህን ግን ውርደት ነው እንዳንል
የጳውሎስ ሽማግሌ ውርደትን ለመናገር አይቻልም ፡
በኔሮን በአል ጊዜ ህፃናት ከጠገቡ በሁዋላ
የህፃናት ትራፈ /የበቀል ሰይፍን እንዲበላ ተጠርቷልና ።

ምስጢር

በድግስ ጊዜ ትልቁ እታች ትንሹ እላይ ተቀምጠው ሲታዩ “የእገሌ
ቤት ስርአት ስርአት አይባልም ፡ እግር በራስ ነው” እንደሚባል

እንዲሁም የኔሮን ጣኦት አምላክ አይደለም ይላሉ ባለቅኔው ። የማእድ
ምሳሌ መስቀል (ስቅላት) በሃዋርያት (በነጹፕሮስ) በታዘዘ ጊዜ የትልቅ
ሰው ምሳሌ የሆነው አካል (ራስ) ሲዘቀዘቅ እግር በራስ ስፍራ ሆነ ።
የሀፃናትን ትራፊ የበላ የሽማግሌ ውርደት አይነገርም እንዲሉ ጳውሎስ
የገሊላ ሀፃናት የተቆረጡትን መቆረጥ በኔሮን ሰይፍ ተቆረጠ በማለት
ባለቅኔው በክርስትና እምነት ምክንያት በሃዋርያት ላይ የተፈፀመውን
ስቃይና መከራ ያስረዳሉ (ሰንክ. ሐምሌ 5) ።

53 መወደስ (179) አ
ዘፈንታ ገብሮ (መልአክ ብርሃን)

መፍትሔው ውለቱ አመ ሆሣዕና
ጽኑዕ አነ ድኩም ከመ ይበል ፤
እንዘ በዓለ ክንፍ ኪሩብ ፈረሰ ርእዮቱ ጽዱል
በሩጽተ ኃይሉ ለሐንሳስ ዕዋል
ጸዊሮ አምላክ ኃይል
ምስለ ተውሳኩ ትስብእት ዘይትፈቀድ ለበዓል ።
አይሁድሂ አዝማዲሁ መጠነ ተውሀበሙ ኃይል
አመ ዕለተ ዐርብ ተካየዱ ያንግሥም በመስቀል ፤
እስከነ ደምስሰ ሎሙ በዐስበ ፃማ ቀሊል
ጥንተ ዕዳሆሙ ተናግሮ ዘጽሑፍ በእብነ ሐቅል ።

ትርጉም

በሆላእና ጊዜ ደካማ
ብርቱ ነኝ ይል ዘንድ አግባብ (ተገቢ) ነው ፤
የብሩህ መልኩ ፈረሰ /ኪሩብ ባለክንፍ ሲሆን
ለበአል ከሚፈቀድ
ከመጣያው/ ሰውነት ጋር የሃይል አምላክን ተሸክሞ
በእንኳሳ/ ውርንጫ
ሃይል ሩጫ መድረስን ተስኖታልና (አልቻለምና)፤
ዘመዶቹ አይሁድም ሃይል የተሰጣቸውን ያህል
በእርብ ቀን በመስቀል ያነግሱት ዘንድ ተማማሉ ፤

በዱር ድንጋይ የተፃፈ የእዳቸው መጀመሪያ /መናገርን
በቀላል ድካም ዋጋ (ምንዳ) እስከደመሰሰላቸው ድረስ ።

ምስጢር

“ከአንድ ብርቱ ሁለት ደካማ” እንዲሉ አንዱን ብርቱ ሁለት
ደካሞች በመረዳዳት ያሸንፋሉ ። እንዲሁም ኪሩቤል በርቀቱ የተሸከሙ
ትን አምላክ የአህያ ውርንጫ ከእነእናቱ እየተፈራረቀ በግዘፈ ስጋ
ተሸከመው ። ስለዚህ ከኪሩቤል ሸክም የውርንጫ ሸክም ይከብዳል ።
ኪሩቤል ቢሸከሙትም ይዘውት አልሄዱም ።
ውርንጫና እናቱ ግን ከቢታንያ እስከ ቤተ መቅደስ አደረሱት ።
ከዚህም ሌላ የአንድ አገር ሰዎች ተሰብስበው አንዱን አዋቂ ሰው
ለሹመት እንደሚመርጡት ሆላእና የተባለ ክርስቶስን የእናቱ የቅድስት
ማርያም ወገኖች እስራኤል ተማምለው በመስቀል ሰቀሉት ። ተሟሚ
ውም ስልጣኑን በተረከበ ጊዜ በመራጮች ላይ ያለ አግባብ የተጣለባቸውን
እዳ እንደሚፍቅላቸው ሆላእናም በድንጋይ የተነገረውን ሰብአዊ
ምስጋናን ከማመስገን አይሁድን ለያቸው ይላሉ ባለቅኔው ።

ታሪኩ በአንደኛው መፅሃፍ በገፅ 90 ተተርጎል ።
54 መወደስ/ አ

አኮ በግብር ተጽውዖ ስም ፤
እመኔ ተሐንጸ አረፍተ ልማድ ቃለ አምሳል
እስመ ኢይስመይ ላሕመ በበሊዐ ቁጽል
ዘበግብር እንስሳ ወአርዌ ዘሐቅል
ባሕታዊ ትሩፈ ገድል
ወትሩፈ ገድል መርቅያን ባሕታዊ ኢይትበሀል
ክርስቶስኒ ለእመ ርገበ እንዘ ውለቱ ባዕል
ነዳየ ባሕርይ ኢይስመይ እስመ ለኩሉ ዘየአክል ፤
እመኔ ሰሐበ አባግዐ ሢጥ በሐብል
ዐሳብ ዘውን ሰረቅት ኢይትበሀል በወንጌል ።

ትርጉም

የስም ጥሪ (ስያሜ) በስራ አይደለም ፤
ምንም የምሳሌ ቃል የልማድ ግድግዳ ቢሰራ

በግብር እንስሳና የዱር አውሬ የሆነ
የመጋደል አትራሬ ባህታዊ
ቅጠልን በመብላት ላምን አይባልምና፡
ግድያን አትራሬ
መርቅያንም ባህታዊን አይባልምና፡
ክርስቶስም ባለፀጋ ሲሆን ቢራብ
የባህርይ ትግረኛን አይባልም፡ ለሁሉ የሚበቃ ነውና፡
የዋጋ (ሽያጭ) በጎችንም በገመድ ቢስብ
ደሞዝኛ በወንጌል የሌቦች ወገንን አይባልምና፡

ምስጢር

በአብዛኛው የሰው ስም አጠራር በስራው አይገለጥም፡ ከዚህም
የተነሳ ይህን አለም ንቆ በጫካው ስጥ እንደ እንስሳና አውሬ እየኖረ ቅጠል
የሚበላ ባህታዊ (መናኝ) ባህታዊ እንጂ በቅጠል መብልና በጫካ ኑሮው
ምክንያት እንስሳ ወይም አውሬ ተብሎ አልተጠራም፡ በብህትውና
ተጋድሎ ትርፍ ስራን የሰራ ባህታዊ መርቅያን ግን በሰንበት በመያመ-
ምክንያት የዜታ ክርስቲያንን ስርአት በማፍረስ የባህታዊነቱን ዋጋ
አልተቀበለም፡ አንድ ባለፀጋ በፈቃዱ ቢራብ ድሃ እንደማይባል
ክርስቶስም አምላክ ሲሆን ራሱን በያስቸግር ለሁሉ የሚበቃ ባለፀጋ
እንጂ ድሃ አይባልም፡ በደሞዝ የተቀጠረ የበግ እረኛ የሚጠብቀውን በግ
በገመድ ሲስብ ቢገኝ ከሌባ አይቆጠርምና በማለት ባለቅኔው ስምና ግብር
የማይተባበሩ መሆናቸውን ይገልጻሉ፡

55 መወደስ (79)ን

መንክር ውለቱ ግብረ ሆግዕና፡
እንዘ ዲበ ኪሩብ ይትረክይ ረቂቀ ግልሳይ አካል
እስመ ተርእዮ ግዙፈ በዘፈቀደ ዕዋል፡
ዝኒ ዕዋለ አድግ
መካሕ ይቤ በቃሉ ልዑል
በኪሩቤል እትሚሰል
ወእመ ንእስኩ አነ ኢይንእስ እምኪሩቤል፡
እምክህነትሂ ወእምቅዳሴ አመ ሆግዕና በአል

ምዑራን አራት ካህናት ለእመ ተክልኦ በወንጌል
ዘኢተምህሩ አእባን ግብረ ቅዳሴ በቃል
ተደለዉ ለቅዳሴ ቅዳሴ እም ይትሆጉል፡

ትርጉም

የሆሳእና ስራ ድንቅ ነው፡
የሶስተኛ አካል ረቂቅ ሆኖ በኪሩብ ላይ ሲታይ
በፈቃደው ውርንጫ የገዘፈ ሆኖ ታይቷልና፡
ይህም ተመኪ
የአህያ ውርንጫ በከፍተኛ ቃል
በኪሩቤል እመሰላለሁ አለ፡
ባንስ ባንስም እኔ ከኪሩቤል አላንስም አለ፡
ከክህነትና ከቅዳሴም በሆሳእና በአል ጊዜ
አራትን የተማሩ ካህናት በወንጌል በክለክሉ
የቅዳሴን ስራ በቃል ያልተማሩ ድንጋዮች
ቅዳሴ ከሚታጎል ለቅዳሴ ተዘጋጁ

ምስጢር

አንድ ጀግና ሲፎክር “እዳገት ታይቶ እዘብጥ አዳሪ” እንደሚል
ከሶስቱ አካላት አንዱ አካል እግዚአብሔር ወልድ በኪሩቤል እንዳለ ሆኖ
ከአብና ከመንፈስ ቅዱስ ሳይለይ ወደዚህ አለም መጣና ከቅድስት
ማርያም ሰው ሆኖ ተወለደ፡ ገዝፎ ታየ፡ በአህያም ላይ ተቀመጠ፡
አንዳንድ ትምክህተኛ ሰው ከአቅሙ በላይ ተነጠራርቶ “ማን ከማን
ያንሳል” እንደሚል የአህያው ውርንጫ “ከኪሩቤል አላንስም” አለ፡
ኪሩቤል በርቀት የተሸከሙትን ሆሳእናንም በግዝፍ ተሸከመ፡ በስራውም
ከኪሩቤል ይወዳደራል በማለት ባለቅኔው እመስጥረዋል፡

56 መወደስ (95)ን

ሀየንተ ሥነ ራሔል ሰይፍ ከዓዊተ ደም
እስከነ ሰብዐቱ ተቀንዮ ጊዮርጊስ ኖላዌ ሐቅል፡
አምጣነ ጠባብ ሰይፍ ብእሲተ ገድል
አክሊል ለምታ ጊዮርጊስ ባዕል
ወፈትለ አእዳው ትፈትል

ዲበ ዐውርቱ አህጉር ተሰየም እንዘ ትብል ።
ሕያወሂ ተራከበቶ ለርእሰ ጊዮርጊስ ቃል
ዘስማ መግደላዊት ማርያም ሰይፈ በቀል ፤
ወትንሣኤሁ ሰበክ መልአክ ብርሃን አክሊል
ዘተፈጥረ በአርምም እምነፋስ ወነበልባል ።

ትርጉም

ስለደም አፍሳሽ ራሄል/ ሰይፍ ውበት
የዱር እረኛ/ጊዮርጊስ እስከ ሰባት አመት ድረስ ተገዛ ፤
ብልሃተኛ የገድል ቤት/ ሰይፍ
ለባለፀጋ ባሏ ጊዮርጊስ አክሊል (ክብር) ናተና ፤
በአስር አገሮችም ተሾም
እያለች የእጆቿንም ፈትል ትፈትላለችና ።
ስሟ መግደላዊት የሚባል ማርያም/ የበቀል ሰይፍም
የጊዮርጊስ ራስ/ ቃልን ደህናውን ተገናኘችው ፤
ከነፋስና ከነበልባል በዝምታ የተፈጠረ
የብርሃን መልአክ/ አክሊልም ትንሳኤውን ሰበክ ።

ምስጢር

ያዕቆብ ስለራሄል ውበት ለአባቷ ለላባ ሰባት አመት እንደተገዛ
ቅዱስ ጊዮርጊስም ሰባት አመት ሙሉ ተሰቃይቶ በሰይፍ ተቆረጠ።
መልካም ቤት ለባሏ ክብሩ እንደሆነች ሰይፍም ለጊዮርጊስ ክብርን
አሰጠችው። የሰማእትነት አክሊልንም አቀዳጀችው። ቤት ፈትልን ፈትላ
ባሏን እንደምታለብሰው ሰይፍም ለጊዮርጊስ ፀጋን አሰጠችው። ቀድሞ
ክርስቶስን ሽቶ የቀባችው ማርያም መግደላዊት ከትንሳኤው በሁዋላም
እንዳገኘችው ሰይፍም የጊዮርጊስን አንገት ቆረጠችው። አንድ አስተዳዳሪ
የብዙ አውራጃዎች ሃላፊ ሆኖ እንደሚሾም ጊዮርጊስም ለአስር ተቆራ
ረጠ። የማርያም አገር መግደል እንደሚባል በሰይፍ የመቆረጥ ውጤትም
ሞት ሆነ ። የመልአክ ተፈጥሮ ከነፋስና ከእሳት እንደሆነ ጊዮርጊስም
በሰይፍ የተገደለው በእሳት ከተቃጠለና በነፋስ ከተዘራበሁዋላ ነው
ይላሉ ባለትኔው ።

ታሪኩ በአንደኛው መፅሃፍ በገፅ 58 እና 191 ተተርጉል ።

57 መወድስ (97)ን

ዘዮፍታሌ

ፍዳ ተባርሮ አግብላ ዲበ ርእሰ ዙሉ
ኖላዌ ርገራጌ ፍትሕክ አግብሎ ፍዳ ሰብእ ዘይክል ፤
እንዘ ዲበ አራት ይነብር መፃጉዓ ደዌ ቀሊል
እስመ ከመ ያጠይቅ ተባርሮ
ነበረት በመልዕልተ ርእሱ አራቱ አክሊል ፤
ወኢይደልወነ አንክሮዝ ፤
ርቱፅ ፍትሕክ እስመ ዲበ ርእሰክ ይትሌዐል ።
ኪሩቤልኒ አመ ጸሩክ በዘእንቲአክ ኀይል
አባግዐ ኬፋ አምጣን ጸርክ ፍዳ ዘጸሩክ ኪሩቤል
ወለእመ መስቀል ተጽዕነ ላዕለ መትከፍትክ በቅል
እስመ ተጽዕንክ መልዕልቱሁ ለፈረሰ ሐማ ዕፀ መስቀል ።

ትርጉም

የርሀራሄ ጠባቂ! የሰውን ብድር መመለስን
የሚችል ፍርድህ የፍርርቅን ብድራት በሁሉ ራስ ላይ መለስ ፤
ቀላል የደዌ በሽተኛ በአልጋ ላይ ሲቀመጥ
ፈረቃን ያስረዳ ዘንድ
አልጋው/ አክሊል በራሱ ላይ ተቀምጣለችና ፤
ይህንም ማድነቅ አይገባንም ፤
ቀጥተኛ ፍርድህ በራስህ ላይ ወጥቷልና ።
ኪሩቤልም በአንተው ሃይል በተሸከሙህ ጊዜ
ኪሩቤል ስለተሸከሙህ ብድር (ፈንታ) የኬፋን በጎች ተሸከመሃልና፤
መስቀልም በትከሻህ/ በቅሎ ላይ ቢቀመጥ
በሃማ ፈረሰ/ የመስቀያ እንጨት ላይ ተቀምጠሃልና ።

ምስጢር

እውነተኛ ዳኛ ፍርድ ሳያዳላ ብድሩን ሁሉ አንድም ሳይቀር
ያስከፍላል ። እውነተኛ ጠባቂ ክርስቶስ የፈረቃ ብድርን አላስቀረም
(ሁሉንም እንደሰራው ከፈለው) ።

አልጋ መፃፍን በተሸከመችው ፈንታ በመፃፍ ራስ ላይ አንድ አክሊል ሆነችበት (አልጋን ተሸከማት)። የሌላው ይቅርና ክርስቶስን ኪሩቤል በተሸከሙት ልክ እርሱ ደግሞ ሰዎችን ታገሰ። ክርስቶስ መስቀልን በትከሻው ቢሸከም ብድራቱ እንዳይቀር መስቀልም ክርስቶስን ተሸከመ (በመስቀል ክርስቶስ ተሰቀለ) በማለት ባለቅኔው ይዋል ይድር እንጂ ሰው የእጁን የማያጣ መሆኑን በቅኔያቸው ምስጢር አስረድተዋል ።

58 መወደስ (80)ጎ

አእዛነ ፈረስ ነዮሙ ሐዋርያቲክ
በዘወሀብኩሙ አንተ ቁመተ ጸጋ አካል ፡
ወእም አርዳኢክ ደቅ እለ እሞሙ ወንጌል
ነዳይ ሀሎ ወሀሎ ባዕል ፡
አድልዎ እንዘ ኢትክል
እግዚአብሔር ፀሐይ ለኩሉ ዘተአክል ።
ከመሂ ኢይበሉ ኢሀለወክ አምሳል ፡
በአጸብኢሆሙ ይግሥሥዎ ለምሳሌሆሙ ነበልባል ፡
እስመ እምአፃብዕ አዕዋም እለ ውስተ እድ ሐቅል
በ ዘይቱሐት ወቦ ዘይትሌዐል ።

ትርጉም

አንተ በስጦሃቸው በአካል
ፀጋ/ ቁመት ሃዋርያት የፈረስ ጆሮዎች ናቸው ፡
ማድላትንም ሳትችል ለሁሉ የምትበቃ
እግዚአብሔር/ ፀሃይ! ወንጌል እናታቸው ከሆነች
ከደቀ መዛሙርትህ/ ልጆች
ችግረኛ አለ ፡ ባለፀጋም አለ ።
እነርሱም አምሳያ የለህም እንዳይሉ
ምሳሌያቸው/ ነበልባልን በጣቶቻቸው ይዳስሱት ፡
በእጅ/ ዱር ውስጥ ካሉት ከጣቶች/ ዛሬች
ዝቅ የሚል አለና ፡ ከፍም የሚል አለና ።

ምስጢር

ከአንድ አባትና እናት የተወለዱ ልጆች እንደ ፈረስ ጆሮዎች በቁመት የሚተካከሉ አሉ ። ለሰብከተ ወንጌል ክርስቶስ የመረጣቸው ሃዋርያትም “በፀጋ የተቀበላችሁትን በፀጋ ስጡ ፤ እንዲያው የወሰዳችሁትን እንዲያው ስጡ” የሚለውን ትእዛዝ በመፈፀም አንድ ናቸው ። ደግሞ ከአንድ አባትና ከአንድ እናት ከተወለዱ ልጆች በቁመት የሚበላለጡ እንዳሉ ክርስቶስ ከመረጣቸው አስራ ሁለት ሃዋርያትም ከመመረጣቸው በፊት በድህነትና በብልፅግና የነበሩ አሉ ። ከዚህም ሌላ ሃዋርያት በሰብከተ ወንጌል ፀጋ ከፍተኛነትና ዝቅተኛነት አላቸው ። ይህም ሊሆን ፀሃይ ለሁሉ እንደሚሞቅና አድልዎ እንደሌለበት ሁሉ አምላክም ጉድለትና አድልዎ የሉበትም ። እሳትን በእጅ መዳሰስ እንደማይቻል ከፍና ዝቅ ማለት መገረም አይገባም ። የመበላለጥን ምሳሌ ግን በእጆች ጣቶች መረዳት ይቻላል ። ምክንያቱም ከእንጨቶች ከፍና ዝቅ የሚሉ እንዳሉ ከጣቶችም ከፍና ዝቅ የሚል አለና በማለት ባለቅኔው አስተያየታ ዋውን በቅኔያቸው ምስጢር ገልጠዋል ።

59 ሕንጻ ሃ(118)ይ

ዘወርቅነህ ዋሴ (መሪጌታ)

በዘርእ ዘፈነዎ ሰማዕተ ወንጌል ባዕል

ዐምደ ቤት ወዐሊ ተመይጦ በሰብል ።

ትርጉም

የወንጌል ሰማእት ጊዮርጊስ/ ባለፀጋ

ቦዛር የላከው የቤት ምስሶ/ ሎሌ በዝርዝር ጊዜ ተመለሰ ።

ምስጢር

በጧት የተላከው ሎሌ ማታ ሲመለስ “በዘር የወጣ በዝርዝር መጣ” ይባላል ። እንዲሁም ቅዱስ ጊዮርጊስ የታሰረበት ያንዲት መበለት ቤት ምስሶ ለመለመ ፤ አፈራ ፤ የእህል ዘር ከመብቀሉ በፊት ደረቅ እንደሆነ ምስሶውም በተአምር ከመለምለሙና ከማፍራቱ በፊት ደረቅ እንጨት ነበር ይላሉ ባለቅኔው (ስንክሁዳር 7)፡

ታሪኩ በአንደኛው መፅሀፍ በገፅ 58 ተተርጓል ።

60 ዕዝል ዕጣነ ሞገር (218) አ
 ዘገብረ ሥላሴ (መምህር ፡ ዘኤልያስ)
 በዕለተ ነገደ ኤሳው ለንጂው አርዌ እም ሐቅል
 ነሢአ በግዑ ዘመርጡል
 ቀደመ ያዕቆብ ነሢአ በረከት በክፍል ።
 ወከዊነ አመት ለድንግል
 እንዘ ልበ ድንግል ይንዑ ከዊነ እግዝእት ኃያ ፤
 ቀደመ ረጊዘ ከርሣ በመና ስሑል ።

ትርጉም

ኤሳው አውሬን ከዱር ለማደን በሄደ ጊዜ
 የቤት በግን ይዞ
 ያእቆብ በክፍል በረከት መቀበልን ቀደመ ።
 ለድንግልም አገልጋይን መሆንን
 የድንግል ልብ ቢያድን እመቤትን መሆን/ሃይለኛ በተሳለ መና
 ሆኗን መውጋትን ቀደመ ።

ምስጢር

በጦርነት ድል ካደረጉ ሁለት አርበኞች መካከል አንዱ ሌላውን
 ሲያይ ጓደኛው ቀድሞ ምርኮውን ይወስድበታል ። የይስሃቅ ልጅ
 ኤሳውም የዱር እንስሳ አድኖ አባቱን አብልቶ ለመመረቅ አስቦ አደን
 በሄደበት ስለዘገየ ወንድሙ ያእቆብ ለአባቱ የበግ ስጋ አብልቶ በረከቱን
 ወሰደበት ። የቅድስት ማርያም ልብም ለሌላዬቱ ድንግል አገልጋይ
 መሆንን ሲመኝ ሃይለኛ በጦር ሆድን እንደሚወጋ ሁሉ እመቤትነት
 በመና ሆኗን አጠገብ (በክርስቶስ ሆኗን ቀደስ) ማለት በቅኔው ተመስጥ
 ሯል ።

ታሪኩ በአንደኛው መጽሃፍ በገፅ 127 እና 253 ተተርጓል ።

61 ዕዝል ጉባኤ ቃና (229) አ

ተርፈ ሎጥ አሐዱ ቅድመ ቅድመ ይርአይ ዙሎ
 ዙነታ ለሰዶም እመ እመ ሀሎ ኢሀሎ ።

ትርጉም

አንዱ ሎጥ ሁሉን የሰዶምን ሁኔታ
 ቢኖር ባይኖር (ቢኖርም ባይኖርም) ላያይ ቀረ ።

ምስጢር

እገሌ ባገር ቢኖርም ባይኖርም የሆነውን ነገር ምንም ሊያውቅ
 አይችልም ወሬም አይጠይቅም ይባላል ። ሎጥ ለጊዜው ከሰዶም
 በመውጣቱ ከሰዶም ሰዎች ጋር አልተቃጠለም ። በሰዶም ቢኖርም
 አምላክ በኪነ ጥበቡ ይጠብቀው ነበር እንጂ አይቃጠልም ነበር ይላሉ
 ባለቅኔው ።

ታሪኩ በአንደኛው መጽሃፍ በገፅ 47 ተተርጓል ።

62 ዕዝል ጉባኤ ቃና (23) አ

ማሕጺ መርድኡ ለኤልሣዕ ዘኢተረከበ መሰሎ
 ለየማነ ብርሃን ዘኤልሣዕ ማሕጺሁ እስመ እንዘ የኅሥሥ ሀሎ ።

ትርጉም

ለየማነ ብርሃን የኤልሳእ የተማሪው ምሳር
 ያልተገኘ መሰለው ፤ የኤልሳእን ምሳር እየፈለገ አለና ።

ምስጢር

የነቢዩ ኤልሳእ ተማሪ ለቤት ስራ የሚሆን እንጨትን ሲቆርጥ
 ምሳሩ ከእጅታው ወልቆ በባህር ውስጥ ስጥሞበት ነበር ። ከአባ
 ኤዎስጣቴዎስ ተማሮች መካከልም አንዱ ተጠራጣሪና ቂመኛ የሆነው
 የማነ ብርሃን እንደ ነቢዩ ኤልሳእ ደቀ መዝሙር ምሳር በኢያሪብ ባህር
 ውስጥ ሰጠመ በማለት የጥርጥር ውጤቱ ቅጣት መሆኑን ባለቅኔው
 ያስረዳሉ (2 ነገሱ 1—5) ።

ታሪኩ በአንደኛው መጽሀፍ በገፅ 380 ተተርጓል ።

ፈታሕነ ብኪ ኢየሩሳሌም ፤
እስመ እምርጉቅ ገሠሥኪ ዐቀብተ ሥራይ ዙሎ
ሆሳዕናኪ ክርስቶስ እንዘ በቅሩብኪ ሀሎ ።
ወለነገርኪ ክቡደ ኢንብሎ
ሶበ እመጸሐፍት ንሴአሎ
እስመ ዘርዕኪ ነፋስ ወማእረርኪ ዐውሎ ።
ለሕሙምኒ አይሁዳዊ ዘደመ አባግዕ አቁሰሎ
እንዘ ገጢአቱ ከመ ጽቡር በሐራውያ ናስተማስሎ ፤
አኮኑ ደዌሁ አሪት ዘይትቤቀሎ
ምዕረ ያሐይዎ ወምዕረ ይቀትሎ ።

ትርጉም

ኢየሩሳሌም ! ፈረድንብሽ ፤
መድሃኒትሽ ክርስቶስ በቅርብሽ ላለ
ሁሉን የመድሃኒት ቀማሚዎችን ከሩቅ ፈልገሻልና ።
ነገርሽንም ከባድ አንለውም ፤ ከመፃህፍት
በተጠያየቅነው ጊዜ (በመፃህፍት ከተፃፈው ጋር ባገናዘብነው ጊዜ)
ዘርሽ ነፋስ ነውና አዝመራሽም ኩርፊት ነፋስ ነውና ።
የበጎች ደም ያቆሰለው በሽተኛ/አይሁዳዊም

ሃጢአቱ እንደጭቃው ሲሆን በእርያ እንመስለዋለን ፤
የሚበቀለው ደዌው አሪት
አንድ ጊዜ ያድነዋልና አንድ ጊዜም ይገድለዋልና ።

ምስጢር

ሽማግሌዎች ከባሏ ጋር በምክንያት ለመፋታት የምትፈልግን ሴት
“የእረኛ ሰነፍ ከቅርብ ሲሉት ከሩቅ” እንደሚባል” እንቺም ያቀረብሽው
ነገር ፍሬ ቢስ ነው ፤ ደግ አላደረግሽም አየንብሽ” ይሏታል ። ከዚህም
አንፃር ኢየሩሳሌም! በስጋ የሚፈውስና በነፍስ የሚያፀድቅ ሆሳእና
የተባለ ክርስቶስ ቢያስተምርሽ ከእርሱ ይልቅ ጣኦትን መርጠሽ እርሱን

ሰቀልሽ ። ስለዚህ አእምሮ ቢስ መባል ተገባሽ ። በነፋስና በኩርፊት
(በአውሎ ነፋስ) የተበተነ አመድ እንደማይጨበጥ ሁሉ ስራሽ ህገ ወጥ
ነው ።

በቁስል በሽታ የሚሰቃይ ህመምተኛም የቁስሉ እዥ እንደጭቃ
ሲሆን ያዩት ሰዎች የመዳን ተስፋ የሌለው መሆኑን እንደሚረዱ
የክርስቶስ ደም የፈረደበት የአይሁድ ወገን በበደል ላይ በደል ሰራ ።
እርያም ታጥቦ በጭቃ ውስጥ እንደሚገባ ይሁዳም የክርስቶስ ደቀ
መዝሙር ከሆነ በሁዋላ ክርስቶስን ከድቶ የሰይጣን ተገዥ ሆነ ። አንዳንድ
ህመምተኛ አንድ ጊዜ ሲታመም አንድ ጊዜ ሲድን በመጨረሻው
በዚያው በሽታ ይሞታል ።

አይሁዳዊም በአሪት አምኛለሁ ቢል የአሪትን ህግ ስለማይፈፅም
በአሪት ይፈረድበታል ማለት በቅኔው ምስጢር ተገልጧል ።

እግዚአብሔር አብ አመ አስተርአዮ
ለአብርሃም ወልድ በፈለገ ትንቢት እንዘ ሀሎ
ማርያምሃ ሀገረ አወርሰክ ይቤሎ ፤
ወታውኅዝ ሐሊበ ሥጋዊ ዘያጸግብ ዙሎ
ወሕገ አምላኩ መዐረ ሴሎ
እም ርእሰ መለኮት ሳኔር ወእም ዒርሞን ተሳህሎ ።
ሱራፌልስ የዐቅብዎ ኀበ ገነተ ወልድ ተሰቅሎ
ኢይግባእ ዕጉለ አርዌ ይሁዳ በተሀብሎ ፤
ወለሥጋ ድንግል ኢዮብ በደመና መንፈስ ወዐውሎ
ገብርኤል ከመ አምላኩ እግዚአብሔር ተሰአሎ ።

ትርጉም

እግዚአብሔር አብ ለአብርሃም ወልድ
በትንቢት ወንዝ ላለ በታየው ጊዜ
ማርያም/አገርን አወርሰሃለሁ አለው ፤
እርሷም ሁሉን የሚያጠግብ ሰው መሆን/ወተትን ታፈሳለች ፤
የአምላኩ ህግ/የሴሎ ማርንም
ከመለኮት/ሳኔርና ከኤርሞን ይቅርታ ራስ ታፈሳለች ።

ሱራፌል ግን የአውሬ ልጅ/ይሁዳ በመደፋፈር እንዳይገባ
በወልድ ገነት/መስቀል ዘንድ ይጠብቁታል ፤
የድንግል ስጋ/ኢዮብንም በመንፈስና በአውሎ ነፋስ ደመና
ገብርኤል እንደ አምላኩ እግዚአብሔር ጠየቀው ።

ምስጢር

እግዚአብሔር አምላክ ለአብርሃም በወንዞች መካከል በታየው ጊዜ
“ወተትንና ማርን የምታፈስ አገርን አወርስሃለሁ” እንዳለው ሁ
እግዚአብሔር አብ የባህርይ ልጁን እግዚአብሔር ወልድን በተነገረለት
ትንቢት መሰረት የቅድስት ማርያምን ስጋ እንዲለብስ ላከው ። ከነሐ
ሁሉን የሚያጠግቡ ወተትንና ማርን ሳይርና ኤርሞን ከሚባሉ ተራሮች
ራስ እንደምታፈስ ሁሉ ፡ ቅድስት ማርያም የእግዚአብሔር ወልድ ስ
መሆንና የአምላክን ህግ ከመለኮትና ከይቅርታ ስራ አስገኘች ። አዳ
ተደፋፍሮ ወደ ኤደም ገነት እንዳይገባ ሱራፌልና ኪሩቤል የሚባሉ
መላእክት የገነትን በር በእሳት ሰይፍ እንደጠበቁት እግዚአብሔር
ወልድን ያስቀለው ይሁዳ ከፅድቅ ውጭ ሆነ ። ከዚህም ሌላ እግዚአብሔር
ኢዮብን በደመና እንደጠየቀው ቅዱስ ገብርኤል በአበሰራት ጊዜ የሚ
ያም ስጋ በመንፈስ እግዚአብሔር ተቀደሰ ይላሉ ባለቅኔው (ዘፍጥ-
—12 #3 124) ።

65 ሚበዝኑ (52)አ

እክለ አበሳሃ ለሔዋን
ከመ ተርእየ ኢኮነ በገራህተ ኤደም ቅድመ ፤
ዝናመ ተሰቅሎ አምላክ እስመ በመስቀል ቆመ ፤
ዝኒ መስቀል ነገረ ጽድቁ ትሩፍ ለአረጋዊ ፈጸመ ።

ትርጉም

የሄዋን በደልዋ/እህል
በኤደም እርሻ ቀድሞ እንደታየ አልሆነም ፤
የይቅርታ ዝናብ/አምላክ በመስቀል ቆሟልና ፤
ይህም መስቀል ለሽማግሌ የትርፍ ፅድቁ ነገርን ፈፀመ ።

ምስጢር

የክረምቱ ዝናብ በመስቀል ስለቆመ የዘንድሮ ሰብል በእርሻው ላይ
እንደታየው አልሆነም ይባላል ። ሄዋን የበደለችው በደልም በገነት
እንደተሰራ አልታሰበም ። ምክንያቱም ክርስቶስ በደሊን ይቅር ብሎ
በመስቀል ስለተሰቀለላት ነው ። ነገረ ፈጅ የወከለውን ሰው ነገር
እንደራሱ ጉዳይ አስቦ እንደሚፈፅም መስቀልም አዳምን ነፃ አወጣው
በማለት ባለቅኔው የክርስቶስን መሃሪነት በቅኔያቸው ምስጢር አስረድተ
ዋል ።

66 ሥላሴ (540)አ

አብርሃም ወይሁዳ
ዐስበ ኖላዊሆሙ ኢያትረፉ ፤
አኮኑ ትጉህ ኖላዊ በአባግዲሁ ዘደክመ
አውፅአ ሠላሳ ወአቀመ ላሕመ ፤
እምዝኒ ኢይርአይ ኖላዊ ዘአባግዲሁ ሕሰጠ
በአንፃረ ላሕም እምድጎረ ቆመ
አፍራስ እሳት ሎጥ በእግሩ ቀደመ ፤
ወነነዌ እሳተ ለጉመ ።

ትርጉም

አብርሃምና ይሁዳ
የጠባቂያቸውን ደምዝ አላስቀሩም ፤
በበጎቹ የደከመ ትጉ እረኛ
ሰላሳ ብርን አውጥቷልና ፡ ላምን(በሬን)ም አቁሟልና
ከዚህም የተነሳ ጠባቂ የበጎቹን ክፋት እንዳያይ
በላም አንፃር ከቆመ በሁዋላ
ሎጥ የእሳት ፈረሶችን በእግሩ ቀደመ ፤
ነነዌም እሳትን ለጉመ ።

ምስጢር

ሃቀኞች ሃብታሞች የከብት እረኞቻቸውን ደመወዝ አያስቀሩም ።
እንደ ሰላሳ ብር ሌላውም ወደፊት(ጊደር)ይሰጡታል ። በአንፃሩም

ባለቅኔው የአለም እረኛ (ጠባቂ) የሚባል እግዚአብሔር ወልድ በአብርሃም ቤት የተሰዋለትን ወይሬን ማንሳቱንና በይሁዳ እጅ ለሰላሳ ብር መሸጡን ጠቅሰዋል። አያይዘውም የበጎች እረኛ (ጠባቂ) ከባለበጉ ደመወዝን ሲገኝ እግዚአብሔር ወልድ ግን አለምን የመጠበቁን ዋጋ ከአብርሃምና ከይሁዳ አልፈለገም። ለአብርሃም የሰዋለትን ወይሬን አነሳለት። በማለት ባለቅኔው ቅኔያቸውን አመስጥረዋል።

ታሪኩ በአንደኛው መፅሀፍ በገፅ 302 ተተርጓል።

67 ሥላሴ(1006)ጎ

ኖላዊን ፋሲለደስ

እስኩ ኢትዮም በወርጎ ጸብእ

እመ በወርጎ ጸብእ ደቀሰ ናዝራዊ ሰረቅተ አምጽእ ድካመ

እስመ ጸጉረ ርእሱ ላጸይዎ ቅድመ፤

ወለዘአብዝኅ ሳኦል አግሳዚ ንዋመ አግብርት ጥዑመ

ሰራቂ ይቅትሎ አስተሐመመ

ወጊዜ ተግባሩ አምላክ ሰረቀ ዐፅመ

እምገቦሁ ለአዳም ዘኖመ።

ትርጉም

ጠባቂያችን ፋሲለደስ

እስኪ በጠብ ወራት አታንቀላፋ፤

የናዝራቱ ሶምሶን በጠብ ወራት ቢያንቀላፋ ድካምን የማምጣት ሌቦች

የራሱን ጠጉር በቅድሚያ ላጭተውታልና፤

ጣፋጭ የሰራተኞች እንቅልፍን ያበዛ ሳኦል! ጌታንም

ሌባ ይገድለው ዘንድ ተግቷልና

አምላክም በሰራው ጊዜ አጥንትን

ከአንቀላፋ ከአዳም ጎን ሰርቋልና።

ምስጢር

ባለቤት እንቅልፋም ከሆነ ሌቦች አጥሩን ጥሰው ግድግዳውን ምሰው፤ እቤት ውስጥ ገብተው ሃብቱን ሙልጭ አድርገው ይወስዱበታል። የበጎችም ጠባቂ ችልተኛ ሲሆን በጎቹን አውራ ይነጥቃቸዋል። ስለዚህም “እገሌ! እንደ እገሌ እንዳትሆን ተጠንቀቅ” በማለት ወዳጅ ወዳጁን ይመክረዋል። በአንፃሩም ሰማእቱ ቅዱስ ፋሲለደስ “በጠብ ጊዜ

አታንቀላፋ፤ በጦርነትም ጊዜ እርዳን ቸል አትበለን” ይላሉ ባለቅኔው።” ያልጠረጠረ ተመነጠረ” እንዲሉ ሶምሶን በሚስቱ በደሊላ መጠጥ ተታሎ ከተኛ በሁዋላ የሃይሉ ምንጭ የነበረው የራሱ ጠጉር በመቆረጡ በጠላቶቹ ተሸነፈ። ከባድ እንቅልፍ የያዘው ሳኦልም፤ ጠላቱ ዳዊት ከተኛበት ዋሻ ገብቶ ከራሱን ጦሩንና እርኩቱን ሲወስድበት አልነቃም (1ሳሙ.26:11)። የአዳምን አጥንት የነቀለው ሲያንቀላፋ ነውና ሰማእቱ ፈሲለደስ! ጠላታችን በድንገት አደጋ እንዳይጥልብን ጠብቀን የሚል ፀሎታዊ ምስጢር በቅኔው ተገልጧል (ዘፍጥ.2:20-25)። መሳ.16:4-22። 1ሳሙ.24-26። ገድለ ፋሲለደስ)።

68 መወድስ /ስ

ዘካሳ(አለቃ)

መጽሐፈ ሕማም ጽሐፈ በአጸብሂሁ

ገብረ መርዳዌ ሕግ ሊቅ እንተ መነነ ዓለመ፤

ወመጽሐፈ ሕማም ውእቱ ጊዜ ተርጎመ

ቅዱሳን አእጋሪሁ

በበፍኖቶሙ አስቆቀው ደመ፤

አኮኑ ኢተፈጸመ

ሥርዓተ ዓለም ከብካቡ ብእሲ እስከ ተደመ።

ዕጂያትሂ ደቂቀ ቤቱ እለ ጎደጉ ንዋመ

ለመጽሐፈ ሕማም አንበብዎ ልሳኖሙ እስከ ደክመ፤

ገብረ መርዳዌ ሕግ ሊቅ እስመ በማእከሉሙ ቆመ

ይስማዕ ሥቃያተ ንባብ ወቀለመ።

ትርጉም

አለምን የናቀ የህግ ሊቅ/ገብረ ክርስቶስ

በጣቶቹ መፅሃፍ/ህማምን ዓፈ፤

እርሱም መፅሃፍ/ህማምን በተረጎመ ጊዜ

ቅዱሳን/እግሮቹ

በእየመንገዳቸው ደምን አለቀሱ፤

ሰው እስከተደነቀ ድረስ

የአለም ስርዓት/ሰርጉ አልተፈፀመምና ።
እንቅልፍን የተው የቤቱ ልጆች/ትሎችም
አንደበታቸው እስከደከመ ድረስ መፅሃፍ/ህማምን አነበቡት ፤
ስቃዮች/ንባብንና ቀለምን ሊሰማ
የህግ ሊቅ ሙሽራ ገብረ ክርስቶስ በመካከላቸው ቁሟልና ።

ምስጢር

አንድ ሊቅ መፅሃፍን በብእር እንደሚፅፍ ገብረ ክርስቶስ በቁስል ህማም ጣቶቹን ተቆረጠ ። የሃይማኖት ሊቅ ሲሰብክ ምእመናኑ የበደላቸውን ብዛትና የእግዚአብሔርን ታጋሽነት እያመዛዘኑ እንደሚያዝኑና እንደሚያለቅሱ ገብረ ክርስቶስም በታመመ ጊዜ እግሮቹ ደሙ ።

በአንድ ሃገር የተለመደ ወግ በአንድ ችኩል ሰው ሲጣስ ያየ አስተዋይ ሰው በአድራጎቱ እንደሚገረም ፣ የገብረ ክርስቶስም ከሙሽሮች ግንኙነት የተለየ ሆኖ አስደናቂ ታሪክን አተረፈ ። እንቅልፋዎች ያልሆኑ ልጆች አንደበታቸው እስከደከም እንደሚያነሱና መምህራቸውም በመካከላቸው ሆኖ እንደሚሰማቸው በገብረ ክርስቶስ ቁስልም ትሎች ተፈጠሩ በት ። ገብረ ክርስቶስም በእነሱ (በትሎች) ተሰቃዩ ። በማለት ባለቅኔው የገብረ ክርስቶስን ህማምና ስቃይ በቅኔያቸው ምስጢር አጉልተዋል ።

ታሪኩ በአንደኛው መፅሀፍ በገፅ 65 - 66 ተተርጓል ።

69 አጭር ኩልክሙ (252) አ

መካናት አጽዋም እመ ኢይሬእያ ደመ

ተርፈ በከዊነ ዐፅም ባሕታዊ ዘደክመ ።

ትርጉም

መካናት/ዎች ደምን ባያዩ

የደከመ ፅንሰ/ባህታዊ አጥንት ሆኖ ቀረ ።

ምስጢር

በእድሜ ገደብ ምክንያት መውለድ ያቋረጡ ሴቶች ፣ ወይም በዝሙትና በጤና ጉድለት ምክንያት መካናች የሆኑ ሴቶች የወር አበባ እንደማያዩ የኢየሱስ ዎችም የእርድ ደምን አላስፈሰሱም ። አንዳንድ

ፅንሰ በፅንሰችው ሴት ማህፀን ውስጥ አጥንት ሆኖ እንደሚቀር የባህታዊም አጥንት በዎምና በፀሎት ብዛት ገጠጠ በማለት ቅኔው ተመስጥሯል ።
ታሪኩ በአንደኛው መፅሀፍ በገፅ 92 ተተርጓል ።

70 ዕዝል ክብር ይእቲ (514) አ

ዕለተ ስቅለቱ ለወልድ ባሕታዊ ዘሱባኔሁ ፈጸመ
ውስተ ቤተ ጸሎት ወፅኦ እንዘ ይከውን ጸሊመ ፣
አምጣኑ በሰጊድ ወጸም እንበለ መጠን ደክመ ፣
ወእምን ርትቅ መጽሐ ይሰአልም ከዋክብተ ሰማይ ሕልመ ።

ትርጉም

ሱባኔውን የጨረሰ የወልድ ስቅለት ቀን/ባህታዊ
ጥቁር ሆኖ ከፀሎት ቤት ወጣ ፤
በስግደትና በዎም ያለልክ ደክሟልና ፣
የሰማይ ከዋክብትም ህልምን ሊጠይቁት ከሩቅ መጡ ።

ምስጢር

ባህታዊ በስግደትና በዎም ሱባኔውን ጨርሶ ከሱባኔው ሲወጣ ሰውነቱ ጠጧቁሮ ይታያል ። ኢየሱስ ክርስቶስ የተሰቀለበት ቀንም ከመአልትነቱ ወደ ሌሊትነት ተለወጠ ። ባህታዊው ሱባኔ መግባቱን ያወቁ ሰዎችም ከሱባኔው ሲወጣ ያለሙትን ህልም እንደሚያስተረጉሙት ኢየሱስ ክርስቶስ የተሰቀለበት ቀንም ሲለወጥ ከዋክብትም ረገፉ በማለት ባለቅኔው ያስረዳሉ (ማቴ. 21 - 28) ።

71 ዕዝል ዕጣን ሞገር (560) አ

ዘወልድ ኢየሱስ (ሊቀ ጠበብት ፣ ዘመንበረ መንግስት)
በገራህተ አብርሃም ቃል አመ ተዘርቦ ፍጹመ
ሥጋ ማርያም በቁለ ወለምለመ ፣
መለኮት እንተ ያረዊ ዘገራህተ አብርሃም ትልመ

ላዕሌሁ አምላክ ዘንመ ፡
ወባሕርየ ሥጋ ጸገየ አሜሃ ጽጌ ተዋሕዶ አዳመ
ወትስብእተ ፍሬ አካላት ፈረየ ዳግመ ።

ትርጉም

የአብርሃም እርሻ/ቃል ፈፅሞ በተዘራ ጊዜ
የማርያም ስጋ በቀለና ለመለመ ፤
የአብርሃም እርሻ ትልምን የሚያረካ መለኮት
በላዩ ላይ ዘንቧልና ፡
የስጋ ባህርይም ያን ጊዜ መልካም አበባ/መዋሃድን አበበ
ሰው መሆን/የአካላት ፍሬንም ዳግመኛ አፈራ ።

ምስጢር

ዝናብ ዘንቦ እርሻን ሲያረካ ዘር በእርሻው ይዘራል ፡ ዘሩም ይበቅልና
ይለመልማል ። የእግዚአብሔር ቃልም በቅድስት ማርያም ማህፀን በአደረ
ጊዜ (ከቅድስት ማርያም በተፀነሰ ጊዜ) ከማርያም የተገኘው ስጋ ክቡር
ሆነ ፤ መለኮትንም ተዋሃደ ። የለመለመ ቡቃያ እንደሚያብብና ፍሬን
እንደሚያፈራ የእግዚአብሔር ቃል ባህርይም የስጋን ውርደት ገንዘብ
አደረገ ። ይህም የተፈፀመው የእግዚአብሔር ቃል ሰው ሆኖ ሰውን ለማዳን
ሰለወደደ ነው በማለት የተመሰጠረ የትስብእትና የመለኮት ተዋህዶ
ምስጢር በቅኔው ተገልጧል ።

72 ዕዝል ጉባኤ ቃና/ስ

ኢይሚህር ስምዖን ደቂቀ ቤቱ ከሎሙ ።

ባዕል ስምዖን እስመ ለመደ ብርኮሙ ።

ትርጉም

ስምዖን/ባለጠጋ መላውን የቤቱን ልጆች አያስተምርም ፡

ባለጠጋ/ስምዖን ጉልበታቸውን ለምደልና ።

ምስጢር

የልጆቹን ጉልበት የለመደ አባት ልጆቹን አያስተምርም ። ሰው በላ
የሚባለው ስምዖን ልጆቹን እንኳ አልማራቸውም በላቸው ። “ኢይሚ

ህር” የተባለው ማሰሪያ ግስ ህብር ቃል ሆኖ በሰሙ በኩል በሃሌታ “ሀ”
ሲፃፍ አለማስተማርን ሲገልጥ ፡ በወርቁ በኩል በሐመር “ሐ” ሲፃፍ
ምህረት አለማድረግን(መብላትን) ይገልጣል ።

ታሪኩ በአንደኛው መፅሃፍ በገፅ 44 ተተርጓል ።

73ዋዜማ(566)አ

ዘገብረ ሥላሴ(መምህር ፡ ዘኤልያስ)

አቅርቦት ብሂል ወብሂል

ወልደ ዮሴፍ ቃል ወብእሲተ ዮሴፍ እሙ

አሥረጹ አእዱገ ዜና መጻሕፍት ከሎሙ

ኢብሂል እክለ አርድእተ ሰላም ቀሰሙ ፤

አኮኑ አውፅኦ እም ድንግል እሞሙ

ሠርዌ ሞት ለአይሁድ ብዕሎሙ ።

ትርጉም

ቃል የዮሴፍ ልጅ ነው

ማለትና እናቱ የዮሴፍ ሚስት ናት

የማለት ቀንዶችን የዜና አህዮች/መፅሃፎች አበቀሉ

አለማለት እህልን የሰላም ተማሮች ለቀሙ(አጣፈሙ)

የአይሁድ ብልፅግና የሆነ ጉድፍ/ሞትን

ከድንግል/አይናቸው አውጥተዋልና ።

ምስጢር

አህዮች ቀንዶች አበቀሉ ማለት ፍፁም አሰት እንደሆነ በአንፃሩ
ክርስቶስ የዮሴፍ ልጅ ነው ማለትንና እናቱ ቅድስት ማርያም የዮሴፍ
ሚስት ናት ማለትን መፃህፍት አስረዱ ማለት ፍፁም ከሀደት ነው ።
እህልን አበጥሮ ፡ ለቅዋና አጣፍጦ እንደ መብላት የክርስቶስ ተማሮች
ሃዋርያት ወንጌልን ሰበኩ ። ጉድፍን ከአይን አውጥቶ እንደመጣልም
ሃዋርያት በአይሁድ መገደልን ከቅድስት ማርያም አራቁ በማለት
ባለቅኔው አመስተረዋል (ስንክ·ነሃሴ·16) ።

74 ሥላሴ(120)ገ

ሕሙም ገብረ መርዓዊ

እዴሁ ይነፍሕ እንበለ ዕፅ ፤
 ሀየንተ ነዳዲ እሳት ደዌሁ አምጣነ ኮኖ ቀዲሙ
 ወሀየንተ ዕፅ እስመ ኮነ ዐፅሙ ።
 ንዲ ይሰብክ ምስሌሁ ዘያነቅሖ ሕማሙ ፤
 ባሕቲቶ ኢይኩን ጊዜ ንዋሙ
 እስመ በየማኑ ወበፀጋሙ
 አጋዊሁ ዕፂያት ቆሙ ።

ትርጉም

ገብረ መርአዊ/ህመምተኛ
 እጁን ያለእንጨት እፍ እፍ ይላል ፤
 ደዌው በቅድሚያ የሚነድ እሳት ፈንታ ሆኖታልና ።
 አጥንቱም በእንጨት ፈንታ ሆኖታልና
 ዳግመኛም የሚያነቃው ህመሙ ከርሱ ጋር ይተኛል ፤
 በእንቅልፉ ጊዜ ብቻውን እንዳይሆን
 ወንድሞቹ/ትሎች
 በቀኝና በግራው ቆመዋልና ።

ምስጢር

ሰው ለልማዱ እንጨቱን በእሳት አንድዶ እሳቱ እንዳይጠፋበት በእፍ
 እፍ እፍ ይለዋል ፡ ገብረ ክርስቶስ ግን ከዚህ ልማድ ውጭ ህመሙ እንደ
 እሳት አጥንቱ እንደ እንጨት ስለሆኑት ቁስሉን እፍ እፍ አለ ፡

በሽታውም እንደ እሳት አቃጠለው ። ከአባቱ ጋር የሚተኛ በእንቅልፍ
 ልቡ ሲወራጭ አባቱን እንደሚረግጠው ገብረ ክርስቶስንም የቁስል
 በሽታው ሲያንገበግበው እንቅልፍ አያስወስደውም ። ታናናሽ ወንድሞች
 ከታላላቅ ወንድሞቻቸው ጋር በቀኝና በግራ እንደሚቆሙ የገብረ
 ክርስቶስ ቀኝና ግራው አካሎቹ ተሉ በማለት ባለቅኔው የገብረ ክርስቶስን
 መከራና ስቃይ ዕናት ገልጠዋል ።

ታሪኩ በአንደኛው መፅሃፍ በገፅ 65 - 66 ተተርጓል ።

75 ሥላሴ(578)አ

አጎዘ ጥበ እሙ
 ወጠበወ ሙሴ ሐሊበ ማይ
 በትእዛዝክ አምላክ ሐፃኒ ከመ ኢይትከዐው ደሙ ፤
 እስመ አጥባቲሃ አጎደገቶ እሙ ፤
 ወኢይረክቦ ሕሰም ለሙሴ እንዘ ወልደ ማይ ስሙ ፤
 ሰብአ ግብጽ በማይ አመ ተሰጥሙ
 እስመ በየማኑ ወበፀጋሙ
 አጎዊሁ ቀላያት ቆሙ ።

ትርጉም

ሙሴ የእናቱን ጡት
 ያዘና ወተት!ውሀን ጠባ ፤
 አሳዳጊ አምላክ! በትእዛዝህ ደሙ እንዳይፈስ
 እናቱ ጡቶቿን አስጥላዋለችና ።
 ስሙ የውሃ ልጅ ሲሆን ሙሴንም አንዳች ነገር አያገኘውም ፤
 የግብፅ ሰዎች በውሃ በሰጠሙ ጊዜ
 በቀኝና በግራው
 ወንድሞቹ/ወንዞች ቆመዋልና ።

ምስጢር

ጨቅላ ልጅ የእናቱን ጡት ይዞ ወተቱን ይጠባል። ሙሴም የእናቱን ጡት
 ወተት እየጠባ በውሃ ዳር ተቀመጠ (ኖረ)። ለልማዱ ጨቅላ ልጅ ከእናቱ
 ከተነጠለ ጉዳት ያገኘው ነበር፤ ሙሴ ግን ከእናቱ መነጠሉ ለህይወቱ
 (ለደህንነቱ) ሆነለት። በወንዝ ዳር ተጥሎ ጉዳት ያላገኘውም ሙሴ ማለት
 የውሃ ልጅ ማለት በመሆኑ ወንዞች ወንድሞቹ እንደሆኑለት ወንድሞቹ
 በቀኝና በግራው የቆሙለት ሰው ኩራት እንደሚሰማው ሙሴም የኤርት
 ራን ባህር ከፍሎ እስራኤልን ሲያሻግር፡ ውሃው በአባትነቱ ወንዞቹም
 በወንድምነታቸው በግራና በቀኝ እንደግድግዳ ሆኑለት በማለት ባለቅኔው
 በቅኔያቸው ምስጢር አስረድተዋል (ዘዕአ.2:3 - 10)።

ለብእሲ ዕሙዕ ኢያረውዮ
 ቍረረ ማየ እመ ይሰቲ በሕልሙ፤
 ወኢይባልሐ እምጽምዕ ለሐሊበ ዕንልት ጣዕሙ
 ልምላሚ ጉርዒሁ ያየብስ ዳዕሙ
 ከማሃ ተድላ ዓለሙ
 ዘኢረከባ ይቲክዝ ወዘረከባ ይጸሙ።
 እምዝኒ መንገሥ ዝኒ ለለጌሠሙ ወዓሙ
 ትትፋለስ ለለጌዜ ወለዐርካኒሃ ተጎድጎሙ፤
 በእንተ ዝኒ ሐንጻ ሀገረ ነፍሱ በደሙ
 ተክለ ሃይማኖት አንበሳ መስዕ ዘደብረ ሊባኖስ ክፍለ ገዳሙ፤
 ወበቅድመ አምላክ ትቁም አስተሰነዐላ ለዕዕሙ
 ተክለ ሃይማኖት አንበሳ መስዕ ዘደብረ ሊባኖስ ክፍለ ገዳሙ።

ትርጉም

ቀዝቃዛ ውሃን በህልሙ ቢጠጣ
 የተጠማ ሰውን አያረካውም፤
 የጊደርም ወተት ጣም ከጥም አያድነውም
 ልምላሚ ጉርሮውን ያደርቃል እንጂ
 እንዲሁም የአለምን ምችት
 ያላገኛት ይተክዛል፤ ያገኛትም ይደክማል።
 ከዚህም ወደዚህ እየማግስቱና እያመቱ
 በየጊዜው ትፋለሳለች፤ ወዳጆቿንም ትተዋቸዋለች፤
 ስለዚህ ደብረ ሊባኖስ የገዳሙ ክፍል የሆነች
 የመስእ አንበሳ/ተክለ ሃይማኖት ነፍሱ/መንደርን በደሙ አነዕ፤
 አጥንቱንም በአምላክ ፊት ትቆም ዘንድ አሰናበታት።

ምስጢር

ውሃ እንደጠማው የተኛ ሰው በህልሙ ውሃ ቢጠጣ ጉርሮውን ከማድረቅ በቀር ሊያረካው አይችልም ። የዚህችን አለም ምችትም ያገኛትም፤

ያላገኛትም በትካቤና በድካም አንድ ይሆናል። ምክንያቱም ያገኛትም በቤተሰብ ሞትና በገንዘብ ወጪና ገቢ ጣጣ ሲብከነከን ያላገኛትም እርሷን ለማግኘት ይንከራተቃል። አለምም በተራ በተራ ሁሉንም የምታስተና ግድ በመሆኗ ያገኛት እንዳላገኛት ፡ የዱር አንበሳም የከብዮችን አጥንት እንደሚሰብረው እግራቸውን በዐሎት ቁመት ብዛት የሰበሯትና ወደአምላክ ያሳረጓት ተክለ ሃይማኖትም የከተማን ህንፃ በድንጋይ እንደመስራት ነፍሳቸውን በደማቸው አከበሩ በማለት ባለቅኔው የተክለ ሃይማኖትን ገዳማዊ ተጋድሎ በቅኔያቸው ምስጢር ያስረዳሉ።

ገዛኸኝ (ግራጌታ፡ ዘመርጡለ ማርያም)

አአንትሙ ደቂቀ አብርሃ
 ለቃላቲክሙ አነ ኢመጸእኩ እሥዐርሙ ፡
 ወንጌል መንግሥት ዘይቤ ከመ እፈጽም ዳዕሙ
 ወገዳጠ ሕገ ተፋቅሮ ጸሐፍኩ ለክሙ
 ከመ ትነስሑ ኩልክሙ
 አምጣነ ይእቲ ፍቅር ነያ ማእከሌክሙ ።
 ይቤሎሙሂ እግዚእነ ለሰብአ ዓለም ዘሐሙ
 ሰዱስ መዋዕለ ተገበሩ ግብረክሙ ፡
 ወአመ ሳብዕት ዕለት ለገሩያኒሁ ኩሎሙ
 ዕለተ ሰንበት ምድረ ዋልድባ ዕረፍተ ትኩንክሙ ።

ትርጉም

እናንተ የአብርሃ ልጆች ሆይ
 እኔ ቃሎቻችሁን ልሽራቸው አልመጣሁም
 የመንግስት ወንጌል ያለውን ልፈዕም ነው እንጂ ፡
 ሁላችሁም ንስሃ እንድትገቡ
 ጥቂት የመፈቃቀር ሀግንም ዓፍሁላችሁ ፡
 ያች ፍቅር በመካከላችሁ ናትና።
 ጌታችንም የሚታመሙ የአለም ሰዎችን
 ስድስት ቀን ስራችሁን ስሩ አላቸው፤

ለምርጦቹ ሁሉም በሰባተኛይቱ ቀን
የሰንበት ቀን/የዋልድባ ምድር እረፍት ትሁናችሁ አላቸው።

ምስጢር

ክርስቶስ “እረትንና ነቢያትን ልፈፅማቸው እንጂ ልሽራቸው አልመጣሁም” እንዳለ ባለቅኔው የጓደኞቻቸውን ምክርና ምልጃ አለማስተሃቀራቸውን አመልክተዋል። ወደዋልድባ ገዳም መሄዳቸውም የጓደኞቻቸውን ምክር በመናቅ ሳይሆን የክርስቶስን ትእዛዝ ለመፈፀም መሆኑን እነርሱም (ጓደኞቻቸው) በመካከላቸው ባለው ፍቅር ወደ ክርስቶስ እንዲመለሱ መውደዳቸውን እግዚአብሔርም ስድስት ቀን መስራትንና በሰባተኛው ቀን ማረፍን እንዳዘዘ አለም በቃኝ ብሎ ወደ ዋልድባ ገዳም መግባትና በዚያው መሞት መንግስተ ሰማይ የመግባት ተስፋ ያለው መሆኑን ባለቅኔው በቅኔያቸው አመስጥረዋል።

ታሪክ

ባለቅኔው ግራጌታ ገዛኸኝ የመርጡለ ማርያም ካህን ናቸው። መንነው ወደ ዋልድባ ገዳም ለመሄድ ሲነሱ ማህበሩ (ካህናቱ) አትሂድ ብንብለው ማልደዋቸው ለጊዜው እሽ ብለው ተመልሰውላቸዋል። ይሁን እንጂ ቁርጥ አሳባቸውን ስላልለወጡ ሌሊቱን ተነስተው ሄደው ዋልድባ ገቡ። ዋልድባም እንደገቡ ይህን ቅኔ ዕፈው ለማህበሩ ልከውላቸዋል እየተባለ ይተረካል።

78 መወደስ (581)አ

ኢትዮጵያ ዐባይ እምኢትዮጵያ
በጦማረ ወይሌ ወላህ ዘደመ ዕጉስታር ቀለሙ
መስቆቅዋተ ግብጽ ጸውዒ ከመ ይብክያ በስሙ
ለወልደ ጊዮርጊስ ፍትወ ሥን
ዐርዘ ሊባኖስ ዘይመስል ቆሙ፡
ወወራዙትሂ ኢያርምሙ፡
እስመ ዜና ሞቱ ተሰምዐ ቅድመ ይትእመር ሕማሙ።
ጎድጊስ ነባብያን እለ ሀብተ ንባብ በሙ
አንብቦ ሰቆቃው ዘኤርምያስ እስክን አእባን ያዘንሙ

በወይሌ ወላህ ይትራድእዋ ለእሙ
ያፍ በሰማይ ወእርዌ ውስተ ገዳሙ።

ትርጉም

ከኢትዮጵያ የላቅሽ ኢትዮጵያ!
ቀለሙ የሬት ወለላ በሆነ በወዮታና በልቅሶ ደብዳቤ
አቋሙ ዝግባ ለመሰለ፡ ውበቱ ላማረ ለወልደ ጊዮርጊስ
በስሙ እንዲያለቅሱ
የግብፅ ሙሾች/እስራኤልን ጥሪ፡
ነበዛዝትሽም ዝም አይበሉ፡
ሀመሙ ሳይታወቅ የሞቱ ወሬ ተሰምቷልና።
የነገር ስጦታ ያላቸውን ተናጋሪዎችንስ ተይና
የኤርምያስ ዋይታ (ሙሾ) እንባን ድንጋዮች እስኪያዘንቡ
ወፍ በሰማይ፡ አውሬም በሜካው ሆነው
እናቱን በዋይታና በሙሾ ይራዷት።

ምስጢር

ደብዳቤ በቀለም እንደሚፃፍ ሁሉ ልቅሶው በእሬት ወለላ ተፃፈ
ማለት መከራው እንደሬት መራራ ሆነ። በማናቸውም ፍጥረት
መበላለጥ እንዳለ ባለቅኔው የእኛይቱን ኢትዮጵያን ከምድያም
ኢትዮጵያ አልቀዋታል። ለደስታም ሆነ ለመከራ ቤተ ዘመዶች
በደብዳቤ እንደሚጠሩና የግብፅ ምርኮኞች የሆኑት እስራኤላውያን
እነራሄል ተንስቅስቀው ለነፃነታቸው እንዳለቀሱ ሁሉ ኢትዮጵያም
ረገደ መልካም ቁመተ ዝግባ ደመግቡ በነበሩት ጀግና በንጉስ ወልደ
ጊዮርጊስ ሞት ለራሷ ታልቅስለት ይላሉ ባለቅኔው።
አንበሳ ልበሙሉ ሃይለኛ አውሬ እንደሆነ ሚቹ ንጉስ ልበ ሙሉ
ጀግናና ደፋር ነበሩ። ስለዚህም የወላጅ እናታቸው ልቅሶ ኢያዜር
ከምትባለው አልቃሽ ወፍ ልቅሶ ጋር ይመሳሰላል። የየአብያተ
ክርስቲያናቱ ደወሎችም እንደ ኤርምያስ ልቅሶ ድምፃቸውን ያስተ
ጋቡ፤ ነበዛዝቱም ሙያቸውን እያነሳሱ በህይወታቸው የነበራቸውን
ወኔ በልቅሶው ይግለጡት በማለት ባለቅኔው ለንጉስ ወልደ

ጊዮርጊስ መልክ መልካምነትና ልቦሙ ለጀግንነት ያላቸውን አድናቆት በቅኔያቸው አመስጥረዋል።

ታሪክ

እስራኤል ከክነአን ወደ ግብፅ በራብ ምክንያት ከወረዱ በሁዋላ ዮሴፍ በሀይወት ባለበት ዘመን በደስታና በተደላ ጥሩ ። ዮሴፍ ከሞተ በሁዋላ በተከታታይ የነገሱት ፈርአኖች በእስራኤል ላይ የእብሪት ስራ መስራት ጀመሩ ። የእስራኤል ህዝብ ቁጥር እየበዛ ስለሄደም ወንድ ሆኖ የተወለደ እስራኤላዊ ጨቅላ ሁሉ እንዲገደል ለግብፅ አዋላጆች ትእዛዝ ተላለፈ። እስራኤላዊ ደም ያላቸው ሁሉ በጡብ ስራ ላይ እንዲሰማሩ ተደረገ። ራሄል የምትባል እስራኤላዊት ነፍሰጡር ሴት በጡብ ረገጣ ስራ ላይ እንዳለች ምጥ ተሰማት። ይህንንም ለአስሪዎች ብትናገር የሰው ደም ጡቡን ያጠነክረዋል እንጂ ምን ያደርገዋል ብለሽ ነው? አብረሽ ርገጨው አሏት። ወዲያውኑ መንታ አስወረዳትና ውርጃዎቹን ከጡቡ ጋር አብራ ረገጠችቸው ። በዚያን ጊዜ “እስራኤልን የፈጠርኻቸው አምላክ የለህምን” ብላ ተንሰቅስቃ አለቀሰች። እንባዋንም በእፍኝዋ ተቀብላ ወደሰማይ ረጨችው። በዚህ ምክንያት ከግብፃውያን እጅ ከነወገኖቿ ወጥታ ነፃነትን አግኝታለች ተብሎ ይተረካል (ኤር.31:15። ማቴ.2:17-18)።

ነቢዩ ኤርምያስም ከእነወገኖቹ ተማርኮ ፋርስ ባቢሎን በወረደ ጊዜ ስለወገኖቹ ነፃነት ሰባ ዘመን አልቅሷል። በዚህ ምክንያት እስራኤል ነፃነትን አግኝተው ወደአገራቸው ገብተዋል ይባላል (ሰቆቃወ ኤር.6)።

79. መወደስ ስ

ዘጥበቡ ካሣ(መሪጌታ፡ ዘቦገና ግራር ኢየሱስ)

አ አርድእት መስተጋድላን

ጥቡፅ ልብየ ወጥቡፅ ልብክሙ፡

ለሠናየ ፍሬ ማእረር ገድለ ዚአክሙ

እም ጉባኤ ቃና ደብረ ሴኬም

እስመ ቄሐ ምስጢረ ልቡና ቀንሞስ ለክሙ፡

ወእንዘ ጥበብ አክሊልክሙ

አምጣኑ ባዝግና ዘወርቅ ምስጢረ መወደስ ሠርኅክሙ።

በወርኅሂ ወከዋክብት ዘተመሰልክሙ

ኪያየ ታበርሁ ወአበርህ ኪያክሙ፡

ወእንበለ ደዌ ፅኑፅ ብርሃኑ ትንሣኤ ቀዲሙ

እግዚአብሔር መወደስ ያብጽሐኒ ያብጽሕክሙ ።

ትርጉም

ተጋዳዮች ተማሪዎች ሆይ

ልቤ ፅኑ ነው ፡ ልባችሁም ፅኑ ሆነ ፡

ፍሬው ለአማረ ለአዝመራ የእናንተ ገድል

ከሴኬም ተራራ/ጉባኤ ቃና

የልብ ምስጢር/ቀንሞስ ቀልቶላችሁዋልና፡

ጥበብም አክሊላችሁ ሲሆን

የመወደስ ምስጢር ሽልማታችሁ የወርቅ ዝርግፍ ነውና።

በጨረቃና በከዋክብት የተመሰላችሁ እናንተም

እኔን ታበራላችሁ፡ እኔም እናንተን አበራለሁ፡

ያለፅኑ በሽታም ለብርሃኑ ትንሣኤው አስቀድሞ

እግዚአብሔር መወደስ ያድርሰኝ፡ ያድርሳችሁ።

ምስጢር

አንድ የጦር መሪ የሚመራቸውን ወታደሮች “ልባችሁ ይጠንክር፡ በእኛ መስዋእትነት የአገራችን አንድነቷ፡ ነፃነቷና ክብሯ ተጠብቆ ለትውልድ መተላለፍ አለባት” በማለት ያበረታታቸዋል። ባለቅኔውም እርሳቸው ለመምህርነት የበቁት ጠንክረው በመማራቸው መሆኑን አመልክተው ተማሪዎቻቸውም የእርሳቸውን ፈለግ እንዲከተሉ ይመክራሉ። በመልካም የአዝመራ ወቅት ብዙ ፍሬን መሰብሰብ እንደሚቻል ተማሪዎችም ቅኔ ለመማር የሚያደርጉት ተጋድሎ የጠለቀ እውቀት ያስገኛል። ሴኬም በሚባለው ተራራ የተተከለው ቀንሞስ የሚባለው የሽቱ እንጨት እንደሚቀላም የተማሪዎች ልብ ጉባኤቃናን በመቁጠር ተጠበቀ። በዝርግፍ ወርቅ የተንቆጠቆጠ ቀሚስና ካባ የለበሰ ሊቅ የወርቅ አክሊል

ሲቀዳጅ አምሮና ደምቆ እንደሚታይ የመሪቷ ጥበቡ ካላ አባሃጋር ተማሪዎችም ከእርሳቸው በመማራቸውና ቅኔ አዋቂዎች በመሆናቸው በሊቃውንቱና በወዘቡ ዘንድ ይከበራሉ።

ብርሃን ሰጭ የሆነ የፀሃይ ብርሃን ብርሃን ተቀብለው ብርሃን ከሚሰጡ ከጨረቃና ከከዋክብት ብርሃን እንደሚልቅ በጨረቃና በከዋክብት የተመሰሉት የባለቅኔው ተማሪዎች እውቀትም በፀሃይ ከተመሰሉት ከእርሳቸው እውቀት ያንሳል የፀሃይ ብርሃን በጨረቃና በከዋክብት ላይ ተንፀባርቆ ጨረቃና ከዋክብትም በበኩላቸው ብርሃን እንዲሰጡ ያደርጋል። ባለቅኔውም ተማሪዎቻቸውን ቅኔ አዋቂዎች በማድረጋቸው በተማሪዎቻቸው ብልህነት አገር እንዳወቃቸው ባለቅኔው ያስረዳሉ።

80 ሕንጻሃ(60.3)አ

መዓልተ በደመና ለሐወርተ ግላ መርሐሙ ኪዳነ መሐላ ሚካኤል ሊቆሙ።

ትርጉም

ሊቃቸው የማላ ኪዳነ/ሚካኤል ቀን በደመና የጨለማ ሂደጆችን መራቸው።

ምስጢር

መልአኩ ቅዱስ ሚካኤል እስራኤልን ቀን በደመና፣ ሌሊት በእሳት ብርሃን ጋርዶ እንደመራቸው ወደ ጨለማ ቦታ የሚወርዱትን ነፍሳት ለቅድስት ማርያም የተሰጣት ቃል ኪዳነ አዳናቸው ይላሉ ባለቅኔው (ሰንክ.ህዳር : 12 ፣ የካቲት 16)።

81- ግእዝ ጉባኤ ቃና/ስ

ዘጌታውን (አለቃ ፡ ዘሞጣ ጊዮርጊስ)

ሐና ትትፌሣሕ በዘተጸውዐ ስማ ፡ ድራረ ምሴት ትሕድስተ እስመ ረከበት በጸማ ።

ትርጉም

ሃና ስሟ ስለተጠራ ትደሰታለች ፡ የማታ እንጀራ /እደላን በድካም አግኝታለችና ።

ምስጢር

የማታ እንጀራ ያገኘች እናት ስሟ በተጠራ ቁጥር ትደሰታለች ። እንዲሁም የእናት ምሳሌ የሆነችው ሃና በስተርጅናዋ ማርያምን ወልዳ ታደሰች እየተባለ ሲተረክላት ስመጥር (ዝነኛ) ሆነች ። ታቦት ተቀርጾላት ቤተ መቅደስ ታንጻላት ትመሰገናለች በማለት ባለቅኔው ቅድስት ማርያምን በመውለጃ ምክንያት ለሃና የተሰጣትን ክብር በቅኔያቸው ገልጠዋል (ሰንክ . ህዳር : 11) ።

82 ግእዝ ጉባኤ ቃና/ስ

ዘገላነሽ ሐዲስ (እማሆይ ፡ ዘጽላሎ አማኑኤል)

ትግህት ይእቲ አካለ ጊዮርጊስ ዘማ ፡ እስመ ኀበ ዕፅ ወፈረት ግብረ ማሕረጽ ፈጽማ።

ትርጉም

የጊዮርጊስ አካል/ ዘማ ትጉ ናት ፤ የወፍጮ ስራዋን ጨርሳ ወደእንጨት ለቀማ ተሰማርታለችና።

ምስጢር

ትጉ የሆነች ሴት ሌሊት ስትፈጭ አድራ የወፍጮ ስራዋን ካጠናቀቀች በሁዋላ ሌሊቱ ሲነጋ እንጨት ለመልቀም ወደዱር ትሰማራለች ። የሰማእቱ የቅዱስ ጊዮርጊስ አካልም የክርስትና እምነትን በሚቃወሙ ሰዎች በወፍጮ እንደ እህል ከተፈጨ በሁዋላ በየእንጨቱ ላይ በነፋስ ሃይል ተበተነች ይላሉ ባለቅኔዋ (ሰንክ. ሚያዝያ 23) ።

83 መወደስ (618)አ

ዘዘገየ (ሊቀ ኅሩዖን ፡ ዘደብረ መዊእ)

ምክሶቢተ ክብር ክፍሎሙ ለእለ ተቀንዩ ውስተ ዐዐደ ወይን ጾም እንዘ ይጸንሑ ፍራ ጸማ ፡ እስመ በየማና ጸሎት ወተፋቅሮ ዐጋማ እሉ ዙሎሙ ይትጊበርዋ ፡ ይፍድዮሙ ዲናራተ ጽድቅ ሞገስ ወግርማ

መጋቢ ጸድቃን በበስድሳ

ለእንጦንዮስ በቆብፅ ወለመቃርዮስ በአስኬማ ።
አድለውነስ ዘበአድልዎ አፅደንተ ልብነ ጸልማ
ለዘቅብዐ ላሕም ያበርሆ ሲሳየ ፅለትን ገጸ ዘማ
ኤልያስስ አይቁም ውስተ ሐውዘ ዓለም ፍጽማ
ኅበ ደብረ ቀርሜሎስ ከመ ጉዩ ጉዩ ኅበ ራማ ።

ትርጉም

በወይን ቦታ/ም የድካም ፍሬን እየጠበቁ
ለተገዙ አገልጋዮች እድላቸው የክብር እጥፍ ድርብ ነው ፡
በቀኝዋ ፀሎት ፡ በግራዋም መፋቀር
እሊህ ሁሉ ያርሷታልና (ይኮተኩቷታልና) ።
የእውነተኞች መጋቢ ለእንጦንዮስ በቆብ
ለመቃርዮስም በአስኬማ ስልሳ ስልሳ
የዕድቅ ዲናሮች/ሞገስንና ግርማን ይከፍላቸው ዘንድ ።
የልባችን አይኖች በማድላት የጨለሙ እኛ ግን
የላም ቅቤ ለሚያበራው ለእለት ምግባችን የዘማ ፊት አደላን፡
በኤልያስ ግን በአለም አምሮት/ፊቷ እንዳይቆም
ቀርሜሎስ ወደሚባል ተራራ እንደሸሸ ወደሰማይ ሸሸ ።

ምስጢር

የወይንን ቦታ እያረሱና እየኮተኩቱ ፍሬውንም እየጠበቁና እየሰበ
ሰቡ የወይኑን ጌታ ያገለገሉ ሰራተኞች ደሞዛቸው በርካታ ይሆናል ።
መንግስተ ሰማይንም ተስፋ በማድረግ በምና በፀሎት አምላክን
ያስደሱቱ ቅዱሳን ፅድቃቸው ከፍተኛ ነው ። የወይኑን ቦታ የተንከባከቡት
ሰራተኞች ደሞዛቸው ከፍተኛ እንደሆነ በምና በፀሎት ፡ በፍቅርም
የተጠመዱ መናኞች ባለሟሎችና ተወዳጆች ናቸው ። አሰራው እንደየሰራ
ቸው መጠን ለሰራተኞች ደሞዝ እንደሚከፍላቸው አምላክም ለእንጦን
ስና ለመቃርስ በቆብና በአስኬማ ፍፁም ክብሩን አደላቸው ።

አይኖች በህመም እንደሚታወሩ የአለማውያንም ልቦች ደነቆሩ ።
ስለዚህም መድሎኞች ሰዎች ለሰው ፊት እንደሚያደሉ የአለም ጉጉተኞች

(ስግብግቦች) ከምና ከፀሎት ይልቅ በላም ቅቤ ለተቅለጠለጠ ምግብ
አደሉ ።

እንዳንድ ሰው በተጣላት ሴት ፊት ለመቆም እንደማይፈልግ ነቢይ
ኤልያስም በዚች አለም አምሮት አልተጠለፈም ። ችግር የገጠመው ሰው
ወደዘመድ አገር እንደሚሸሸና እንደሚደበቅ ነቢይ ኤልያስም ከእስራ
ኤል ንግስት ከኤልሳቤል ከተማ ወደ ቀርሜሎስ ተራራ ወጣ ፤ ከአለም
አምሮትና ፍላጎትም ተለይቶ ወደ ሰማይ አረገ በማለት ባለቅኔው
አመስጥረዋል ።

ታሪክ

አስኬማ ከለስላሳ ነት እንደእንቢያጉስ ሆኖ የሚሰራ 12 ትእምርተ
መስቀል ያለበት ነው ። ይህም ልብስ ምንኩስና ከቀሚስ ከቅናትና ከቆብ
በሁዋላ በመጨረሻ የሚለበስ የፍፃሜ ምንኩስና ምልክት ነው ።
ከአስኬማ በሁዋላ ባህታዊ መሆን ፡ መዝጋትና አፅንኦ በአት እንጂ ከገዳም
ወጥቶ አለማውያን ወደሚኖሩበት መግባት አይፈቀድም ። አስኬማን
መልአኩ ለእንጦንዮስ እንደሰጠው ይተረካል ። በዚህም ምክንያት
ምንኩስና ህገ መላእክት እንደሆነ ሲታመን ልብሱም አስኬማ መላእክት
ይባላል ።

84 ግእዝ ጉባኤ ቃና (624)አ

ኢያሱ ኃይልክ ዘተጋድሎ ሱላሜ

ቅጽረ ኑፋቄ ነሰተ ወልደ ኢየሱግ ዘሮሜ ።

ትርጉም

የሮም ሰው የሆነች የኢየሱግ ልጅ ቂርቆስ! የመጋደል/ፍቅር
ሰው የሆነ ሀይልህ ኢያሱ ቅጥር/ ጥርጥርን አፈረሰ ።

ምስጢር

ኢያሱ የኢያሪኮን ቅጥር እንዳፈረሰ ሰማእቱ ቂርቆስ ያደረገው
ተእምር ጥርጥርን አጠፋ ይላሉ ባለቅኔው (ስንክ. ጥር 15) ።

85 ፅዝላ ጉባኤ ቃና (625) አ

ተኃሞሎ ሳይቅ ውበእሲቱ ብዕለ ዘንደጉ ዕድሜ

አምጣን በሕፃን በጽሑፍ ተጽናሰ ዕፅው ልምላሜ ።

ትርጉም

ሳዶቅና ሚስቱ እድሜን የተው ሰዎች ብልፅግናን ተፈላለጉ የእንጨቶች ችግር/ ልምላሜ በህፃን ደርሶባቸዋልና ።

ምስጢር

በልጅ ምክንያት ችግር የደረሰባቸው ሰዎች ገንዘብ ይፈላልጋሉ ። እንዲሁም ህፃንን (ቅድስት ማርያምን) በመውለድ እንደእንጨቶች መለምለምን ያገኙ ኢያቄምና ሃና የነኤልያስን ኑሮ አገኙ ይላሉ ባለቅኔው (ስንኪህዳር 11) ።

86 ሚበዝኑ (127) ኅ

ሥጋ ዳግማዊ አዳም

ዘምድረ ለብሰ አሕጸረ ሰዓተ እድሜ

ወአስተርአየ ገሃደ በቅድመ ማርያም ወሰሎሜ ፤

ጥንተ ነገሩ ሕማመ ኅዲገነ ንብዳሕ ኅበ ትንሣኤሁ ፍጻሜ

ትርጉም

ምድርን የለበሰ

የሁለተኛ አዳም ስጋ የቀጠሮ ሰአትን አሳጠረ ፤

በማርያምና በሰሎሜ ፊትም በግልፅ ታየ ፤

ግን የነገሩ ጥንት ህማምን ትተን ወደመነሳቱ መጨረሻ እንድረስ ።

ምስጢር

አንድ ሰው ስለአንድ የሚያጓጓ ድርጊት (በዝርዝር) ከስር ጀምሮ ሲያወራ አድማጮቹ ይቸኩሉና እስኪ መጨረሻውን ንገረን ይሉታል ። ከዚህም አንፃር ባለቅኔው የክርስቶስ በመቃብር ውስጥ ብዙ ጊዜ አለመቆየቱንና ወዲያው መነሳቱን በቅኔያቸው ምስጢር አስረድተዋል ።

87 አጭር ዋይማ (630) አ

ዘገብረ ሥላሴ (መምህር ፡ ዘኤልያስ)

ሀቀዘ ጸዊረ ወዐዚ ዘኤልያስ ዕድሜ

ዐርገት የሴፍ ዘይተልዋ ሰሎሜ ።

ትርጉም

የኤልያስ እድሜን ሰጪን መሸከም/ አቀበትን

የሴፍ የተከተላት ሰሎሜ ወጣች ።

ምስጢር

ብቻዋን መሄድ የፈራች መንገደኛ ጓደኛን አስከትላ አቀበትን እንደምትወጣ ቅድስት ማርያምን ያጨ የሴፍ የተጉዳኛት ሰሎሜም ለኤልያስ እድሜን የሰጠ አምላክን መሸከምን አዘወተረች በማለት ቅኔው ተመስጥሯል ።

88 ግእዝ ጉባኤ ቃና (132)ኅ

ስመይናክ ታቦር መምህረ ዳዊት ሥዩም ፤

ድኅረ አንበባ ዳዊት እስመ ተርጎምካ ለዮም ።

ትርጉም

ታቦር ! የሹም ዳዊት መምህር አልንህ ፤

ዳዊት ከአንበባት በሁዋላ ፤ ዮምን ተርጎመሃታልና ።

ምስጢር

አስተማሪው ተማሪው ያነበበለትን ይተረጉማል። እንዲሁም ዳዊት “ወአነ ዮም ወለድኩከ ፤ እኔ ዛሬ ወለድሁህ” ብሎ ስለሰገው ቃል (ሰው ስለሆነው ስለእግዚአብሔር ወልድ) የተነሳውን እግዚአብሔር አብ በደብረ ታቦር “ዝንቱ ውእቱ ወልድየ ፤ ይህ ልጄ ነው” አለ በማለት ባለቅኔው የትንቢትንና በደብረ ታቦር ተፈፀመ የሚባለውን ተአምር ድንቅነት በቅኔያቸው ምስጢር ገልጠዋል ።

89 ዕዝል ጉባኤ ቃና/ስ
ዕፄ ምድር ሔዋን ትረድኦ ለገብረ መርዳዊ አዳም ፡
እስመ እምገቦሁ ሐዳስ ፈጠራ ጥበብ አምላክ ሕማም ።

ትርጉም

የምድር ትል ሄዋን ገብረ ክርስቶስ አዳምን ትረዳዋለች ፡
የአምላክ ጥበብ / ሀማም ከጎኑ ፈጥሯታልና ።

ምስጢር

ሄዋን አዳምን ለመርዳት ከአዳም ጎን በአምላክ ኪነ ጥበብ
እንደተፈጠረች ትል የገብረክርስቶስን ክብር ለማብዛት ከአካሉ ተፍለክለች
ከች በማለት ቅኔው ተመስጥሯል (ዘፍጥ.2: 20-25) ።

90. ዘአምላኪየ ሰ
እፎ ወረደ በላዕለ ቶማስ ገዳም
አድግ ዘኢያገምሮ ተመትሮ ዝናም
እስከ ሥረዊሁ ተመልሖ በማዕበለ ሰይፍ ደም ፤

ትርጉም

አህያ የማይችለው መቆረጥ/ዝናብ
በሰይፍ ጎርፍ/ደም ስሮቹ እስኪነቃነቁ ድረስ
በቶማስ /ዱር ላይ እንዴት (ምንኛ) ዘነበ!

ምስጢር

የዝናቡ ጎርፍ የእፀዋትን ስራሰሮች እስኪነቃነቁ ድረስ ጎርፉ
ሲጉርፍ “አህያ የማይችለው ዝናብ ዘነበ” ይባላል ። ከዚህ አንፃር
ባለቅኔው መርአስ የሚባል አገር ሰማእት ቶማስ ከነአህዮቹ መቆረጡን ፡
ጅማቶቹም መበጣጠሳቸውንና ደሙም መፍሰሱን በቅኔያቸው ምስጢር
አስረድተዋል ።

ታሪኩ በአንደኛው መፅሀፍ በገጽ 52 ተተርጎሟል ።

91 ዋዜማ (136) ገ

ለመስተጋድላን በሕጎሙ

አምጣነ ተጋደሉ ገደለ መርዳተ ዘንበሪ ዓለም

ኢወደሰቶሙ ለያፌት ወሴም ፤
እስመ ለጊዮርጊስ ሲሩየ ነሐንታ በደም
ገዳሙ ወምድሩ ለስም
ትዌድሶ መርዳት ወትብሎ ወልድ እጉየ ቃልክ አዳም ።

ትርጉም

በተዋጊዎች ህግ
ውጊያን የተዋጉትን ያህል የዘንበሪ ሙሽራ/አለም
ያፈትንና ሴምን አላወደሰቻቸውም ።
ሁለንተናውን በደም የተበከለ ጊዮርጊስን ግን
ገዳሙና የስም ምድር ሙሽራ
“ወንድሜ ወልድ! ቃልህ መልካም ነው” ብላ ታወደሰዋለች ።

ምስጢር

ተዋጊዎች አንድ ጊዜ ድል ሲያደርጉ አንድ ጊዜም ድል ሲሆኑ
ይኖራሉ እንጂ ዘለአለማዊ ድል አያገኙም ። በመሆኑም “ወንድ ልጅ
አንድ ቀን እንደ አባቱ አንድ ቀንም እንደ እናቱ የተሰኘውን ምሳሌያዊ
አነጋገር እየጠቀሱ ድል ሲያደርጉ ሲደሰቱ ድል ሲሆኑም ሲያዝኑ
ይኖራሉ ። ከዚህም የተነሳ የሚመሰገኑት ምስጋና ፍፁም አይሆንም ።
ሰባት አመት የተጋደለ ሰማእቱ ጊዮርጊስ ግን የተሰቃየበትና ደሙን
ያፈሰሰበት ምድር የሰማእትነቱ ምስክር ሆነችው ፡ ቅዱስ ሰማእት
አሰኝታም ቃሉን በቤተ ክርስቲያን አፀደቀችለት ይላሉ ባለቅኔው
(ሰን.ሚያዝያ 27) ።

92 ዋዜማ (35)ይ

ማየ አይነ ተጋድሎ

አመ እንበለ አቅም ዘንመ ውስተ ደብረ መዊዕ ዓለም

ጠፍዐ ዘርሑ ለሰማዕት አዳም ፤

ወእንዘ በአፍኦ የአርር ተቅራመ ሥጋ ወዐፅም

ኢተመይጠ ቋፅ ጎበ ኖኅ ገዳም

እስከ ነትገ ማየ አይነ ደም ።

ትርጉም

የጥፋት ውሃ/መጋደል

በደብረ መዊእ/አለም ያለልክ በዘነበ ጊዜ

የሰማእት/አዳም ዘሩ ጠፋ ፤

በውጭም የስጋና የአጥንት ቃርሚያን እየለቀመ

የጥፋት ውሃ/ደም እስከጉደለ ድረስ

ቁራ ወደኖህ/ዱር አልተመለሰም ።

ምስጢር

የጥፋት ውሃ በአለም በዘነበ ጊዜ የሰው ዘር እንደጠፋ ተጋድሎ በጎጃም ክ/ሀገር በባህር ዳር አውራጃ በምትገኘው በደብረ መዊእ በዐና ጊዜ የሰማእት ወገን አለቀ ። ኖህ የላከው ቁራ ውዳቂውን ስጋ እየነጩ ወደኖህ እንዳልተመለሰ በደብረ መዊእም ሰማእታት ኢትዮጵያን ደርቡሽ በሰይፍና በነፍጥ በፈጃቸው ጊዜ ስጋቸውን አሞራው በላው ። ደርቡሽም የሰማእታት ደብረ መዊእን ስጋቸውን ከመቀርደድና አጥንታቸውን ከመከሰከስ አልተቆጠበም ። ቁራው ያልተመለሰው የጥፋት ውሃ እስኪጎድል ድረስ እንደሆነ የደም ማፍሰስ ጊዜ እስኪያልፍ ደርቡሽ አልታገሰም በማለት ባለቅኔው በደብረ መዊእ ያለቁትን ሰማእታት ኢትዮጵያ ገድል ፅናትና የደርቡሽንም ጭካኔ በቅኔያቸው ምስጢር አስረድተዋል ።

93. ሥላሴ (142)ጎ

ዘክንፉ (አለቃ ፡ ዘራጉኤል)

እመ አቤል ቀዳማዊ

መቃብር ትበኪ ወተኃዝን ፡

አምጣን ላቲ ኢኮኑ ውሉዳ ሕዋሳቲሃ ለእም ፡

ወተርፉ ትኩዛኒሆሙ ዕጂያት አዕዋም ።

ባሕቱ ትትፈሣሕ ደመና ወላዲተ ንጹሕ ዝናም ፤

አኮኑ ረከበት እንበለ ዓቅም

ሀብተ መላእክት ድንግለ ክፍለ ኖኅ ወሴም

እምኔሃ ለሳቲ ዓለም ።

ትርጉም

የቀድሞ ሰው አቤል እናት/

መቃብር ታለቅሳለች ታዝናለችም ፤

የእናት ማርያም ሰውነቶች/ልጆቿ ለርሷ አልሆኑምና ፤

ትሎች/ወገኖችም ያዘኑ ሆነው ቀሩ ።

የንፁህ ዝናም ወላጅ/ደመና ግን ትደሰታለች ፤

የመላእክት ስጦታ/ድንግልን እንደኖህና እንደሴም

ከዚያም አለም ያለልክ አግኝታለችና ።

ምስጢር

ልጆቿ ስለሞቱባት ወልዳ እንዳልወለደች የሆነች እናት በግዘን እንደምትንገበገብ የልጆች ምሳሌ የሆኑ የቅድስት ማርያም ሰውነቶች ያልፈረሱላት መቃብር ባደዋን ቀረች ። በልጆች ሞትም የእናታቸው ወገኖች እንደሚያዝኑ እንዲሁም በቅድስት ማርያም ሰውነቶች ትሎች አልተፈጠሩም ።

ልጅ ያደገላት እናት እንደምትደሰት ዝናብን የምታዘንብ ደመና የምትባል ማርያም ወደላይ መጠቀች ። እናት ከልጅ ጋር ሃብትን ስታገኝ ደስታዋ ከመጠን ያልፋል ። ዝናብን የምትሸከም ደመና ማርያምን ለመሸከም አቅም ሳይኖራት መላእክት ባሳረጓት ጊዜ ተሸከመቻት ። የኖህ የቃል ኪዳን ምልክትና የሴም ክፍል የምትባል ማርያምም እጣ ሆነች (በደመና ተጋርዳ አረገች) በማለት ባለቅኔው አመስጥረዋል ስንክ-ነሃሴ 16) ።

94. ሥላሴ (144)ጎ

ዘፈቃዴ (አቶ)

ይቤሉ ማዕበላት

ንዑ ንረድ ንበ ፈርዖን

ወንክዐው ማየ ነገረ ሰብአ ግብጽ ዓለም

ይትሐጸባ ሠረገላቲሁ አዋልድ በደም ።

ወድገረ እማኅተም ወዕክ በነይሉ ፈረሰ ፈርዖን ጸሊም

ተመይጦ ይግባእ ንበ ማኅተም ፤

አምጣን በኅሳል ነፋስ ወማዕበል ልንም

ይመይጦ እደ ሞት ግሩም ።

ትርጉም

ማእበሎች የፈርዖን

ለረገላዎች /ቆነጃጅት በደም

ይታጠቡ ዘንድ “ኑ ወደፈርአን እንውረድና
የግብፅ አለም ሰዎች ነገር/ውሃን እንበትን አሉ፤
ጥቁር የፈርአን ፈረስም ከዝግ በሃይሉ ከወጣ በሁዋላ
ወደዝግ ይገባ ዘንድ ተመለሰ፤
በልባብ / ነፋስና በማእበል ልጓም
የሚያስገርም የሞት እጅ ይመልሰዋልና።

ምስጢር

ስላሴ “ኑ እንውረድና የከለዳውያንን ቋንቋ እንለውጥባቸው” እንዳሉ
የኤርትራ ባህር ማእበሎች በፈርአን ራስ ላይ ፈሰሱበት። ደግሞ ሴቶች
በእስራኤል ንጉስ በአክሐብ ሚስት በኤልሃቤል ደም እንደታጠቡ
የፈርአን ሲረገላዎችም በግብፃውያን ደም ተበከሉ። ፈረስም ከተዘጋ ቤት
ወጥቶ በውጭ ቆይቶ ተመልሶ በተዘጋ ቤት እንደሚያድር የፈርአንም
ፈረስ ከቤቱ ወጥቶ በኤርትራ ባህር ሰጥሞ ቀረ። የፈረስኛ እጅ ፈረሱን
በልባብና በልጓም እንደሚገታው ሁሉ የፈርአንን ፈረስ በነፋስና በማእ
በል ሞት አገኘው ይላሉ ባለቅኔው።

ታሪኩ በአንደኛው መፅሀፍ በገፅ 38፡88 እና 190 ተተርጎሟል።

95 ሥላሴ(141)ገ

ዘበሻህ(አለቃ፡ ዘራጉኤል)

ጎድግዎ ወመንንዎ

ለአጼ ምኒልክ ዓለመ ሥጋ

ደዌ ወሞት ውሉደ ቀዳማይ አዳም!

ወኢትበልዎ ለመሬት ጌሠም፤

አምጣን ምኒልክ ንጉሥ በዊዐ ገነት ዳግም

በደሮ ለሄኖክ ዘይቀድም

አመ ወሰደ መንፈስ መንገል ገዳም፤

ወአንበሮ በሐዲስ ዓለም።

ትርጉም

ደዌና ሞት/የመጀመሪያ

አዳም ልጆች! የሰጋ

አለም/አፄ ምኒልክን ተውት ናቁትም

ለመሬት/ነገም አትበሉት፤

መንፈስ(ፈቃድ) ወደገዳም በወሰደው ጊዜ

ንጉስ ምኒልክ ዳግመኛ ገነትን መግባትን

የቀደመውን ሄኖክን ቀድሞታልና፤

በአዲስ አለምም አስቀምጦታልና።

ምስጢር

መፅሀፍ ገድቃን ሰዎችን “ይህን የሰጋ አለምን ተውት ናቁት፤
ምጥብንም ለነገ አትበሉ” እንደሚላቸው ከአዳም የተገኙ ህግምና ሞት
አፄ ምኒልክን አያግኟቸው፤ ለመቃብርም አያድርጓቸው። ወደመቃብር
በመድረስ ሃዋርያው ዮሃንስም ጴጥሮስን እንደቀደመው አፄ ምኒልክም
ወደገነት በመግባት ሄኖክን ቀደሙት፤ ገነት የምትባለውንም ከተማ
መሰረቱ። ኢየሱስ መንፈሱ ወደገዳም እንደወሰደው ምኒልክም በጎ
ፈቃዳቸው አዲስ አለምን አስራቸው ይላሉ ባለቅኔው።

96. ሥላሴ/ስ

ዘነቅዐ ጥበብ(አለቃ)

መቃብር ድኅረ አሰረ

ዘጸሐፈ ሞት ልሳነ ሰብእ

ኢይተረጉማ እምድኅር ወኢያነብባ እምቅድም፤

ጥቀ እስመ ተገድፈቶ ማርያም ቀለም፤

ወድኅረ ቀረፁ ደርገ ብርዐ ቤተ ኤልያስ ዮም

በሰሌዳ አልዓዛር መተርጉም

ማርያምሃ ጸሐፉ ደመናት አፅዋም

ያንብብዋ በኩሉ ዓለም።

ትርጉም

ሞት የፃፋትን ልሳነሰብ

መቃብር ከአሰረ በሁዋላ

ከሁዋላ አይተረጉማትም ከፊትም አያነባትም፤

ማርያም/ቀለም በጣም ተገድፋዋለችና፤

የኤልያስ ቤት ብእርንም ዛሬ በአንድነት ከቀረፁ በሁዋላ
በተርጓሚ/አልዓዛር ሰሌዳ

ማርያም/ቀለምን ፃፋ።

ምስጢር

ልሳነ ሰብእ የምትባለውን ክታብ አፅፎ ማይምን በአንገቱ ከአሰራት በሁዋላ አያነባትም ፤ አይተረጉማትም ። አንዳንዱ ሰው ፊደል ቢማርም ቀለም (የፊደል ንባብ) እንደሚገደፈው ሞት የገደለውን የሰውን አንደበት መቃብር ይበላዋል ። ቀለም እንደምትገደፍም ቅድስት ማርያምን መቃብር ውጦ አላስቀራትም ። ፀሃፊዎችም ብእርን ቀርፀው በሰሌዳ (በብራና) ቀለምን እንደሚፅፉበት ደመናዎች በአልአዛር መነሳት ቅድስት ማርያምን ወደሰማይ አወጧት ። የተፃፈችውም ቀለም በሁሉ ቦታ እንደምትነበብ እንዲሁም ቅድስት ማርያም በአለሙ ሁሉ ተሰበክች ይላሉ ባለቅኔው ።

97 መወደስ(አ)

አፋሁ ለሰብእ ቀታሌ ርእሱ
እስመ በዘአርመመ አፍ ኢይበውዕ ዕፂ ገዳም ፤
ዝኒ ሐሰት ከመ ኢንበል ዮም
መካህ ወልደ ጌራ
ለእመ ሴረዮ በጽርፈት ደም
ለዳዊት ልብሰ ሕማም
ሳዕለ ሰሎሞን በቂለ አሜከላ ዳዊት ቂም ።
ተቀትለሂ ግብረ ሳኦል በፍትሐ ዳዊት ሥዩም
ዝምኩ እመ ይቤ እንዘ ኪያሁ ኢይግዝም ፤
አመኒ አፋሁ ነበበ ሃይማኖት ኬፋ በሮም
ለፋሲለደስ ረሲዓን ሰሐብዎ በልጓም ።

ትርጉም

የሰው አፋ ራሱን ገዳይ ነው ፤
ዝም ባለ አፍ የዱር ዝንብ አይገባምና፤
ይህንም አሁን ሃሰት ነው እንዳገል
ተመኪ የጌራ ልጅ
የህማም ልብስ/ዳዊትን
በስድብ/ቀለም ቢነክረው

የዳዊት ቂም/ደንደር የሚባል እሾህ በሰሎሞን ላይ በቀለ።
የሳኦል አገልጋይም እርሱን (ሳኦልን) ሳይቆርጥ
ቆርጥሁ ቢል በሹም ዳዊት ፍርድ ተገደለ ፤
የጴጥሮስ ሃይማኖትንም በሮም በተናገረ ጊዜ
ዝንጉዎች ፋሲለደስን በልጓም ሳቡት ።

ምስጢር

“በአፍ ይጠፉ በለፈለፉ ፤ ዝም ባለ አፍ ዝንብ አይገባበትም”
የሚባለው ምሳሌ አፍ አስገዳይ መሆኑን ያስረዳል ። ጥለኛ ሰው የጠላቱን ልብስ በደም እንደሚበክለው የልብስ ምሳሌ የሆነ ዳዊትን የጥለኛ ሰው ምሳሌ የሆነ ሳሚ ወልደ ጌራ የደም ምሳሌ በሆነ ስድብ ቢያስቀይመው በምድር ላይ እሾህ እንደሚበቅል የዳዊት ቂም በሰሎሞን ተወርሶ ሰሎሞን ሳሚን ተበቀለው ይላሉ ባለቅኔው ። የሳኦል አሽከር የነበረው አማሌቃዊ ሰው ሳኦልን በሰይፍ ሳይገድለው ፤ ገደልሁት ብሎ ለዳዊት ስለነገረው ፤ በዳዊት ፍርድ በገዛ አፋ መጥፋቱን በመግለጥ ሰማእቱ ፋሲለደስም ስለክርስቶስ ቢመሰክር አፉን በልጓም መለገሙን ቅኔው ያስረዳል (2ኛሙ.1 ፡ 1-16)

98 መወደስ (701) አ

ዘአካለ ወልድ (መምህር)

በኢትዮጵያ ሰማዕና ጽዕለተ ሞዓብ
ጎበ ኮነት ሞዓብ ዕጉልተ ሠላስ አክራም ፤
እንዘ ዓዲሁ ማዕረር ገልቀተ ዓለም
አኮኑ ተረክቡ እንበለ ጊዜ
ክርዳድ ጸላኢ ወዘሦክ ተቅራም
በኢትዮትጵያ ገራህተ ደም ።
ወእፎ አርመመ ኖላዊ አባግዕ ወላህም
አባግዒሁ እንዘ ይዘፍ ማዕከለ ተኩላት ዘሮም
ወእንዘ አኮ ኖላዊ ክልኤ ዕንላተ ወርቅ ኢዮርብዓም
ባሕቱ ኖላዊ ይመስል እንተ ኢይሬኢ ዮም
አባግዒሁ እንዘ ይርዒ ወእንዘ ንቁሐ ይነውም ።

ትርጉም

ሞአብ የሶስት አመት ልጅ ከሆነች ዘንድ

የሞአብ ስድብን በኢትዮጵያ ሰማን፤
 የአለም እልቂት /አዝመራ ገና ሲሆን
 እንክርዳድ/ ጠላትና
 የእሾህ ቃርሚያ በደም እርሻ/
 ኢትዮጵያ ያለጊዜው ተገኝተዋልና።
 ኢዮርብአምም የሁለት የወርቅ ጥጆች ጠባቂ ሳይሆን
 በጎቹን በሮም ተኩላዎች መካከል ሲበትን
 የበጎችና የላም ጠባቂ እንዴት ዝም አለ፤
 ነገር ግን ጠባቂ (ክርስቶስ) በጎቹን ሲጠብቅ
 የተኛም ንቁም ሲሆን ዛሬ የማያይ ይመስላል።

ምስጢር

በሞአብ ላይ የተፈፀመው ጦርነት በኢትዮጵያ ላይ ስለደረሰ
 ኢትዮጵያ እንደሞአብ ሆነች። ምክንያቱም አለም የሚያልፍበት ጊዜው
 ሳይደርስ የተፈፀመባት የጠላት የባህል ወረራ እንዳለች አያስቀራትም።

የክብቶች እረኛ ከብቶቹ ከሰው አዝመራ ውስጥ ሲገቡበት ዝም ብሎ
 መመልከት እንደማይገባው የምእመናን መምህር ክርስቶስም ሮማውያን
 መምህራን ኢትዮጵያን በእምነት ባህላቸው ሲበክሏት ያላየና ያልሰማ
 መስሎ በትእግስት መመልከቱ በመጨረሻ ጊዜ የሚሰጠውን አምላካዊ
 ፍትህ የሚጠቁም መሆኑን በቅኔያቸው አስረድተዋል (መ.ሳ.3:12-30)።

99 መወደስ (157) ን

ሰላም አልብን ምስለ ሰብአ ሮሜ
 ወለሰብአ ሮሜ ምስሌን ኢህለዎሙ ሰላም፤
 ኢየሱስ ክርስቶስ ዘመደ ሥጋ ወዐፅም።
 እስመ ከተረነ ደምክ ቀለም
 አ ዘትሠይም
 ቀስተ ሕይወታ ለነፍስ በደመና ገቦ ንዝኅተ ደም።
 አንተሰ ታስተዴሉ በውስተ ዛቲ ዓለም
 ኪያሆሙ ለጥፂና ወኪያን ለሕማም፤
 ወእንዘ እም ጥንተነ ጴጥሮስ በተዓድዎ ሕግ ፍጹም
 ለዘተዓብዐክ ንዓብዖ ወለዘተቃወመከ ንትቃወም።

ትርጉም

የአጥንትና የስጋ ዘመድ ኢየሱስ ክርስቶስ!
 ከሮም ሰዎች ጋር ሰላም የለንም
 ለሮም ሰዎችም ሰላም የላቸውም፤
 ደምህ/ቀለም ከትሮናልና (ለይቶናልና)፤
 የነፍስ የሀይወቷ
 ቀስትን በጎን/ደመና የደም ርጭት የምትሾም
 አንተ! ግን በዚች አለም
 እነርሱን ለጤንነት እኛን ግን ለሀማም ታዘጋጃለህ፤
 ከጥንታችን/ኢጥሮስ ጀምረንም ፍፁም ሀግን በመተላለፍ
 የተጣላህን እንጣላዋለን፤ የተቃወመህንም እንቃወማለን።

ምስጢር

አንዱ የአንዱን ወንድም በመግደሉ ምክንያት በደም የተለያዩ
 ሰዎች በማንኛውም ነገር አይገናኙም። ኢየሱስ ክርስቶስም ሰው ሆኖ
 በአፈሰሰው ደም እምነት የሮም ካህናትና የኢትዮጵያ ካህናት አይተባበ
 ፋም። ከዚህም የተነሳ የኢትዮጵያ እርቶዶክስ ቤተ ክርስቲያንና የሮም
 ካቶሊክ ቤተ ክርስቲያን ካህናት አብረው ቀድሰው በአንድነት አይቆር
 ቡም። ደግሞ አምላክ አለምን በጥፋት ውሃ ዳግመኛ እንደማያጠፋት
 ቀስትን በደመና ላይ (የቃል ኪዳንን ምልክት እንዳደረገ) የሰዎችን የነፍስ
 መዳንም በደሙ ፈሳሽነት አደረገ ይላሉ ባለቅኔው (ዘፍጥ.9:8-17)።

“በክርስቶስ ሁለት ባህርይ፤ ሁለት ፈቃድ” በማለት የሃይማኖትን
 መንገድ የለወጡ የሮም ካህናትን ተቃዋሚዎች ሲሆኑ ኢትዮጵያውያን
 ለስጋዊ መከራ ተዳረጉ። “በክርስቶስ ሁለት ባህርይ ሁለት ፈቃድ”
 የሚሉ ሮማውያን ግን የስጋዊ ደስታ ባለቤት ሆኑ በማለት ቅኔው
 ተመስጥሯል።

ግዛትን ለማስፋት ሮማውያን (ጣሊያኖች) በኢትዮጵያ ላይ በተደጋ
 ጋሚ ያካሄዱት ወረራ መቅድም” የእንግሊዝ ቄስ በቶኝ እጁ መፅሃፍ
 ቅዱስ በግራ እጁ መትረየስ” እንዲሉ የሮም ካህናት ሃይማኖት እንስብካ
 ለን በማለት ያደረጉት የሰላላ ተግባር መሆኑን የተረዱት ኢትዮጵያዊ “
 ሰላም አልብን ምስለ ሰብአ ሮሜ፤ ከሮም ሰዎች ጋር ሰላም የለንም”

ብለዋል።

100 መወደስ (158) ገ

ዘመልደ አብ(አለቃ)

ትእምርተ ባሕርዩ ኅቡእ በሰውሮ ግብሩ
 አርአየነ ለነ ሆሳዕና ዳዊት ዓለም፤
 እስመ ገጸ ሙታን ከደነ በልብሰ ሕያዋን ንዋም፤
 አመኒ ሰረቀ ሕዝበ ዮሴፍ
 ወቅብዐ መንግሥቱ ለዳዊት ሥዩም
 በእደ ሙሴ ወሳሙኤል
 በአንጽሐ ፍርሃት ከዐወ ንጹሐ ደመ ላሕም።
 ወቀበረ በኢያእምሮ መቃብረ ሥጋ ወዓፅም
 መቃብረ አልዓዛር እንተ ሞተ በሕማመ አቤል
 ወአዳም፤
 ወርስሐተ ፅንስ ያንጽሕ በማየ ዘለፋ ዝናም
 ተፋቅሮ ልብሰ አንስት ሠወራ ለማርያም።

ትርጉም

የዳዊት/አለም መድሃኒት የተደበቀ የባህርዩ
 ምልክትን በሰራው በመሰወር ለእኛ አሳየን፤
 የሙቶችን ፊት በደህነኞች ልብስ/በእንቅልፍ ሸፍኗልና፤
 የዮሴፍ ሕዝብንና የሹም ዳዊት
 የመንግስት ቅባትን በሰረቀም ጊዜ
 በሙሴና በሳሙኤል እጅ
 ፍርሃትን ለማንፃት ንፁህ የላም ደምን አፈሰሰ።
 በአቤልና በአዳም ህማም የሞተ የአልአዛር መቃብር
 ንም
 ባለማወቅ በአጥንትና በስጋ መቃብር ቀበረ፤
 የፅንስ እድፍንም በዘለፋ/ዝናም ውሃ ያነፃ ዘንድ
 መቃጩት/የሴቶች ልብስ ማርያምን ሸሸጋት።

ምስጢር

ላለመታወቅ የፈለገ ሰው ራሱን በልብስ ተከናንሶ
 ፊቱንም ሸፍኖ ይቀመጣል። ሆኖም የተባለ ክርስቶስ
 የባህርዩን አለመመርመር በሚሰራው ስራ ርቀት አስረዳ።
 ፊትን በልብስ እንደመሸፈን ክርስቶስም የአልአዛርን ሞት
 በእንቅልፍ መስሎ ተናገረ (ዮሃ. 11:11-14) ።

የሰውን ገንዘብ የሚሰርቅ ሰው ጨለማ ለብሶ እንደ
 ሚሄድ አምላክም የዮሴፍን ወገኖች እስራኤልን ከግብፅ
 ባርነት በሙሴ መሪነት ለማውጣት ፈቀደ፤ “በምድረ በዳ
 መስዋእትን ሰውተውልኝ ይመለሳሉ” በማለትም ፈርሶ
 ንና አማካሪዎቹን ሸነገለ።

በጊደር መስዋእት ምክንያትም በነቢይ ሳሙኤል
 አማካይነት የመንግስትን ስልጣን ከሳኢል ወገን አወጣና
 ለዳዊት ሰጠ። የሞተ ሰውን በመቃብር እንደ መቅበርም
 “አልአዛርን ወዴት ነው የቀበራችሁት?” ማለቱን ባለማ
 ወቅ ሸፈነው። ሴትም በቀሚስዋ እጅጌ ፊቷን እንደምትሸ
 ፈን የሴቶች መታጨት ቅድስት ማርያምን አላለፋትም።
 ልብስም በውሃ ታጥቦ ከእድፉ እንደሚነፃ በዘለፋ ውሃ
 መጠጥ ፅንሱን አስፈተነ በማለት ባለቅኔው ያስረዳሉ
 (ዘዐአ.7-10 ። 1ሳሙ.13-16 ። ማቴ.1:24)።

101 መወደስ(155)ገ

ኢይበውእ ማይ ውሳጢ አፋሁ
 ለዘ ኢይበውእ ሰብእ ውሳጢ አፋሁ ቀለም
 ገበ አእመረ ጥበበ ኢያእምሮ ጥበብ ፍጹም፤
 ወይስቲ ወይነ ለለዕለቱ
 እንበለ መሥፈርት ወገዳጥ ዓቅም
 እስከነ ያተርፍ ለጌሠም
 ወያሰጥም ቀላይ ዘአቤሚሌክ ንዋም።

ሊተሰ ለዘላለሙ የገዢ ገዢ ገዢ
በሰቅሎ ቁርባ ግዢ ሊገዢ ሊገዢ ሊገዢ
ወላጅ ለገዢ ገዢ ወይን ቤተ ባዕል ገዢ
ከመ ላህበ ነድ ለም ለሰቅሎ ወከመ ፅዕዳዊ ለም
ደም

ትርጉም

ፍፁም ጥበብን አለማወቅ
ጥበብን ካወቀ ዘንድ ቀለም በአፋ ውስጥ
በማይገባ ሰው አፍ ውስጥ ውሃ አይገባም፤
ያለመስፈሪያና ያለጥቂት
ልክም ለነገ ለሰቅሎ ተርፍ
ድረስ ወይንን በየቀኑ ይጠጣል፤
የአቢሜሌክ እንቅልፍ/ ወንዝም ያሰጥመዋል።
የወንዝ ቀዝቃዛ ውሃን በመጠጣት መስኖ አይስተካከል
ኝም፤
የእሳት ሙቀት ከውርጭ፤ ንጣትም ከደም እንደራቀ
የባለዐጋ ቤት ጣፋጭ ወይንም ከአፈ የራቀ ነው።

ምስጢር

ባልተማረ ሰው አፍ ቀለም (ትምህርት፤ እውቀት) አይነገርም። ደግሞ አንዳንድ ዝምተኛ ሰው አንደበቱን ለንግግር ከከፈተ ቶሎ ዝም እንደማይል ያልተማረው ሰውም እውቀትም ባይኖረው ሀብት ስላለው ውሃ አይጠጣም፤ ሁል ጊዜ የወይን ጠጅ ይጠጣል። በደራሽ ውሃ ጤም ብሎ የሞላ ወንዝም ደፍሮ የሚገባበትን ሰው እንደሚያሰጥም ከባድ እንቅልፍም ሃብታሙን ሰው ይጫካል። ለታወቀው ባለሙያ ተወዳዳሪ እንደማይገኝለት ድሃው ባለቅኔ ከውሃ በስተቀር የወይን ጠጅ ስለማያገኝ በውሃ መጠጥ ከመስኖ በለጡ። በውርጭ ጊዜም ሙቀት፤ ንጣትም በደም ቀለም እንደሌለ በባለቅኔውም አፍ የወይን ጠጅ አልገባም በማለት በቅኔው ምስጢር ተገልጧል።

102 መድሰ(704)አ

ዘደረ (አለቃ፤ ዘጠለቅት ሥላሴ)

በእሙተ መልእክ መጠን ቆመ ድንግልና
መጠን መልእክ ታእምር እደ የግን ለብ ግርያም
ዘሊገሠሣ ልግድ እደ ግልታል ፀጋም፤
ወከመ ኢትትርፅ በበቂለ
ሥዕርተ ኦን ለወላድ ጽሕም

በመቅረብ ግልታል እሙ ሕልም
በመሥረተ ወላድ ሠፈረት ወሊዶተ ቃል ጽንፈ ግለም።
ነገራኒ በስምዐ ክልሌ/ከመ ይቆም
ሰማይ ድንግልና ወምድር ከግን እም
በእደ አሐቲ ድንግል ለእሙ ተስሕቡ የም
አርመ ጻንኤል ወርዕደ ፅንባቆም።

ትርጉም

የግልታል ግራ እጅ/ልግድ
ያልዳሰሳት ግርያም የመልእክን ልክ ታውቅ ዘንድ
የአብ ቀኝ እጅ ቁመት/ድንግልናን በመልእክ ከንድ ለካ፤
የበቀለ የወላድ/ጤም
ርዝመት ጠጉርንም በህልም እናት
በግልታል መቀስ እንዳትቆርጥ
በወላድ መስፈሪያ ቃልን መውለድ/የአለም ዳርቻን ሰፈረች።
ነገሯም በሁለት ምስክርነት ይቆም ዘንድ
ሰማይ/ ድንግልነትና ምድር/ እናትን መሆን
በአንዲት ድንግል እሙ ዛሬ ቢላቡ
ጻንኤል ዝም አለ፤ እንባቆምም ተንቀጠቀጠ።

ምስጢር

አንዲት ቤት የምትሰራ ቤት የምታሰራውን ቤት ስፋት ለማወቅ መሬቱን የሚትር መጠን ባለው ገመድ ታስለካለች።